

z. 10 141.

Zschedženak.

Protyka

ja Sserbow

na lěto

1897.

Z nakładom Maćicy Serbskeje.

W kommissiji A. Smolerja.

Czischę Smolerję z knihownjiszczęrnje w macziczym domje w Budyschinje.

W tutym 1897. lécze po Khrystuſu, kotreż ma 365 dnjow, liczi ſo lét:

wot ſtworjenja ſwéta	5846,	wot ſałoženja Budyſchſkeho tačantſtwa . . .	677,
" wuſtajenja julianſteje protyki	1942,	= ſpoczátka reformazije	380,
= czerpjenja a horjeſtačza Khrystuſoweho . . .	1864,	= naroda krala Alberta	69,
= ſpoczátka Kſcheciſtwa w Eſerbach	877,	= ſałoženja Maczizy Eſerbskeje	50.

Zyrkwinske létne ſnamjenja.

W porjedzenej Grjehorjowej protyzy:	W starej julianſkej protyzy:
17 . . . ſkota liczba	17
2 . . . wobwód ſlónza	2
10 . . . romſke daniſſe cziſto	10
C. . . piſmnik njeđzelſki	E.
XXVI. . . epakty	VII.
18. haprł. . . jutrowniczka	13. hapr.
28. nov. . . 1. njeđzela adventa	13. nov.

Saczmicze ſlónza a meſzaczka.

W lécze 1897 ſo ſlónzo dwójzy pierſchczenojczje ſaczmi, w naſchich ſtronach pał žane ſaczmicze widžecz njebudže.

Brenje ſlónzowe ſaczmicze ſo 1. febr. poda a ſo ſ žyła popołdnju 6 h. 23 m. ſapoczjuje. Widžecz budže w zentralnej Amerizy, w połodniſchej Amerizy ſ wuwſaczom narańſkeho a połodniſkeho nakónza, a na juźnorańſkich pobriohach, w połodniſchej poloizy wulkeho ozeana a na juźnorańſkich auſtralſkich pobriohach. Saczmiczowy kónz je w nozy 12 h. 9 m.

Druhe ſlónzowe ſaczmicze ſo 29. julija ſtanje, je widžecz na wječornym afrikaniſkim piſchimorju ſ wuwſaczom jeho połnoźneho a juźneho dźela w atlantiſkim ozeanje, w juźnej poloizy połnoźneje Ameriki a w zentralnej Amerizy. Sapoczjuje ſo ſ žyła popołdnju 2 h. 2 m., pierſchczjenjoje je wot 3 h. 4 m. popołdnju hač wječzor do 6 h. 50 m., kónz woſmje wječzor 7 h. 52 h.

W lécze 1897 Mars ♂ knjezi.

Marsowe léta ſu bóle ſuche hač wložne; runjež ſo ſ czaſami deſchczuje, ſu tola Marsowe léta ſ wjetſcha ſuche byle.

Malécžo je ſuche, hrube a ſymne, ma hač do 9. junija džiwi je wětry a wjele mróſow, kiž ſu jara ſchłódnje.

Lécžo je tał horze, ſo ſo druhdy w léſu ſuche drjewo ſame wot hebje ſapali; tež nozy ſu jara czołpe, réki a ſtudnje wodu ſhubjuja.

Maſyma je tež bóle ſucha hač wložna, duž ſo wino radži. Do 1. adventa njeńdže ſněh, a hač

runjež w oktobrje druhdy mjerſnje, je tola november ſ wjetſcha czołpy.

Syma je kšetro ſymna, žyłe njewoſtajna, bóle ſucha hač wložna.

Schtyri létne czaſy.

Sapoczatk nalécza: 20. mērza	dopołdnja 9 hodž.
= lécza: 21. junija	dopołdnju w 5 hodž., najdlěſchi džeń.
= naſymy: 22. ſeptembra	popołdnju 8 hodž.
= ſymy: 21. dezebmbra	pop. 2 hodž., najkróćſchi džeń.

Schtyri kwatembry.

W porjedzenej Grjehorjowej protyzy:	W starej julianſkej protyzy:													
10. mērza	<table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> <table border="0"> <tr> <td>Reminiſcere</td> <td rowspan="4"> <table border="0"> <tr> <td>5. mērza</td> </tr> <tr> <td>24. junija</td> </tr> <tr> <td>17. ſeptembra</td> </tr> <tr> <td>17. dezebmbra.</td> </tr> </table> </td> </tr> <tr> <td>ſwj. Trojizy</td> </tr> <tr> <td>Kſchizja</td> </tr> <tr> <td>Duzije</td> </tr> </table> </td> </tr> <tr> <td>9. junija</td> </tr> <tr> <td>15. ſeptembra</td> </tr> <tr> <td>15. dezebmbra</td> </tr> </table>	<table border="0"> <tr> <td>Reminiſcere</td> <td rowspan="4"> <table border="0"> <tr> <td>5. mērza</td> </tr> <tr> <td>24. junija</td> </tr> <tr> <td>17. ſeptembra</td> </tr> <tr> <td>17. dezebmbra.</td> </tr> </table> </td> </tr> <tr> <td>ſwj. Trojizy</td> </tr> <tr> <td>Kſchizja</td> </tr> <tr> <td>Duzije</td> </tr> </table>	Reminiſcere	<table border="0"> <tr> <td>5. mērza</td> </tr> <tr> <td>24. junija</td> </tr> <tr> <td>17. ſeptembra</td> </tr> <tr> <td>17. dezebmbra.</td> </tr> </table>	5. mērza	24. junija	17. ſeptembra	17. dezebmbra.	ſwj. Trojizy	Kſchizja	Duzije	9. junija	15. ſeptembra	15. dezebmbra
<table border="0"> <tr> <td>Reminiſcere</td> <td rowspan="4"> <table border="0"> <tr> <td>5. mērza</td> </tr> <tr> <td>24. junija</td> </tr> <tr> <td>17. ſeptembra</td> </tr> <tr> <td>17. dezebmbra.</td> </tr> </table> </td> </tr> <tr> <td>ſwj. Trojizy</td> </tr> <tr> <td>Kſchizja</td> </tr> <tr> <td>Duzije</td> </tr> </table>			Reminiſcere		<table border="0"> <tr> <td>5. mērza</td> </tr> <tr> <td>24. junija</td> </tr> <tr> <td>17. ſeptembra</td> </tr> <tr> <td>17. dezebmbra.</td> </tr> </table>	5. mērza	24. junija	17. ſeptembra	17. dezebmbra.	ſwj. Trojizy	Kſchizja	Duzije		
			Reminiſcere			<table border="0"> <tr> <td>5. mērza</td> </tr> <tr> <td>24. junija</td> </tr> <tr> <td>17. ſeptembra</td> </tr> <tr> <td>17. dezebmbra.</td> </tr> </table>	5. mērza	24. junija	17. ſeptembra	17. dezebmbra.				
			5. mērza											
	24. junija													
17. ſeptembra														
17. dezebmbra.														
ſwj. Trojizy														
Kſchizja														
Duzije														
9. junija														
15. ſeptembra														
15. dezebmbra														

12 njebeſkiſch ſnamjenjow.

♈ boran,	♋ law,	♌ tšelnik,
♍ był,	♎ knježna,	♏ koſoróžk,
♐ dwójnitaj,	♑ waħa,	♒ wódnny muž,
♓ raf,	♈ ſchtorpion,	♉ rybje.

Zutry:

1898: 10. haprleje.	1902: 30. mērza.
1899: 2. haprleje.	1903: 12. haprleje.
1900: 15. haprleje.	1904: 3. haprleje.
1901: 7. haprleje.	1905: 23. haprleje.

Abbreviatury abo pſchitróſkhenja ſłowow.

☉ ſlónzo, ☽ meſcacžk, ☺ poſny meſcacžk, ☾ poſleni bértliſk, ● mlody meſcacžk, ☾ přeni bértliſk, ☾ ſkhadž. ſkhadženje, ☾ thow. thowanje, dop. do połdnja, pop. popołdnju, h. hodžita, m. minuta.

1897. Januar,

wulki rōjt,
ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		☽ Miejście imien.	☾	
	Evangeliska.	Katholiska.	skhadz. h. m.	řhom. h. m.		skhadz. h. m.	řhom. h. m.
1 pjatf	Rowe lěto	Rowe lěto	8 6 4	2	☽	6 46	1 41
2 řobota	Matcharja	Matarija	8 6 4	3	☽	7 50	2 48
1 tydżeń Mat. 2, 1—12.							
3 njedźela	n. p. n. l. ☽	njedź. p. n. l.	8 6 4	5	☽	8 37	4 8
4 pōndźela	Bałzarja	Tita	8 5 4	6	☽	9 9	5 31
5 wutora	Simeona	Telesfora	8 5 4	7	☽	9 31	6 54
6 řejeda	3 kralow	Swj. 3kral.	8 5 4	8	☽	9 49	8 12
7 řchtwórtf	Luzijana	Lucijana	8 4 4	9	☽	10 3	9 26
8 pjatf	Erharda	Severina	8 4 4	11	☽	10 15	10 38
9 řobota	Čześciměra	Julijana	8 3 4	12	☽	10 26	11 47
2. tydżeń Łuf. 2, 41—52.							
10 njedźela	1. n. p. 3f. ☽	1. n. po 3f.	8 3 4	13	☽	10 39	dop.
11 pōndźela	Mojšije	Hygina	8 2 4	15	☽	10 52	12 57
12 wutora	Reinholba	Arnošta	8 1 4	16	☽	11 9	2 8
13 řejeda	Silarija	Bohuměra	8 1 4	18	☽	11 31	3 19
14 řchtwórtf	Felixa	Silarija	8 0 4	19	☽	12 0	4 29
15 pjatf	Bohuměra	Paw. pož.	7 59 4	21	☽	12 41	5 36
16 řobota	Erdmuth	Marcella	7 58 4	22	☽	1 35	6 32
3. tydżeń Jan. 2, 1—11.							
17 njedźela	2. n. p. 3f.	2. n. p. 3f.	7 57 4	24	☽	2 41	7 18
18 pōndźela	Felizity	Stoł j. Pětra	7 56 4	25	☽	3 59	7 54
19 wutora	Briški ☺	Kanuta	7 55 4	27	☽	5 20	8 20
20 řejeda	Fabian, Seb.	Fab. a Seb.	7 54 4	29	☽	6 43	8 40
21 řchtwórtf	Haiže	Haiže	7 53 4	31	☽	8 6	8 56
22 pjatf	Winzengija	Wincencija	7 52 4	32	☽	9 28	9 10
23 řobota	Rharity	Marije	7 51 4	34	☽	10 51	9 24
4. tydżeń Mat. 8, 5—13.							
24 njedźela	3. nj. p. 3f.	3. n. po 3f.	7 50 4	36	☽	dop.	9 39
25 pōndźela	Paw. wob.	Paw. wob.	7 48 4	37	☽	12 16	9 57
26 wutora	Polycarpa ☽	Polycarpa	7 47 4	39	☽	1 43	10 19
27 řejeda	Jan Khrystof.	Jan Khrystof.	7 46 4	41	☽	3 9	10 49
28 řchtwórtf	Karl wulki	Karl wulki	7 44 4	43	☽	4 32	11 33
29 pjatf	Theobalda	Franca Gal.	7 43 4	45	☽	5 40	pop.
30 řobota	Udelgundy	Martina	7 42 4	46	☽	6 32	1 44
5. tydżeń Mat. 8, 23—27.							
31 njedźela	4. n. po 3f.	4. n. po 3f.	7 40 4	48	☽	7 9	3 6

Sermanki a škótne wiki
pntaj jady na itronomaj 17 a 18.

Měšaczkowe pscheměnjenje a wjedro.

☽ Młody měšaczk, 3. jan. rano w 7 h. 3 m. połašuje na liwke wjedro a řněh.

☽ Přeni bėrtlik, 10. jan. w nozy 10 h. 46 m. řymu nacžini.

☽ Połny měšaczk, 18. jan. wječor 9 h. 17 m. je wětrojty a pscheměnjazy.

☽ Pořledni bėrtlik, 25. jan. wječor 9 h. 9 m., řažo je řymu hrořy.

Stolětna protyka.

☽ Wopřědka řymne, mutne a deřchězjste wjedro, 16. lodojta řyma, wot 20 hačž do 27. řněh, potom deřchěz a řněh hačž do kōnza.

☽ Wot 2. hačž do 10. januara řapřikowanje řřow, wot 10. hačž do 31. přyčži dawf.

Řaspomnjenja.

1897. Februar,

malý rózť,
ma 28 dnjom.

Dny.	Porjedadna protyfa.		☉		☽ namiert.	☾	
	Evangeliſta.	Katholiſta.	ſthadž. h. m.	thow. h. m.		ſthadž. h. m.	thow. h. m.
1 pónđzela	Brigita	Ignaca	7 39	4 50	☽	7 35	4 28
2 wutora	Mar. wucz.	Cyřt. ſ. M.	7 37	4 51	☽	7 54	5 48
3 řrjeda	Anſcharija	Blařija	7 36	4 53	☽	8 8	7 5
4 ſchtwórtť	Beronika	Šandr. Kori.	7 34	4 55	☽	8 21	8 18
5 pjatť	Agaty	Agaty	7 32	4 57	☽	8 32	9 29
6 řobota	Dorotheje	Dorotheje	7 31	4 58	☽	8 54	10 39

6. tydžeń. Mat. 13, 24—30.

7 njedźela	5. n. po 3řr.	5. n. po 3řr.	7 28	5 0	☽	8 58	11 50
8 pónđzela	Honorata	Jan z Math.	7 27	5 2	☽	9 13	dop.
9 wutora	Apolonije	Apolonije	7 25	5 4	☽	9 33	1 1
10 řrjeda	Scholastiſta	Scholastiſta	7 24	5 6	☽	9 59	2 12
11 ſchtwórtť	Eufrořiny	Adolfa	7 22	5 8	☽	10 34	3 19
12 pjatť	Jordana	Eulalije	7 20	5 10	☽	11 21	4 20
13 řobota	Eulalije	Benigna	7 18	5 11	☽	pop.	5 11

7. tydžeń. Mat. 20, 1—16.

14 njedźela	Septuageř.	Septuageř.	7 16	5 13	☽	1 34	5 51
15 pónđzela	Fauřtina	Siegfrieda	7 14	5 15	☽	2 54	6 21
16 wutora	Dneřima	Juliany ř. M.	7 13	5 17	☽	4 17	6 43
17 řrjeda	Konřtanzije	Fintana	7 11	5 19	☽	5 41	7 2
18 ſchtwórtť	Konřfordije	Simeona	7 9	5 20	☽	7 6	7 18
19 pjatť	Eufany	Manřuet ř.	7 7	5 22	☽	8 33	7 31
20 řobota	Leberedhta	Eleutherija	7 5	5 24	☽	10 0	7 46

8. tydžeń. Łuf. 8, 4—15.

21 njedźela	Sexageřim.	Sexageřim.	7 3	5 26	☽	11 27	8 3
22 pónđzela	Pětra řt.	Pětra řt.	7 1	5 27	☽	dop.	8 24
23 wutora	Lazara	Pětr. Dam. w.	6 59	5 29	☽	12 56	8 53
24 řrjeda	Mořhiarfa	Mateja řap.	6 57	5 31	☽	2 20	9 31
25 ſchtwórtť	Wiktor	Walwory ř.	6 55	5 33	☽	3 33	10 24
26 pjatť	Jonarfa	Meřtildy	6 52	5 34	☽	4 29	11 31
27 řobota	Vollbrehta	Leandera	6 50	5 36	☽	5 10	12 50

9. tydžeń. Łuf. 18, 31—43.

28 njedźela	Quinquag.	Quinquageř.	6 48	5 38	☽	5 38	2 11
-------------	------------------	--------------------	------	------	---	------	------

Sermanki a řkótne wiki
přtaj řady na řtronomaj 17 a 18.

Měřaczkowe přřeměńenje a wjedro.

☉ Młody měřaczk, 1 febr. wječor
9 h. 14 m., ſ njewidžomnym řacřmi-
řom řkónřa bluke wjedro přřinjeře.

☽ Přeni bėřtliř, 9. febr. dopoldnja
8 h. 25 m., řo řwłóřnemu wjedru řhila.

☽ Pořny měřaczk, 17. febr. dopol-
dnja 11 h. 11 m., řmeje bluke a
deřřeřowate wjedro.

☾ Pořledni bėřtliř, 24. febr. rano
4 h. 44 m., ma wulke wětry.

Stoletna protyfa.

☽ Wopředka mróćne a deřřeřojte
wjedro, wot 13 hać do 18. řneř a
wětr, potom řyma; 21. řo deřřeřit
dře a potom jařo řneř a řhěra
řyma řeřěhuje.

1. febr.: přřnja termija ģrunt-
řteho dawřa.

Řaspomńjenja.

1897. Měrc,

nalětnik,

ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		Měsće manjen.	☾	
	Ewangeliska.	Katholiska.	šhadž. h. m.	šhov. h. m.		šhadž. h. m.	šhov. h. m.
1 póněžela	Albina	Albina	6 46	5 39		5 59	3 29
2 wutora	Boštniž	Boštnich	6 44	5 41		6 15	4 47
3 źrjeda	Popjl. źrj. ☉	Pop. źrjeda	6 42	5 43		6 28	6 0
4 šchwórtk	Hadrijana	Kaziměra fr.	6 40	5 45		6 41	7 12
5 pjatk	Friederika	Theofila	6 37	5 47		6 52	8 23
6 šobota	Fridolina	Fridolina	6 35	5 48		7 5	9 43

10. tydźeń. Mat. 4, 1—11.

7 njeěžela	Invocav.	1. n. pošta	6 33	5 50		7 20	10 44
8 póněžela	Filemona	Longina	6 31	5 52		7 38	11 55
9 wutora	Rebekki	Franciski	6 29	5 53		8 1	dop.
10 źrjeda	Kwatember	Suche dny	6 27	5 55		8 32	1 4
11 šchwórtk	Kosiny ☽	Eulogija	6 24	5 57		9 13	2 8
12 pjatk	Hrjehorja	Hrjehorja w.	6 22	5 58		10 5	3 1
13 šobota	Salomona	Nikofora	6 20	6 0		11 11	4 45

11. tydźeń. Mat. 15, 21—28

14 njeěžela	Reminisc.	2. n. pošta	6 18	6 2		pop.	4 19
15 póněžela	Khrystofa	Longimana	6 16	6 3		1 47	4 44
16 wutora	Henrietty	Heriberta B.	6 13	6 5		3 10	5 4
17 źrjeda	Pop. źrjeda	Patricija B.	6 11	6 7		4 35	5 21
18 šchwórtk	Anjelma ☺	Cyrilla	6 9	6 8		6 1	5 37
19 pjatk	Josefa	Jos., zaft. Šez.	6 7	6 10		7 31	5 51
20 šobota	Joachima	Joachima	6 4	6 12		9 1	6 8

12. tydźeń. Łuf. 20, 9—20.

21 njeěžela	Oculi	3. n. pošta	6 26	6 13		10 34	6 29
22 póněžela	Kasiměra	Oktawijana	6 0	6 15		dop.	6 54
23 wutora	Eberharda	Oty	5 57	6 16		12 3	7 30
24 źrjeda	Gabriela	Gabriela	5 55	6 18		1 22	8 19
25 šchwórtk	Marje psch. ☽	Marije psch.	5 53	6 20		2 25	9 24
26 pjatk	Kastula	Ludgera	5 51	6 21		3 11	10 40
27 šobota	Ruperta	Ruperta	5 48	6 23		3 42	11 59

13. tydźeń. Jan. 15, 17—25.

28 njeěžela	Lätare	4. n. pošta	5 46	6 25		4 5	pop.
29 póněžela	Eustachija	Eustachija	5 44	6 26		4 22	2 34
30 wutora	Guida	Quirina	5 42	6 28		4 36	3 47
31 źrjeda	Detla	Guida	5 39	6 30		4 48	4 59

Šermanki a škótné wiki
pntaj sady na štronomaj 17 a 18.

Měšaczkowe pšcheměnjaze a wjedro.

☉ Młody měšaczk, 3. měrza popoł-
dnu 12 h. 57 m., na pšcheměnjaze
wjedro potašuje.

☽ Brěni bérlik, 11. měrza popoł-
dnu 4 h. 28 m. ma mokrošymne wjedro.

☼ Polny měšaczk, 18. měrza w nožy
10 h. 28 m. nacžini deščez a wětrojte
wjedro.

☾ Pošledni bérlik, 25. měrza, popoł-
dnu 1 h., móžemy šo dobreho wjedra
nadžijecž.

Štolětna protyka.

Měrz šo je šymnyti dnjemi sa-
pocžnje a to rano, wječor taje; 8.
a 9. deščezit a šněh; wot 10. hač
do 21. rjenje, w nožy jara šyma.

31. měrza: přenja termija kraj-
neje renty.

Našpomnjenja.

1897. Haprleja,

jutrownik,
ma 30 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		☽ Njebeje inamjen.	☾	
	Evangelfka.	Katholska.	itjadž. h. m.	thow. h. m.		itjadž. h. m.	thow. h. m.
1 sčtwórtk	Theodora	Huga	5 37	6 31	☾	5 1	6 9
2 pjatt	Rosam. ☉	Frz. J. P. wob.	5 35	6 33	☾	5 13	7 20
3 šobota	Agapy	Richarda	5 33	6 35	☾	5 27	8 31

14 tydžeń. Jan. 8, 46—59.

4 njedžela	Judica	5. n. pošta	5 31	6 36	☾	5 44	9 42
5 pónđžela	Magima	Vinc. Ferrer.	5 28	6 38	☾	6 5	10 51
6 wutora	Frenäa	Cölestina	5 26	6 39	☾	6 33	11 56
7 šrjeda	Cölestiny	Hermana	5 24	6 41	☾	7 10	dop.
8 sčtwórtk	Liborija	Alberta	5 22	6 43	☾	7 58	12 53
9 pjatt	Bogišława	Marije Kleof.	5 19	6 44	☾	8 58	1 40
10 šobota	Czechela ☽	Czechela	5 17	6 46	☾	10 7	2 16

15. tydžeń. Mat. 21, 1—9.

11 njedžela	Palmar.	6. nj. pošta	5 15	6 48	☾	11 23	2 44
12 pónđžela	Eustorchija	Zulija	5 13	6 49	☾	pop.	3 6
13 wutora	Justina	Hermenegildy	5 11	6 51	☾	2 5	3 24
14 šrjeda	Tiburzija	Tiburcija	5 9	6 53	☾	3 29	3 40
15 sčtwórtk	Selen. sčtw.	Zeleny sčt.	5 7	6 54	☾	4 56	3 55
16 pjatt	Czichi pjatt	Wulki pjatt	5 5	6 56	☾	6 26	4 11
17 šobota	Rudolfa ☺	Aniceta	5 2	6 57	☾	7 59	4 29

16. tydžeń. Marč. 8.

18 njedžela	1. šwj. j.	1. š. dž. jutr.	5 0	6 59	☾	9 33	4 54
19 pónđžela	2. šwj. jutr.	2. š. dž. jutr.	4 58	7 1	☾	11 0	5 26
20 wutora	Sulpizija	Wiktora	4 56	7 2	☾	dop.	6 10
21 šrjeda	Benedikta	Anselma	4 54	7 4	☾	12 12	7 12
22 sčtwórtk	Sotera	Sotera a Anj.	4 52	7 6	☾	1 6	8 26
23 pjatt	Jurja ☽	Jurja	4 50	7 7	☾	1 44	9 47
24 šobota	Alberta	Abalberta	4 48	7 9	☾	2 9	11 8

17. tydžeń. Jan. 20, 24—29.

25 njedžela	Quasim. G.	1. n. p. jutr.	4 46	7 10	☾	2 29	pop.
26 pónđžela	Aleta	Aleta	4 44	7 12	☾	2 43	1 39
27 wutora	Anastafija	Anastafija	4 42	7 14	☾	2 57	2 50
28 šrjeda	Witale	Witala	4 41	7 15	☾	3 9	4 1
29 sčtwórtk	Sibyle	Petra M.	4 39	7 17	☾	3 21	5 10
30 pjatt	Eutropija	Katariny z M.	4 37	7 18	☾	3 35	6 20

Sermanki a škótne wiki
pytaj jady na štronomaj 17 a 18.

Měšaczkowe pšcheměnjeje a wjedro.

☉ Młody měšacžk, 2. hapr. rano
5 h. 24 m., budže jašne a šymne wjedro.

☽ Prěni bėrtlik, 10. hapr. dopo-
dnja 9 h. 27 m. je pšcheměnjaze wjedro.

☽ Pošny měšacžk, 17. hapr. rano
7 h. 25 m. pšchinješe wulki wětr a
deščžit.

☽ Pošledni bėrtlik, 23. hapr. nozy
10 h. 48 m. smějemy jašo wětr a
deščžit.

Štołětna protyka.

Šacž do 10. nožne mjeršnjeje,
na to hacž do 23. liwte wjedro ja-
štupi, potom jašo mros a hrube wjedro
hacž do 29., potom rjane dnj.

1. hapr.: 1. termija wopalen-
teje fakny. — 30. hapr. 1. termija
dołhodneho dawka.

Ŕaspomnjeja.

1897. Meja,

róžownik,

ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedbena protyka.		☉		Miejsce uamien.	☾	
	Evangelsta.	Katholsta.	řhadž. h. m.	řhow. h. m.		řhadž. h. m.	řhow. h. m.
1 sobota	Filip. Jaf. ☉	Filip a Jaf.	4 35	7 20	☾	3 51	7 31
18. tydzeń. Jan. 20, 2-16.							
2 njedźela	Mis. Dom.	2. n. p. jutr.	4 33	7 22	☾	4 11	8 40
3 pónđzela	† namat.	Nam. řch.	4 31	7 23	☾	4 36	9 47
4 wutora	Floriana	Moniki	4 29	7 25	☾	5 11	10 47
5 řjeda	Gottharda	Řija V. b.	4 28	7 26	☾	5 55	11 36
6 řchtwórť	Dietricha	Jana ř Bfort.	4 26	7 28	☾	6 51	dop.
7 pjatť	Bohumera	Staniřtawa	4 24	7 29	☾	7 57	12 15
8 sobota	Staniřtawa	Michała zjew.	4 23	7 31	☾	9 10	12 46
19. tydzeń. Jan. 16, 16-22.							
9 njedźela	Jubilate ☽	3. n. p. jutr.	4 21	7 32	☾	10 26	1 8
10 pónđzela	Gordijana	Antonije	4 19	7 34	☾	11 44	1 27
11 wutora	Mamerta	Mamerta	4 18	7 35	☾	pop.	1 44
12 řjeda	Řankrazija	Řankraca	4 16	7 37	☾	2 25	1 59
13 řchtwórť	Servazija	Servaca	4 15	7 38	☾	3 52	2 13
14 pjatť	Řhryřtjana	Bonifaca	4 13	7 40	☾	5 21	2 30
15 sobota	Sofije	Sofije	4 12	7 41	☾	6 55	2 51
20. tydzeń. Jan. 16, 5-15.							
16 njedźela	Cantate ☺	4 n. p. j.	4 10	7 43	☾	8 27	3 19
17 pónđzela	Jodoła	Ubalda	4 9	7 44	☾	9 49	3 57
18 wutora	Eriřha	Benancija	4 8	7 46	☾	10 54	4 53
19 řjeda	Řotenzijany	Řetra Cölest.	4 7	7 47	☾	11 39	6 4
20 řchtwórť	Anařtařija	Bernarda	4 5	7 48	☾	dop.	7 25
21 pjatť	Řrüdenřa	Feliza	4 4	7 50	☾	12 10	8 49
22 sobota	Řeleny	Řulijany	4 3	7 51	☾	12 32	10 10
21. tydzeń. Jan. 16, 23-33.							
23 njedźela	Rogate ☾	5. n. p. jutr.	4 2	7 52	☾	12 50	11 27
24 pónđzela	Eřthery	Řana	4 1	7 54	☾	1 3	pop.
25 wutora	Řurbana	Řurbana	3 59	7 55	☾	1 16	1 51
26 řjeda	Ředny	Řilipa	3 58	7 56	☾	1 28	3 1
27 řchtwórť	Bože řtpicje	Bože řtpicje	3 57	7 57	☾	1 42	4 10
28 pjatť	Řylema	Řylema	3 56	7 59	☾	1 58	5 20
29 sobota	Řanilija	Řagimina	3 55	8 0	☾	2 16	6 31
22. tydzeń. Jan. 15, 26-16, 4.							
30 njedźela	Řraudi	6. n. p. jutr.	3 55	8 1	☾	2 40	7 38
31 pónđzela	Řetronile ☉	Řetronile	3 54	8 2	☾	3 11	8 40

Sermanki a řkótne wiki
pytaj řady na řtronomaj 17 a 18.

Měřacřkowe přřeměnenje a wjedro.

- ☉ Młody měřacřk, 1. meje wječřor 9 h. 46 m., řpodobne wjedro lubi.
- ☽ Řřeni řertitř, 9. meje w nořy 10 h. 37 m., na cřoptotu pořafuje.
- ☺ Pořny měřacřk, 18. meje popořdnju 2 h. 54 m. je řřłódno a włóžno.
- ☾ Pořledni řertitř, 23. meje dopořdnja 10 h. 34 m. řměje cřopke a płódne wjedro.
- ☉ Młody měřacřk, 31. meje popořdnju 1 h. 26 m., njewjedro přřinjeře.

řtolětna protyka.

Na 1. a 2. řjenje, na 3. řrima-
nje, na to řařo řrořne a mřóćne
wjedro řacř do 10., potom 3 dny
mřte wjedro; w nořy 18. łód, a
potom řacř do 20. řyma; wot 21.
řacř do 29. řjenje; 30. a 31. mřř.

Řařpomunjenja.

1897. Junij,

žmajnik,
ma 30 dnjow.

Dnj.	Porjedžena protyka.		☉		Wieješte šnamjen.	☾	
	Evangelska.	Katholska.	šhadž. h. m.	šhow. h. m.		šhadž. h. m.	šhow. h. m.
1 wutora	Nifomeda	Jubenta	3 53	8 3	☿	3 53	9 34
2 brjeda	Marcelina	Grasma	3 52	8 4	♋	4 46	10 16
3 šhtwórtk	Grasma	Klotildy	3 51	8 5	♋	5 49	10 48
4 pjatt	Karpasija	Quirina	3 51	8 6	♋	7 0	11 13
5 šobota	Bonifaza	Bonifaza	3 50	8 7	♋	8 16	11 33

23. tydžen. Jan 14, 23—31.

6 njedžela	1. š. šwjatt.	1. š. šwjatt.	3 50	8 8	♋	9 32	11 49
7 pónđžela	2. š. šwjatt.	2. š. šwjatt.	3 49	9 9	♋	10 49	dop.
8 wutora	Medarda ☽	Medarda	3 49	8 9	♋	pop.	12 4
9 brjeda	Šwatemala	Šwatemala	3 48	8 10	♋	1 28	12 19
10 šhtwórtk	Amfrijia	Margarety	3 48	8 11	♋	2 53	12 35
11 pjatt	Barnabafa	Barnabafa	3 48	8 12	♋	4 22	12 52
12 šobota	Bafilida	Bafilida	3 48	8 12	♋	5 53	1 16

24. tydžen. Jan 3, 1—15.

13 njedžela	Šwj. troj.	Šwj. š. troj.	3 47	8 13	♋	7 20	1 48
14 pónđžela	Elizäa ☺	Bafilija	3 47	8 13	♋	8 34	2 33
15 wutora	Bita	Bita	3 47	8 14	♋	9 29	3 38
16 brjeda	Justina	Beyna	3 47	8 14	♋	10 7	4 56
17 šhtwórtk	Laury	Bože cželo	3 47	8 15	♋	10 33	6 22
18 pjatt	Arnolfa	Mark. a Marc.	3 47	8 15	♋	10 53	7 47
19 šobota	Gervasija	Gervas. a B.	3 47	8 15	♋	11 9	9 8

25. tydžen. Lut. 16, 19—31.

20 njedžela	1. n. p. š. tr.	2. n. p. šwj.	3 47	8 15	♋	11 22	10 25
21 pónđžela	Albana	Monyšija	3 47	8 16	♋	11 35	11 38
22 wutora	Achaza ☾	Paulinusa	3 47	8 16	♋	11 49	pop.
23 brjeda	Bafilija	Edeltrudy	3 48	8 16	♋	dop.	1 59
24 šhtwórtk	Jana šhečž.	Jana šhečž.	3 48	8 16	♋	12 3	3 10
25 pjatt	Eulogija	Prospera	3 48	8 16	♋	12 21	4 20
26 šobota	Jeremiašfa	Jan a Paw.	3 49	8 16	♋	12 42	5 28

26. tydžen. Lut. 14, 16—24.

27 njedžela	2. n. p. š. tr.	3. n. p. šwj.	3 49	8 11	♋	1 11	6 32
28 pónđžela	Josua	Leo II., b.	3 50	8 16	♋	1 49	7 29
29 wutora	Pètr a Paw.	Pètra Paw.	3 50	8 16	♋	2 39	8 15
30 brjeda	Pawol. w. ☉	Paw. wop.	3 51	8 15	♋	3 40	8 51

Sermanki a škótnu wiki
přtaj sady na stronomaj 17 a 18.

Mešacžkowe přeměnenjenje a wjedro.

☾ Přeni bértik, 8. junija do-
pold. 8 h. 2 m., wotměnjaze desčezjo-
waze a šlónčane wjedro pichinježe.

☺ Polny mešacžk, 14. junija
w nozhy 10 h. 1m trajnu cžoplotu lubi.

☾ Pošledni bértik, 22. junija
rano 12 h. 24 m. směje dale cžopke
wjedro.

☉ Wtody mešacžk, 30. junija
rano 3 h. 55 m. wuštupi š wulfej
cžoplotu.

Štoletna protyka.

Mešacž junij šo š mrosom sa-
pocžnje, potom ma mutne wjedro,
9 šašo mros, na to hacž do šonža
štajnje cžopke.

30. junija: druga termija kra-
nje renty.

Šaspomnjenja.

1897. Julij,

pražnik,
ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		Mještje namjen.	☾	
	Evangeljska.	Katholjska.	šhadž. h. m.	thow. h. m.		šhadž. h. m.	thow. h. m.
1 šchtwórtk	Theobalda	Theobalda p.	3 52 8	15	☉	4 50	9 17
2 pjatt	Marje doma.	Don. i. Mar.	3 52 8	15	☾	6 5	9 39
3 šobota	Kornelija	Anatolij, biš.	3 53 8	14	☉	7 21	9 57

27. tydžen. Luf. 15, 1—10.

4 njedžela	3. n. p. š. tr.	Droha krej J.	3 54 8	14	☉	8 38	10 12
5 pónđžela	Anjelma	Cyr. a Meth.	3 55 8	14	☾	9 56	10 25
6 wutora	Jesajaša	Dominika, m.	3 55 8	13	☉	11 15	10 40
7 šrjeda	Willibalda ☾	Bulcheria, f.	3 56 8	13	☾	pop.	10 57
8 šchtwórtk	Kilijana	Kilian, m.	3 57 8	12	☉	2 2	11 17
9 pjatt	Cyrila	Veronik, f.	3 58 8	11	☾	3 29	11 44
10 šobota	Bohušława	Kufina, 7 br.	3 59 8	10	☉	4 56	dop.

28. tydžen. Luf. 6, 36—42.

11 njedžela	4. n. p. š. tr.	Briceuš, m.	4 0 8	10	☉	6 14	12 23
12 pónđžela	Hendricha	Jan Gualb.	4 1 8	9	☾	7 17	1 17
13 wutora	Marhaty	Anaklet, b.	4 3 8	8	☉	8 1	2 28
14 šrjeda	Bonavent. ☺	Bonaventury	4 4 8	7	☾	8 33	3 51
15 šchtwórtk	Zap. džel.	Hendrich II.	4 5 8	6	☉	8 56	5 18
16 pjatt	Kafaela	S. Mar. Kar.	4 6 8	5	☾	9 14	6 42
17 šobota	Alexija	Alexij, w.	4 7 8	4	☉	9 28	8 2

29. tydžen. Luf. 5, 1—11.

18 njedžela	5. n. p. š. tr.	Kamill L. w.	4 8 8	3	☉	9 41	9 18
19 pónđžela	Kufiny	Vincenc B.	4 10 8	2	☾	9 55	10 32
20 wutora	Eliáša	Marhata	4 11 8	1	☉	10 9	11 44
21 šrjeda	Praxedy ☽	Progedes, f.	4 12 7	59	☾	10 25	pop.
22 šchtwórtk	Marje Mad.	Mar. Madl.	4 13 7	58	☉	10 46	2 6
23 pjatt	Upolinary	Upolinar, b.	4 15 7	57	☾	11 11	3 15
24 šobota	Krystiny	Khryština, f.	4 16 7	56	☉	11 46	4 22

30. tydžen. Mat. 5, 20—25.

25 njedžela	6. n. p. š. tr.	Jafub jay.	4 17 7	54	☉	dop.	5 22
26 pónđžela	Hann	Hana, m.	4 19 7	53	☾	12 31	6 12
27 wutora	Marty	Pantaleon, m.	4 20 7	51	☉	1 28	6 51
28 šrjeda	Pantaleona	Nazar, m.	4 22 7	50	☾	2 36	7 22
29 šchtwórtk	Beatrizy ☽	Martha f.	4 23 7	48	☉	3 50	7 45
30 pjatt	Ruty	Abdona, Sen.	4 25 7	47	☾	5 7	8 3
31 šobota	Florentiny	Ignac i. Lojol.	4 26 7	45	☉	6 26	8 19

Sermanki a škótné wiki
pytaj jady na itronomaj 17 a 18.

Měšaczkowe pscheměnjenje a wjedro.

☾ Přeni bértlik, 7. julija dop. 2 h.
32 m, žuano wětr a deščez.
☺ Połny měšacž, 14. julija rano
5 h. 52 m je pscheměnjazje wjedro.
☾ Pošledni bértlik, 21. julija pop.
4 h. 8 m., dobre wjedro wščinješe.
☼ Młody měšacž, 29. jul. pop.
4 h. 58 m., i njewidžomnym sa-
čymčjom blóža, hrošy i njewjedrami.

Stolětna protyka.

☽ Wopřědta wodnujo a w nozju jara
horzo, čžežož dla šo nimate wšchědnje
hrima a truph bija, to traje hač
do 12., potom hač do 28. mručžno
a khlódnó i deščezifom; wot 29. hač
do 31. trajny deščez.

☽ 21. julija spoczatt pšycžičk
dnjow.

Waspomnjenja.

1897. August,

žnjež,

ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedžena		protyka.		☉		Mjeńšte inamjen.	☾			
	Evangelska.	Katholska.	skhadž.	thow.	skhadž.	thow.		skhadž.	thow.		
31. tydžen. Mark. 8, 1—9.											
1 njedžela	7. n. po š. tr.	Pětr w rjecz.	4	27	7	44	☉	7	44	8	34
2 pónđžela	Gustaba	Alfons z L.	4	29	7	42	☉	9	3	8	48
3 wutora	Augusta	M. j. Schcžep.	4	30	7	40	☉	10	25	9	4
4 šrjeda	Dominiſa	Dominiſ, w.	4	32	7	39	☉	11	49	9	23
5 šchtwórťk	Oswalda	S. Marij n. šn.	4	33	7	37	☉	pop.		9	47
6 pjatk	Rhr. pſch. ☽	Pichefr. Rhr.	4	35	7	35	☉	2	39	10	20
7 šobota	Donata	Katuſch, b.	4	36	7	34	☉	4	0	11	6
32. tydžen. Mat. 7, 25—23.											
8 njedžela	8. n. po š. tr.	Larguſ m.	4	38	7	32	☉	5	6	dop.	
9 pónđžela	Romana	Rhétan. w.	4	39	7	30	☉	5	57	12	9
10 wutora	Lawrjenza	Lawrjenc, m.	4	41	7	28	☉	6	32	1	26
11 šrjeda	Hermana	Suſana, f., m.	4	42	7	26	☉	6	58	2	51
12 šchtwórťk	Klary ☺	Klara, f.	4	44	7	24	☉	7	18	4	16
13 pjatk	Murory	Hippolit, m.	4	45	7	23	☉	7	34	5	38
14 šobota	Eufebija	Eufeb., męſch.	4	47	7	21	☉	7	48	6	56
33. tydžen. Łuf. 16, 1—9.											
15 njedžela	9. n. po š. tr.	D. n. w. s. M.	4	49	7	19	☉	8	1	8	12
16 pónđžela	Iſaaka	Hycinth., m.	4	50	7	17	☉	8	15	9	25
17 wutora	Berony	Joach, n. j. M.	4	52	7	15	☉	8	30	10	37
18 šrjeda	Agapeta	Helena, křež.	4	53	7	13	☉	8	49	11	48
19 šchtwórťk	Sebalda	Ludwit, b.	4	55	7	11	☉	9	12	pop.	
20 pjatk	Bernharda ☾	Bernhard, w.	4	56	7	9	☉	9	42	2	8
21 šobota	Anaſtaſija	Jana Franc.	4	58	7	7	☉	0	23	3	10
34. tydžen. Łuf. 19, 41—48.											
22 njedžela	10. n. po š. tr.	Timothej, m.	4	59	7	5	☉	1	15	4	4
23 pónđžela	Zachäja	Fil. Ben, w.	5	1	7	3	☉	dop.		4	48
24 wutora	Bartromja	Bartrom, j.	5	3	7	1	☉	12	18	5	22
25 šrjeda	Ludwiga	Ludwit, b.	5	4	6	59	☉	1	30	5	48
26 šchtwórťk	Samuela	Sebald, w.	5	6	6	56	☉	2	47	6	9
27 pjatk	Gebharda	Józ. Kal., w.	5	7	6	54	☉	4	6	6	25
28 šobota	Augustina ☀	August, b., w.	5	9	6	52	☉	5	46	6	41
35. tydžen. Łuf. 18, 9—14.											
29 njedžela	11. n. p. š. tr.	Jandžel pěſt.	5	10	6	50	☉	6	46	6	56
30 pónđžela	Benjamina	Roza Sim. kn.	5	12	6	48	☉	8	8	7	12
31 wutora	Joſuf	Kaimund R.	5	14	6	46	☉	9	33	7	30

Sermanki a škótné wiki
přtaſaj jady na ſtronomaj 17 a 18

Měſacžkowe přſcheměnjenje a wjedro.

- ☾ Přeni běrtlik, 5. augusta rano
7 h. 24 m, ma přſcheměnžaje wjedro.
☺ Potny měſacžk, 12 augusta pop.
3 h. 23 m, budže cžoply a mrócžny.
☾ Poſledni běrtlik, 20. aug. dop.
9 h. 29 m, poſaſuje na njewjedra.
☀ Młody měſacžk, 28. aug. rano
4 h. 29 m., je jaſny a rjaný.

Štolětna protyka.

August ſo j kurjawy japočnje, wo
dnj je rjenje a cžoply, a woſtauje
tať hač na tónž, kiž je křětro horžy.

1. augusta: 2. termija grunt-
iſeho dawka. — 23. augusta tónž
přſwečich dnjow.

Ťaspomnjenja.

1897. September,

poziemie,
na 30 dniow.

Dny.	Porjędzona protyka.		☉		miejsce znanien.	☾	
	Evangelfta.	Katholfska.	skhadz. h. m.	thow. h. m.		skhadz. h. m.	thow. h. m.
1 Ńrjeda	Egidija	Egidij, a.	5 15	6 43	☾	10 59	7 53
2 Ńhtwórtk	Abialoma	Schczępan, k.	5 17	6 41	☾	wot.	8 23
3 pjatk	Mansueta	Serapija, k.	5 18	6 39	☾	1 48	9 4
4 Ńobota	MójsaŃa ☾	Kozalija, k.	5 20	6 37	☾	2 59	10 2

36. tydzień. Mat. 7, 31—37.

5 njedźela	12. n. p. Ń. tr.	Lamrij, JuŃt.	5 21	6 35	☾	3 54	11 12
6 póndźela	Magna	Albin, b.	5 23	6 33	☾	4 34	dop.
7 wutora	Reginy	Regina, k.	5 24	6 30	☾	5 2	12 33
8 Ńrjeda	Mar. narodź.	Marije nar.	5 26	6 28	☾	5 23	1 56
9 Ńhtwórtk	Sidonije	Gorgon, m.	5 27	6 26	☾	5 39	3 17
10 pjatk	Pulcherije	Mikławsch T.	5 29	6 24	☾	5 54	4 36
11 Ńobota	Abrahama ☺	Protus, Hyac.	5 31	6 21	☾	6 8	5 52

37. tydzień. Łut. 10, 23—37.

12 njedźela	13. n. p. Ń. tr.	Mjeno Ń. M.	5 32	6 19	☾	6 21	7 6
13 póndźela	Amata	Matern, b.	5 34	6 17	☾	6 36	8 18
14 wutora	Ńschiza p.	Pow. Ń. Ńsch.	5 35	6 14	☾	6 53	9 30
15 Ńrjeda	Kwatem.	Nikodemes, m.	5 37	6 12	☾	7 15	10 42
16 Ńhtwórtk	Euphemije	Korn., Cypr.	5 38	6 10	☾	7 43	11 52
17 pjatk	Lamberta	Zacź. bł. Ń. Tr.	5 40	6 8	☾	8 19	wot.
18 Ńobota	Tita	DomaŃch, B.	5 42	6 5	☾	9 6	1 54

38. tydzień. Łut. 17, 11—19.

19 njedźela	14. n. p. Ń. tr. ☽	7 bol. Ń. M.	5 43	6 3	☾	10 4	2 41
20 póndźela	FauŃta	Gustachij, m.	5 45	6 1	☾	11 10	3 18
21 wutora	Mateja	Matej, j.	5 46	5 58	☾	dop.	3 48
22 Ńrjeda	Moriza	Mauric, m.	5 48	5 56	☾	12 23	4 11
23 Ńhtwórtk	Thelle	Thella, k.	5 49	5 54	☾	1 40	4 29
24 pjatk	Jana podj.	S. M. w. j.	5 51	5 52	☾	3 0	4 45
25 Ńobota	KleofaŃa	Wiktor, m.	5 53	5 49	☾	4 21	5 1

39. tydzień. Mat. 6, 24—34.

26 njedźela	15. n. p. Ń. tr. ☽	Justina, m.	5 54	5 47	☾	5 43	5 17
27 póndźela	Kozm. a dam.	Koz., Dam. m.	5 56	5 45	☾	7 8	5 35
28 wutora	WjazŃława	Wjacław, m.	5 57	5 43	☾	8 37	5 56
29 Ńrjeda	Michała	Michał, arcj.	5 59	5 40	☾	10 7	6 24
30 Ńhtwórtk	Hironyma	Hieron., m.	6 1	5 38	☾	11 33	7 2

Hermani a skótnie wiki
pytaj Ńady na Ńtronomaj 17 a 18.

MęŃaczkowe pŃchēmēnjenje a wjedro.

☽ Prēni bērtlik, 4. Ńeptembra rano
— h. 13 m., pŃchēmēnjaze wjedro
pŃchinjeŃe.

☺ Pokny męŃaczŃ, 11. Ńept. rano
3 h. 12 m., czoptotu a jaŃne njebro
lubi.

☾ PoŃledni bērtlik, 19. Ńept. rano
3 h. 51 m., wulki wētr pŃchinjeŃe.

☼ Młody męŃaczŃ, 26. Ńeptembra
popoŃdnju 2 h. 46 m., na włóŃne a
linwe wjedro poŃafuje.

Stolētna protyka.

MęŃaz Ńeptember ho Ń rjanym
wjedrom Ńapocznje, tŃŃ hacź do 13.
traje, potom Ńtudle najmiste wjedro
jaŃtupi; bórŃy budŃe jaŃŃo rjenje a
woŃtanje tajŃe hacź do 28. potom
mróczne a deŃczęjŃe wjedro.

30. Ńeptembra: 3. termija kraj-
neje renty. — 2. termija doŃhod-
nego dawka.

Ńaspomunjenja.

1897. Oktober,

winowz,

ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedgejna protyka.		☉		Miejsce i dni.	☾	
	Evangeliska.	Katholiska.	skhadz. h. m.	chw. h. m.		skhadz. h. m.	chw. h. m.
1 pjatk	Remigija	Remigija	6 45	36		wot.	7 56
2 sobota	Rahele	Leodegara	6 25	34		1 50	9 4
40. tydzień. Lut. 7, 11—17.							
3 njedzela	16.p.f.tr.	Rozarij.M.	6 55	32		2 34	10 22
4 pøndzela	Franza	Franc z Alfiji.	6 75	29		3 5	11 43
5 wutora	Plazida	Placid, m.	6 85	27		3 28	dop.
6 frjeda	Jidy	Bruno, w.	6 105	25		3 46	1 4
7 schtwórtk	Esthery	Mark, b.	6 125	23		4 1	2 22
8 pjatk	Ephraima	Brigitta, w.	6 135	20		4 15	3 37
9 sobota	Dionysija	Dionys, b. m.	6 155	18		4 28	4 50
41. tydzień. Lut. 14, 1—11.							
10 njedzela	17.p.f.tr.	Franc B., w.	6 175	16		4 43	6 3
11 pøndzela	Gereona	Gereon, m.	6 195	14		5 0	7 15
12 wutora	Magimiliana	Magim., b.	6 205	12		5 19	8 26
13 frjeda	Colomana	Eduard, fr.	6 225	10		5 45	9 37
14 schtwórtk	Burkharda	Kallist, bž.	6 245	8		6 18	10 44
15 pjatk	Hedwigi	Theresija, knj.	6 255	5		7 1	11 43
16 sobota	Hawola	Hawol, a.	6 275	3		7 54	wot.
42. tydzień. Mat. 22, 34—46.							
17 njedzela	18.n.p.f.tr.	Jadwiga, w.	6 295	1		8 56	1 15
18 pøndzela	Lufascha	Lufasch, scž.	6 304	59		10 5	1 46
19 wutora	Ferdinanda	Pětr z A.	6 324	57		11 19	2 11
20 frjeda	Wendelina	Jan z K., w.	6 344	55		dop.	2 32
21 schtwórtk	Wórschle	Wórscha, m.	6 354	53		12 36	2 49
22 pjatk	Kordule	Kordula	6 374	51		1 53	3 4
23 sobota	Severina	Severin, b.	6 394	49		3 13	3 20
43. tydzień. Mat. 9, 1—8.							
24 njedzela	19.n.p.f.tr.	Mafaela, arcj.	6 414	47		4 36	3 37
25 pøndzela	Krispina	Krispin, m.	6 424	45		6 4	3 57
26 wutora	Amanda	Evarist, b.	6 444	43		7 35	4 22
27 frjeda	Sabiny	Florenc, f.	6 464	41		9 6	4 57
28 schtwórtk	Sim. Judy	Sim. a Jud.	6 474	39		10 30	5 47
29 pjatk	Marcissa	Eufebija, f.	6 494	38		11 40	6 52
30 sobota	Klaudija	Theodorit, m.	6 514	36		wot.	8 10
44. tydzień. Lut. 13, 6—9.							
31 njedzela	Reform. f.	Wolfgang b.	6 534	34		1 7	9 32

Sermanki a škótné wiki
přtaj sadu na stonomaj 17 a 18.

Měšackowe pscheměnjene a wjedro.

☾ Přeni běrtlik, 3. oktobra rano
6 h. 32 m, hišćeje nětotre rjane dnj
tubi.

☉ Połny měšackž, 10. oktobra pop.
1 h. 42 m, s wulkim wětrom a
deščjom hrošy.

☾ Požledni běrtlik, 18. okt. w nožy
10 h. 9 m, je wložny a hmyny.

☉ Młody měšackž, 26. oktobra rano
— h. 28 m se hmynym wjedrom dale
jědže.

Stolětna protyka.

☾ Spocžatku njelubosne wjedro,
wot 10. hač do 17. mrošy s rjanym
dnjom, 25. hmya, potom jako rjane
dnj; wot 27. hač do 30. šhětra
hmya.

1. oktobra: 2. termija wopaleń-
steje taky.

Naspomnjenja.

1897. November,

nashymnit,
ma 30 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		☉		Měsjeće inamjen.	☾	
	Ewangelfka.	Katholfska.	šhadž. h. m.	řhow. h. m.		šhadž. h. m.	řhow. h. m.
1 póněžela	Wřh. řw. ☾	Wřh. řw. ☾	6 55	4 32	☾	1 32	10 54
2 wutora	Rhude duřhe	Rhud. duřhe	6 56	4 30	☾	1 52	dop.
3 řrjeda	Bohumiřa	řubert, b.	6 58	4 29	☾	2 8	12 12
4 řhtwórtř	Charloty	Karl B., m.	7 0	4 27	☾	2 22	1 27
5 pjatř	Blandiny	řach. a řilž.	7 2	4 25	☾	2 36	2 41
6 řobota	Leonřarda	Leonřard, a.	7 3	4 24	☾	2 51	3 52

45. tydžej. Jan. 4, 47—54.

7 njedžela	21. n. p. ř. tr.	Willibrord, b.	7 5	4 22	☾	3 6	5 3
8 póněžela	Bohuměra	4 řrón. martr.	7 7	4 20	☾	3 25	6 14
9 wutora	Theodory ☺	Theodor, m.	7 9	4 19	☾	3 48	7 24
10 řrjeda	Marčž. řuth.	řandrij A.,	7 10	4 17	☾	4 19	8 33
11 řhtwórtř	Marčžina	Měrcžin, bž.	7 12	4 16	☾	4 59	9 35
12 pjatř	Modesta	Měrcžin, bž.	7 14	4 14	☾	5 48	10 29
13 řobota	Arřadija	řtan. řořt.	7 15	4 13	☾	6 47	11 13

46. tydžej. Mat. 18, 21—35.

14 njedžela	22. n. p. ř. tr.	řivin, m.	7 17	4 12	☾	7 54	11 47
15 póněžela	Leopolda	řerta, ř.	7 19	4 10	☾	9 5	wot.
16 wutora	řuga	řthmar, a.	7 21	4 9	☾	10 18	12 34
17 řrjeda	řof. řri. ☽	řrjehot, džiw.	7 22	4 8	☾	11 32	12 52
18 řhtwórtř	řelafija	řtto, a.	7 24	4 6	☾	dop.	1 9
19 pjatř	řilže	řilžbjeta. w.	7 26	4 5	☾	12 49	1 23
20 řobota	řmilije	řelix z ř., w.	7 27	4 4	☾	2 7	1 39

47. tydžej. Mat. 22, 15—22.

21 njedžela	řs. řemr.	řopr. ř. řar.	7 29	4 3	☾	3 30	1 57
22 póněžela	řázilija	řácilija, ř., m.	7 30	4 2	☾	4 58	2 19
23 wutora	řlemenza	řlimant, bž.	7 32	4 1	☾	6 28	2 49
24 řrjeda	řhryřogena ☉	řan w řřch., w.	7 34	4 0	☾	7 58	3 31
25 řhtwórtř	řatariny	řhathryn,	7 35	3 59	☾	9 17	4 30
26 pjatř	řonrada	řonrad b.	7 37	3 58	☾	10 19	5 45
27 řobota	řünthera	řitafius, b., m.	7 38	3 57	☾	11 3	7 11

48. tydžej. řan. 15, 1—8.

28 njedžela	1. n. advent.	1. n. advent.	7 40	3 56	☾	11 34	8 36
29 póněžela	řberřarda	řaturnina	7 41	3 56	☾	11 56	9 59
30 wutora	řandrija	řandrija	7 43	3 55	☾	wot.	11 17

řermanki a řkótne wiki
putaj řady na řtronomaj 17 a 18.

Měřacžkowe řřheměnenje a wjedro.

☽ řřeni řertřit, 1. nov. popoldnju
3 h. 37 m., deřčejřit a wětr řřřinjeře.
☺ řolny měřacžř, 9. nov. dopoř-
dnja 10 h. 50 m., je řakny a řymny.
☽ řořřledni řertřit, 17. nov. pop.
3 h. 2 m., wěřčejři řněř a mjerřujenje.
☉ řłodny měřacžř, 24. nov. w nožy
10 h. 20 m., je wložny a čřmowy.

řtolětna protyka.

řovember je řacž do 10. řěřtro
řymny, popoldnju pař ř wjeřřřa
řřodobny a čřoply. 11. řo řłuke
wjedro řřočěnje, potom čřoply deřčejřit
řacž do 18., na to řacž do 30.
mjerřuje, tola pař popoldnju řłonečřko
řwěčři.

řaspomnjenja.

1897. December,

hodownik,
ma 31 dnjow.

Sermanki a skótne wiki
pntaj jady na sronomaj 17 a 18.

Měšaczkowe pšheměnje a wjedro.

☾ Prěni bértlik, 1. dez. rano
4 h. 14 m., ma wíchorojte wjedro.

☺ Polny měšaczk, 9. dezembra
rano 5 h. 54 m., na jašne wjedro
pokasuje.

☾ Pošledni bértlik, 17. dez. rano
5 h. 22 m., da йому a bñeh.

☼ Młody měšaczk, 23. dezembra
wječor 8 h. 55 m., йому wobšhowa.

Stolětna protyka.

Dezember šo s mjeršujenjom sa-
pocznje, potom je bluki a dešćejojty,
jymny a lodojty, 10. ma bñeh,
potom hačž do 19. mjeršuje; 20.
dešćej, ale hnydom jašo šyma hačž
do kónca.

31. dezembra: 4. termija fraj-
nje renty.

Źaspomnjenja.

Dny.	Porjedgeņa protyka.		☉		Měšaczkowe šumajenje.	☾	
	Ewangeliska.	Katholiska.	šćhadž. h. m.	šhow. h. m.		šćhadž. h. m.	šhow. h. m.
1 šrijeda	Longina	Eligiusz, b.	7 44	3 55	☾	12 29	dop.
2 šćhtwórtk	Aurelije	Bibiany, f., m.	7 45	3 54	☾	12 43	12 31
3 pjatk	Frz. Kavera	Frz. Kav., w.	7 47	3 54	☾	12 58	1 43
4 šobota	Borbory	Borbora, m.	7 48	3 53	☾	1 13	2 54

49. tydžeń. Łuf. 21, 25—36.

5 njedźela	2. n. advent.	Šćtr. Šhr., b.	7 49	3 52	☾	1 30	4 4
6 pónđzela	Mikławscha	Mikławšch	7 50	3 52	☾	1 52	5 15
7 wutora	Agatona	Ambrosij, b.	7 52	3 52	☾	2 20	6 24
8 šrijeda	Marije podj.	Nj. pod. s. M.	7 53	3 52	☾	2 57	7 28
9 šćhtwórtk	Agrippiny	Balerija, f.	7 54	3 51	☾	3 44	8 24
10 pjatk	Judithy	Šćh. laur. d.	7 55	3 51	☾	4 40	9 12
11 šobota	Damaša	Damaš, bž.	7 56	3 51	☾	5 45	9 49

50. tydžeń. Mat 11, 2—10.

12 njedźela	3. n. advent.	Šćpim., m.	7 57	3 51	☾	6 55	10 17
13 pónđzela	Luzije	Lucija, f., m.	7 58	3 51	☾	8 8	10 40
14 wutora	Mikafija	Spiridion, b.	7 59	3 51	☾	9 20	10 57
15 šrijeda	Kwatember	Šćhryštiana, f.	8 0	3 51	☾	10 33	11 13
16 šćhtwórtk	Ananijaja	Eusebij B., b.	8 0	3 52	☾	11 49	11 29
17 pjatk	Lazara	Lazar, b.	8 1	3 52	☾	dop.	11 43
18 šobota	Wunibalda	Šć. s. M. n. p.	8 2	3 52	☾	1 7	11 59

51. tydžeń. Jan. 1, 19—28.

19 njedźela	4. n. advent.	Nemešij, m.	8 2	3 52	☾	2 29	pop.
20 pónđzela	Abrahama	Šćhryštian, m.	8 3	3 53	☾	3 55	12 44
21 wutora	Domašcha	Domašch, j.	8 4	3 53	☾	5 23	1 18
22 šrijeda	Beaty	Flavian, m.	8 4	3 54	☾	6 47	2 7
23 šćhtwórtk	Dagoberta	Biktoria, f.	8 4	3 54	☾	7 59	3 14
24 pjatk	Šatoržiza	Šadam a Žewa	8 5	3 55	☾	8 52	4 36
25 šobota	Boži džeń	Boži dž. n. J.	8 5	3 56	☾	9 30	6 4

52. tydžeń. Łuf. 2, 1—14.

26 njedźela	n. po hodž.	Šćšepan, m.	8 5	3 57	☾	9 57	7 32
27 pónđzela	Jana sežen.	Jan, jap.	8 6	3 57	☾	10 18	8 55
28 wutora	Njewin. džjećž.	Njew. džjećž.	8 6	3 58	☾	10 34	10 14
29 šrijeda	Janatana	Domašch K.	8 6	3 59	☾	10 49	11 29
30 šćhtwórtk	Dawita	Rajner, b.	8 6	4 0	☾	11 3	dop.
31 pjatk	Sylveštra	Sylvešter, bž.	8 6	4 1	☾	11 18	12 41

Woblicženje danje.

Kapital.	3 procent.		3 1/2 procent.		4 procent.		4 1/2 procent.		5 procent.		Kapital.
	Lětnje marf	np.	Lětnje marf	np.	Lětnje marf	np.	Lětnje marf	np.	Lětnje marf	np.	
mf. 1	3	3/10	4	4/10	4	4/10	4	4/10	5	5/10	mf. 1
5	15	1	20	17 ⁵	20	17	22 ⁵	19	25	21	5
10	30	2 ^a	40	35	40	3 ^a	45	3 ^a	50	4 ^a	10
15	45	3 ^b	60	52 ⁵	60	5	67 ⁵	57	75	6 ^b	15
20	60	5 ^a	80	70	80	6	90	7 ⁵	1	8 ^a	20
25	75	6 ^b	1	87 ⁵	1	7 ⁵	12 ⁵	9 ⁸	1	10 ⁵	25
30	90	7 ⁵	1	5	1	9	35	10	1	12 ⁵	30
35	1	8 ⁸	1	22 ⁵	1	10 ₂	57 ⁵	11 ₃	1	15	35
40	1	10	1	40	1	11 ₇	80	13 ₂	1	17	40
45	1	11 ₃	1	57 ⁵	1	13 ₄	2	15	2	18	45
50	1	12 ⁵	1	75	1	15	2	2 ⁵	2	20	50
60	1	15	2	10	2	16 ₇	2	25	2	25	60
70	2	17 ⁵	2	45	2	17 ⁵	2	70	3	30	70
80	2	20	2	80	2	20 ⁵	3	15	3	35	80
90	2	22 ⁵	3	15	3	23 ^a	3	60	4	40	90
100	3	25	3	50	3	26 ₃	4	5	4	45	100
200	6	50	7	50	7	33 ^a	9	50	10	90	200
300	9	75	10	50	10	66 ⁸	13	50	15	135	300
400	12	1	14	50	14	1	18	50	20	180	400
500	15	25	17	50	17	33 ^a	22	50	25	225	500
1000	30	50	35	50	35	66 ⁸	45	50	50	450	1000
5000	150	12	175	50	175	33 ^b	225	18	250	167	5000
10000	300	25	350	167	350	36	450	37	500	367	10000

Woblicženje, što punt placzi, hdyž je žentnar 1, 2, 3 atd. marf.

Žunt přězo tefo np. placzi, kaž žentnar marfow.

Ž na wpať:

Žentnar přězo tefo marfow placzi, kaž punt np.

Заблицёние плацѣиных метра, хѳыжѳ фараы фарфи лохѳѳ 1 нр. хѳѳѳ 3 марфи плацѳѳ.

Хѳыжѳ фараы фарфи лохѳѳ плацѳѳ:		хѳѳѳ плацѳѳ метр:		Хѳыжѳ фараы фарфи лохѳѳ плацѳѳ:		хѳѳѳ плацѳѳ метр:		Хѳыжѳ фараы фарфи лохѳѳ плацѳѳ:		хѳѳѳ плацѳѳ метр:		Хѳыжѳ фараы фарфи лохѳѳ плацѳѳ:		хѳѳѳ плацѳѳ метр:	
марф	нр.	марф	нр.	марф	нр.	марф	нр.	марф	нр.	марф	нр.	марф	нр.	марф	нр.
—	1	—	18	—	30	—	33	—	58 ₃	—	49	—	86 ₅	—	85
—	2	—	3 ₅	—	31 ₈	—	34	—	60	—	50	—	88 ₃	—	90
—	3	—	5 ₃	—	33 ₅	—	35	—	61 ₈	—	51	—	90	—	95
—	4	—	7 ₁	—	35 ₃	—	36	—	63 ₆	—	52	—	91 ₈	—	—
—	5	—	8 ₈	—	37 ₁	—	37	—	65 ₃	—	53	—	93 ₆	—	—
—	6	—	10 ₆	—	38 ₈	—	38	—	67 ₁	—	54	—	95 ₃	—	—
—	7	—	12 ₄	—	40 ₆	—	39	—	68 ₉	—	55	—	97 ₁	—	—
—	8	—	14 ₁	—	42 ₄	—	40	—	70 ₆	—	56	—	98 ₉	—	—
—	9	—	15 ₉	—	44 ₁	—	41	—	72 ₄	—	57	—	0 ₆	—	—
—	10	—	17 ₇	—	45 ₉	—	42	—	74 ₂	—	58	—	2 ₄	—	—
—	11	—	19 ₄	—	47 ₇	—	43	—	75 ₇	—	59	—	4	—	—
—	12	—	21 ₂	—	49 ₄	—	44	—	77 ₉	—	60	—	5 ₉	—	—
—	13	—	23	—	51 ₂	—	45	—	79 ₇	—	65	—	14 ₈	—	—
—	14	—	24 ₇	—	53	—	46	—	81 ₂	—	70	—	23 ₆	—	—
—	15	—	26 ₅	—	54 ₇	—	47	—	83	—	75	—	32 ₄	—	—
—	16	—	28 ₂	—	56 ₅	—	48	—	84 ₇	—	80	—	41 ₂	—	—

Заблицёние плацѳѳиных нотехо лута, хѳыжѳ фараы лут 1 нр. хѳѳѳ 1 марф плацѳѳ.

Хѳыжѳ фараы лут плацѳѳѳ:		хѳѳѳ плацѳѳѳ нотехо лут:		Хѳыжѳ фараы лут плацѳѳѳ:		хѳѳѳ плацѳѳѳ нотехо лут:		Хѳыжѳ фараы лут плацѳѳѳ:		хѳѳѳ плацѳѳѳ нотехо лут:		Хѳыжѳ фараы лут плацѳѳѳ:		хѳѳѳ плацѳѳѳ нотехо лут:	
марф	нр.	марф	нр.	марф	нр.	марф	нр.	марф	нр.	марф	нр.	марф	нр.	марф	нр.
—	1	—	0 ₆	—	11	—	6 ₆	—	21	—	12 ₆	—	35	—	21
—	2	—	1 ₂	—	12	—	7 ₂	—	22	—	13 ₂	—	40	—	24
—	3	—	1 ₈	—	13	—	7 ₈	—	23	—	13 ₈	—	45	—	27
—	4	—	2 ₄	—	14	—	8 ₄	—	24	—	14 ₄	—	50	—	30
—	5	—	3	—	15	—	9	—	25	—	15	—	55	—	33
—	6	—	3 ₆	—	16	—	9 ₆	—	26	—	15 ₆	—	60	—	36
—	7	—	4 ₂	—	17	—	10 ₂	—	27	—	16 ₂	—	65	—	39
—	8	—	4 ₈	—	18	—	10 ₈	—	28	—	16 ₈	—	70	—	42
—	9	—	5 ₄	—	19	—	11 ₄	—	29	—	17 ₄	—	75	—	45
—	10	—	6	—	20	—	12	—	30	—	18	—	80	—	48

Hermani a škótné wíki.

(dop. = dopyobnija; pop. = popobniju; t. = tonjaze wíki; fw. = fwijnjaze wíki; w. = wolmowe wíki; l. = lenowe wíki
 fnamjeschko † rěka škótné wíki, fnamjeschko * pak hermant a škótné wíki; hčžez nicžo póbła njesjeji, tam je jenož
 hermant.)

NB. Dofelž šo hermantí druhdy přčepožujuja, šu smylki móžne.

Wulki rózž.

3. Lipš (hacž do 15.).
8. Kuland †.
13. Nješwacžidlo † a l.; Dobrilug fw., Šródt fw.
14. Kamjenž †.
18. Bistopizy †.
25. Draždžany f.

Mały rózž.

1. Kinspórt †, Lubań *
3. Nješwacžidlo † a l. Jarow, Grabin f. a †, Lubań †.
5. Kuland †.
8. Šhorjelž.
9. Šhorjelž †.
10. Šródt fw., Polcžniza †.
12. Šhorjelž horněž w.
15. Bistopizy †.
16. Žabeń * f. †.
17. Dobrilug fw., Luboras *, f. a †.
18. Rhoczebus f. a †.
22. Kinspórt †.
23. Kulow †, Damna †, Gubin f. a †.
24. Draždžany (st. m.) fymjen., Nowoměsto f. †.
25. Kamjenž †, Witoras * †, Stara Darbnja †.
26. Kalawa fw.
27. Budyhščin †, Kalawa f. a †, Brody * f.

Měrz.

1. Wóstronz, Kalawa, Lipš (wot 1. hacž do 13.).
2. Hart p. B. †, Wojerezy *, Žahan * a †.
3. Parzow †, Lubań †, Nješwacžidlo † a l., Žahan.
6. Štomacž *, f. a †, Drjomf †, Miščno f. a †.
9. Wolešlaw, Barščez * f. a †, Las * †, Rošbórt * a †.
10. Štolpno †, Wolešlaw †, Šródt * †, Seidenberg.
11. Seidenberg †, Jarow f. a †.
12. Wětošchow fw.
13. Wótrań †, Wětošchow f. a †.
15. Wjarnacžizy * a †, Bistopizy †, Nowosalz, Štolpno, Draždžany f., Wětošchow.
16. Dobrilug †, Bufow †.
17. Bjerwald * a †, Dobrilug, Kóštkow fw.
19. Lubin fw.
20. Žitawa, Kulow f. a †, Lubin f. a †, Hórka †.
21. Wulfi Hajn †, f. a def.

Měrz.

22. Galschtrow †*, Žitawa * a †, Kulow, Lubin, Štántnow * f. a †.
23. Damna †, Gašyn *, f. a †, Ryšwald * a †, Kuland †.
24. Wóšbórt †, Kadeburg †, Kuland *.
25. Kamjenž †, Běstow.
26. Běstow, Wifow, Komorow * †.
27. Budyhščin †, Trjebule * f. a †, Komorow.
29. Draždžany, Wróšław * a †, kožane w., Ryšbach.
30. Ryšbach †, Mužafow * f. a †, Dubž * a †, Bizů † a *.
31. Grabin f. a †, Rumburg, Wulfi Hajn † a def.

Saprljeja.

1. Wulfi Hajn, Grabin.
2. Lubnjow fw., St. Darbnja, Kuland †.
3. Lubnjow †.
4. Miščno.
5. Lubij f. a †, Polcžniza †, Lubnjow.
6. Gubin f. a †, Kóštkow †.
7. Nješwacžidlo †, Kóštkow, Luboras * f. a †, Šródt fw.
8. Kamjenž †.
9. Wojerezy †, Kalawa fw., Nowe Město f. a †.
10. Budyhščin, Kalawa f. a †, Wótrań f. †.
12. Wótrań, Štolpno †.
13. Šhorjelž †, Kulow * a †, Barščez †.
14. Štolpno †, Dobrilug fw.
20. Ščerachow * †, Džěže * †, Parzow †.
22. St. Darbnja †, Jarow f. †.
24. Budyhščin †.
25. Lipš, hacž do 1. meje.
26. Bistopizy †, Rhoczebus, Kinspórt †, Pozkowny, Wóšpórt †.
27. Rhoczebus f. a †, Ryšbaryeju p. B.
28. Kadeberg †, Bjerwald * a †, Kadeburg †, Brody * a †.
29. Kadeberg.

Měja.

1. Hart p. W * †, Drjomf * a †.
3. Galschtrow †, Drjomf
4. Krafow p. R. * a †, Wolešlaw, Žahan * a †, Damna †, Bufow.
5. Nješwacžidlo †, Wolešlaw.
6. Witoras * a †.

Měja.

7. Wětošchow fw., Komorow fw.
8. Wětošchow f. a †, Komorow * †.
10. Bistopizy †, Wětošchow, Kafezy, Komorow, Seidenbg.
11. Kulow †, Jarow w.
12. Luboras * a †, Šródt fw.
13. Rhoczebus w., Dobrilug †.
15. Polcžniza †.
17. Bistopizy, Gubin.
18. Wojerezy * a †, Gubin *, f. a †, Kadmerizy * a †.
19. Polcžniza †, Nowe Město.
20. Běstow
21. Sebniza, Kalawa fw., Drjomf †.
22. Štomacž pjer. a l., Kalawa, f. †, Kuland †, Trjebule * f.
24. Kamjenž * †, Lubij * f. a †, Štomacž, Kalawa, Kuland.
25. Barščez * f. a †, Wšhibus.
26. Kulow f. a †, Wětniza * †.
28. Kulow.
29. Budyhščin †, Wojerezy w., Wifow, Lubin f. a †, Nowe Město f. a †.
31. Wojpórt †, Kinspórt †, Wifow, Lubin, Štántnow *, f. a †, Komorow w.

Junij.

1. Kinspórt, Šródt * †.
2. Nješwacžidlo †, Kadeburg †.
3. Rhoczebus, Stara Darbnja †.
4. Kuland, Stara Darbnja.
8. Wolbramezy * a †, Delni Žybolin † *, Kulow * †.
9. Wróšław w., Rhoczebus w., Dobrilug fw., Lubin w., Štolpno †.
10. Kalawa w.
12. Šródt w., Wěla Woda * †.
13. Miščno.
14. Šhorjelž.
15. Šhorjelž †, Gubin f. a †, Damna †, Ryšwald * a †, Bizů * a †.
16. Kadeberg †, Bjerwald * a †, Damna, Parzow †.
17. Kalawa w., Rhoczebus f. a †.
18. Šhorjelž h., Lubnjow fw.
19. Lubnjow †.
21. Bistopizy †, Galschtrow †, Hucžina * †, Wulfi Hajn f. a †, Lubnjow, Lubań †.
22. Wulfi Hajn, Lubin f. a †, Kóštkow †, Rošbórt * a †, Mužafow * f. a †.

Junij.

23. Grabin f. a †, Lubań †, Kóštkow.
24. Kamjenž †, Wróšław f. a †, Wjeleczin, Kalawa w., Rhoczebus f. a †, Grabin, Wótrań f. a †, Brody * a †.
25. Wojerezy w., Grabin w., Wótrań, Wětošchow fw.
26. Wětošchow * †, Hórka †.
28. Draždžany, Wróšław tož.
29. Hart p. Wóšp. †, Drjomf †, Jarow * f. a †, Ryšbach * †.
30. Drjomf, Ryšbach †, Luboras f. a †, Komorow fw.

Julij.

1. Rhoczebus fw., Komorow †.
2. Gufka, Kalawa fw., Dubž * a †, Kuland †, Komorow.
3. Kalawa f. a †, Trjebule f. a †.
4. Kalawa fw.
5. Draždžany f., Kalawa.
6. Džěže * †, Barščez †.
7. Nješwacžidlo †.
8. Běstow †, Rhoczebus fw.
10. Kulow f. a †.
11. Kulow.
12. Wróšław f. a †, Gašyn f. a †.
14. Dobrilug fw., Šródt fw.
15. Kamjenž †.
19. Bistopizy †, Lubij f. a †, Polcžniza †.
20. Polcžniza.
21. Kadeburg †.
24. Krafow p. R. †.
26. Wóšpórt †, Seidenberg.
27. Jarow f. a †, Bufow †, Seidenberg †.
28. Wšhibus †.
30. Wětošchow fw.
31. Wětošchow f. a †.

August.

3. Kulow * †, Žahan * †, Damna.
4. Wětniza * a †, Nješwacžidlo †.
6. Komorow fw.
7. Budyhščin, Komorow.
9. Šhorjelž †, Dobrilug †, Gubin f. a †, Kinspórt †.
10. Las * †, Hart †, Šhorjelž †.
11. Dobrilug.
12. Kamjenž †.
13. Šhorjelž ho neč.
14. Lubin f.
16. Bistopizy †, Polcžniza †, Štántnow * f. a †.

August.

17. Boleław, Gaſpn * f. a †.
18. Radeberg †, Boleław †. Grabin f. a †.
19. Beſtow †, Grobin.
20. Wętoſchow f.w.
21. Brody * a †, Wętoſchow f. a †, Polczniza †.
23. Rumburg, Wętoſchow f.
24. Bart p. W., Gaſſchtrow * †, Kuland †, Gródf * a †.
25. Nowe Męsto f. a †, Bjerwald * a †, Kuland.
26. Stara Darbnja †.
27. Wojerezy †, Lubnjow f.w., Trébule f. a †, St. Darbna.
29. Wpſt h. d. 19. ſept., Miſchno.
30. Wóſport * a †, Lubnjow, Wótrań, Luban *.

September.

1. Nieſwaczidło †, Luban †.
3. Kuland †.
4. Kinspórt †, Żitawa, Ruſow f. a †, Węła Woda * †.
6. Żitawa * a †, Wulki Hajn f. † a d., Wrótiſław * a foj. Rhoczebus, Ruſow.
7. Wulki Hajn, Rhoczebus †, a farp., Kóſtkow †, Wiſchibus.
8. Wobramczy * a †, Kóſtkow, Stolpno †, Damna †.
9. Damna †.
10. Kalawa f.w.
11. Kalawa † f.
13. Kalawa.
14. Dęże * a †, Żarow * f. a †, Komorow w.
15. Radeberg †, Radeburg †, Dobriſlug f.w., Gródf f.w., Barzow †, Żarow.
16. Radeburg.
17. Lubin f.w.

September.

18. Miſchno f. a †, Drjow †, Lubin f. a †, Wótrań f. a †.
20. Wiſtopizy †, Kamieniz * †, Wóſtrowz, Drjow. Gubin, Buſow †, Rychbach*, Lubin
21. Bart p. W. * a †, Gubin * f. a †, Mużafow *, f. a †, Rychbach †, Buſow.
22. Polczniza †
23. Polczniza, Rhoczebus f.w., Witoras * a †.
25. Budychin †, Wojerezy w, Trébule * f., † a l.
27. Wiſtopizy, Gaſſchtrow †, Seidenberg, Nowoſaſz.
28. Wojerezy * a †, Seidenberg †.
29. Wjeleczin.
30. Krakow p. Kinsp. * a †, Rhoczebus f.w., Żarow w.

Oktober.

2. Górk a †.
4. Guczina * †, Scherachow * †, Kafezy.
5. Rybarczy * a †, Dubz * a †, Barſzcz * f. a †, Żahan * a †.
6. Nieſwaczidło † a l., Dobriſlug f.w., Wętniza * a †, Gródf †.
7. Rhoczebus f.w.
8. Komorow f.w.
9. Lubin †, Komorow * †.
11. Lubij * f. a †, Kulow * a †, Szantnow * f. a †.
12. Delni Zybalin † *.
13. Grabin f. †, Nowe Męsto f. a †, Gaſpn * f. a †, Luboras * f.
14. Rhoczebus f.w., Grabin.

Oktober.

15. Grabin w.
17. Nieſwaczidło deſti, f. a f.w.
18. Wiſtopizy †, Gaſſchtrow †, Wóſport †, Kinspórt †.
19. Kinsbórk, Damna †, Radmerizy * †.
22. Wętoſchow f.w.
23. Wętoſchow f. a †.
25. Biarnaczizy * †, Wętoſchow, Drazdżany.
26. W. Hajn f., † a d., Boleław, Kóſtkow, Piżn * †, Rychwald * a †, Stara Darbnja †.
27. Radeberg †, Boleław †, Kóſtkow, Stara Darbnja.
28. Kamieniz †, Radeberg, Beſtow, Wótrań f. a †, Kuland †, Rhoczebus f. a †.
29. Wojerezy †, Wótrań, Beſtow.
30. Budychin †, Drjow †

November.

1. Drazdżany f., Kuland
2. Bart p. W., Sborjelz †, Gródf * †.
3. Nieſwaczidło † a l., Nowe Męsto.
4. Rhoczebus f.w.
5. Lubnjow f.w., Kuland †.
6. Budychin, Ruſow f. a Lubnjow †, Trébule *, f., † a l.
7. Gubin, Lubnjow, Rychbach * a †.
8. Rychbach *.
9. Gubin *, f. a †, Las * †, Wóſport * a †, Rychbach †.
10. Bjerwald * a †, Kóſtkow f.w., Luban †.
11. Polczniza †, Rhoczebus f.w.,

November.

11. Brody * a †, Polczniza †.
12. Lubin f.w., Komorow f.w.
13. Lubin f. a †, Komorow † *.
15. Wiſtopizy †, Żitawa * a †, Stomacz, Lubin, Komorow, Stolpno.
19. Wrótiſław f. a †.
22. Wóſport * a †, Wrótiſław a foj.
23. Kulow †, Dobriſlug.
24. Radeburg †, Grabin f. a †. Dobriſlug.
25. Kamieniz †.
26. Kalawa f.w.
27. Kalawa f. a †.
30. Damna †, Wiſchibus.

Dezember.

1. Nieſwaczidło † a l.
2. Witoras * a †.
3. Kuland †.
6. Nowoſaſz, Drjow †, Seidenberg.
7. Dęże * a †, Gaſpn * f. a †, Rumburg, Seidenberg †.
8. Gródf f.w.
9. Kamieniz †, Beſtow †.
10. Dobriſlug f.w., St. Darbna.
11. Wojerezy * †, Lubnjow, hod. jenoż ja wofoln.
13. Wiſtopizy †, Kuland, hod. Gródf hod.
14. Barſzcz.
15. Luboras *, f. a *, Piżn, hod, Kuland *.
16. Mużafow hod.
17. Lubij hod.
18. Drazdżany, hod., jenoż ja domjazach, Trébule * a l.
19. Gaſſchtrow, hod.
21. Kulow * a †.

Wuczah se ſaſſkeho ſakonja, dothodny dawł nastupazeho.

klaſſa:	lętny dothód:	dawł:	klaſſa:	lętny dothód:	dawł:
1a.	psches 400—500 mf.	1 mf.	11.	psches 2200—2500 mf.	37 mf.
1.	" 500—600 "	2 "	12.	" 2500—2800 "	45 "
2.	" 600—700 "	3 "	13.	" 2800—3100 "	54 "
3.	" 700—800 "	4 "	14.	" 3100—3400 "	63 "
4.	" 800—950 "	6 "	15.	" 3400—3700 "	72 "
5.	" 950—1100 "	8 "	16.	" 3700—4000 "	82 "
6.	" 1100—1250 "	10 "	17.	" 4000—4300 "	96 "
7.	" 1250—1400 "	13 "	18.	" 4300—4800 "	112 "
8.	" 1400—1600 "	16 "	19.	" 4800—5300 "	128 "
9.	" 1600—1900 "	21 "	20.	" 5300—5800 "	144 "
10.	" 1900—2200 "	29 "	21.	" 5800—6300 "	161 "

Bratšil pomha hotšiczy.

Zant s Hantku, hwojej hotšiczy,
 Ssej hrajka w rjanym naleczy,
 S njej dze psches hajki, psches pola,
 Hacz mału ruczku wuhlada.

A kladže kolik k kolikej,
 Dońž mały moščzil stwaril njej'.
 Nětč s wješ'lom psches móst pschendžetaj
 Eso domoj lohzy nam'fataj.

A Hanka hižo saplaknu:
 „Schtó dha naj' wjedže psches ruczku?“
 Zant hotru rucze smerowa:
 Do wody štoczu, hotšiczyka.“

„Wot Zanka, džeczi, narukncze,
 Eso lubo mecz žno w džeczatstwie.
 Schtóz mały pomha w lubošczi,
 Eso ješčedžini we čšešczi.“

Bomhai Bóh!

„So blónzo wodnujo hwěczi, to niczo dale njeje, ale so měšacžk w nozy hwěczi, to je sferje něščto“, taffe bě ras šchtó pschi hwojeje wulkej wudrofczi prajił. Na tole wuprajenje řebi pschezo pomnřlu, hdyž řlřschu, so řebi ludžo wřdźelanořcž něčcziřcheho čřařa, dobry porjad w kraju, wulke wunamakanija ř ludowemu řbožu a podobne dobre wěze řhwala a pschi tym na řchefeřcijanřku zyrkej ře řazpěčřom hładajaja, jařo by to něščto bylo, řchtož nitomu ani prřřchta řboža pschinjeřlo njeje. Woni řo njedohładajuj, řo, řaž ma měřacžk řwój kuř řwěřka jenož wot řlónza a by bjeř njeřo čřmowa dula byl, runje řař wřcha wřdźelanořcž, wřcho nařche derjeřicze, wřchón dobry porjad ř řchefeřcijanřtwa wulřadža. A hdyž řchefeřcijanřka wěra hařcha, řa tam jěbže řež wřcho řbože do hromady. Dofelž je pař w něřřřchim čřařu ř kőždym dnjom řařřch mudracžřow wjazuj, řiž do řchefeřcijanřtwa niczo wjele njedžerža, duž njech řo pschedženafej křóřke řřowo dowoli, řo ř nim řochu řořřtaja, řelko řboža nam řchefeřcijanřka wěra ř kőždym dnjom ř nowa wobradža.

Bohanřke ludy řu řež na řwoje waiřchnje mudre a něřotre bjeř nimi řu řež wřřelafe wunamakanija čřinile, maja řež řwoje wřřřkře řchule, řwojich wučerjnych ludži a byřla w řřanyř měřřach. Ale prawe řbože řař tola njeknježi ani řenje řnježicž njemőže a njebudže. A čřeho dla niz? Dofelž řař nichřó řwojeřo blřiřcheho njecřeřci a řebi njewaři jařo jemu řune ř Božim dnřom wuhotowane řřworjenje ř Božeje řuki. Wjele bōle řař kőždy na řřlym wřřřerokim řwěcze jenož řo řameřo řnaje a čřeřci a řa řo řameřo řo řřara. Druřly řu řa njehojeničřřy řřěřki, řiž řaju ř jehoj řbožu řřlřičř, řunje řaž wřčře řruhe wězuj, řořřlinuj, řamjenje řřót atd. Duž řře řař řnjeř řwojich dźelacžerjow řež njeřabowa jehoj po řruřim abo řim wody wumřřecž njeda; ale wón to njecřini ř luboře ř nim, wjele bōle řehoj dla, dofelž řiř mozuj řa řwoje dźelō řřeba. Šaj wón wě, čřim řepje řiř řřwi, čřim wjazuj jemu nadźelajuj, a čřim řepje ř nimi wobřhadžuj, čřim řwěřniřchi řu. Šchtož řwojemuj řřotej wopofařuj ř mudrořcž, to řež řwojemuj poddanemuj dźelacžerjeje. Ale luboře ř njemuj pola njehoj řaneje řchřicžři njenamakařch. Š řehoj pschinōže, řo řo řřindu w řřindřřej řwojeje řařřy dźerži a řo čřłowjeřka ř nizřeje řařřy njedōřřne, dofelž by řo ř řim bōle mōmařař, řař hdy by řchřó řōřmas na njehoj řidnył, ř řehoj pschinōže, řo řřurka řřmeuřřich řabiwa a řo w jehoj řřwi wala. Čřiřcze něščto řruhe řamuj tola w řchefeřcijanřtwe.

Řchefeřcijanřka wučřba wučři nař, blřiřcheho w čřeřci mēč jařo řřworjenje Bože ř Božim dnřom wuhotowane. Duž je bjeř řchefeřcijanami řōřna

runořcž. To řře řu řež je, řo řa kőždy řwoje powořanje a řo řo jene powořanje wot řudži řa čřřniřche dźerži dnyłi řruhe, ale řaž Bōh na wřřobu njehłada ale jemu kőže jenaf wjele řřaczi, řa řež řchefeřcijanřka wučřba řaneřo řořdźela bjeř řudžim njefnaje. Kőždy řřal řwojich poddanow čřeřci, jařo řwojich jemu na řřarořcž řōřōřenych řřatřom, řa řotřchž ma řo řřaracž, řa řotřchž řmēje řunu řamolwjenje dacz. Kőždy řořřarē ma řwojich domjaznych wokołoj řo, niz jařo čřeladnych, řiž řaja jemu jehoj řōřōřē řřelnicž; ale wón ma řo řa nich řřaracž, řaž řa řwoje dźeřci. Šřuřřod pschi řuřřōže njehdył jařo řřomuił, řiž by řo wjeřelil, hdyž řuřřōřa njefřōže řōřēřdže, ale jařo řřatř, řiž wot njehoj njefřōže wotwobrocžicž řřta a wřřchoj řbože jemu pschinwobrocžuj. A řřla wōřřada ma řo bjeř řobu řa řřatřom a řa řotřy. Řaž řo na řchřomje wřčřē řōřjeřřa řařelena, hdyž řo řorjenjam pschilowa, řa řo řřla wōřřada wjeřelil, hdyž řo jenemuj řřaweje řerje dže. Řaž wřčē řōřjeřřa řo řařřařřnu, hdyž řo do jeneje wotnoři řřorčři, řa řež wřřchřřy wōřřadni řobu čřerřja, hdyž jedyň bjeř nimi do njefřōža řadnje. A wřřchřřy řu řwōłniwi na řomoz. To je něřko řōřa čřiřcze řimafche řřwjenje, dnyłi w řohaniřtweje. řřta wučřba řchefeřcijanřtwa, řo řu wřřchřřy řōř Bořom řřařřja a řotřy bjeř řobu, je řaž nałēřna řlōncžna řřuřa, řiž wřřchudžom řwēřki řboža řbudžuj. Něřko řař řo mi nariřchecžiwō dźerži: „řōře řo řara řřenje čřita, ale řa ř jenož bjeř řchefeřcijanami njefřeři. Woni njefřu bjeř řobu wřřchřřy řařřy řřařřja a řařře řotřy ale mnořy řu bōle na řo řač řlawy, wjeřři, řigry a řōřōřna řwēřina.“ Řōři luby, na řym wē winje njee řchefeřcijanřka wučřba, ale řudžoj, dofelž řo njee njecřinija. Šřdyž čřłowjeř řo pschi řřudni řehnje ale ř njee řčerřpacž njehoj a řehoj dla ř lačřnořcžu řawutli, dha řřdžēři na jehoj řmjerēři wē winje njee, ale jehoj řēnjōřcž. Řunje řa řež řchefeřcijanřka wučřba řa řo njemōže, řo řōřa nař řiřčēze řōřne řbože njeknježi, ale řřch řudži řařřařřōřcž, řōřař řim njeda, řo řōř řchefeřcijanřke wučřby řhibowacž. řōřa wotřhładajoj wot řařřich njefchefeřcijanow w řchefeřcijanřtweje, dyrēbimuj řōřa ř dźařom wuřnacž, řo řamuj wjele řboža. W řerje řařřadowanym řřajuj byřřimuj, řa řřudych řōř řřara, řo řłōřu řřadacž njetřebajuj, dźeřčřom řo wučřba dawa; řchřōž řřlři, řōř wē, řo wřřchnořcž řež na řnjeřow ředžřuj, řo njehychu ře řřlřiřōřbimuj řřē řařřadźeli. A řo řu wřčhō řřōřy na řchřomje řchefeřcijanřkeje wučřby. Na dwoje čřřemuj něřko pschi řym blřiřche řohładacž, na řo, řo je řchefeřcijanřka wučřba řōřni řřař řbēřnyřa a řo je řřudym a řubjenym řomoz pschinjeřla.

řōřni řu w řōřaniřtweje řara małō čřeřcžene a čřim njefđelaniřchi řadny řud je, čřim řubjenřchō je

sa nje. Pola czornuchow w Afrizy su zónske stworjenja, na kotrež so wscho dželó kładže, kiž so wot mužow bija a kotrež žaneho wješela njewo-
hladaju, bjes tym, so mužojo lénitow pažu, žlokaju
abo na wójny čzabaja. Zónska njeplaczi sa polneho
człowjeka. Nicžo wjele lěpje njeje pola Indijskich,
Chinesow a Japanesow. Narodzi so nanaj holczka,
je zyly dom trudny, a tuta trudoba so lohzy rohyti,
hdyž hebi pomyslišich, schto na zónsku čzafa, do žaneje
schule nješmē, wona je nnojwana čzaf žiwjenja nje-
namjedžita wostacž, nihdže do jawnosće njestupi,
wscho je jej samtnjene. Wona je čzaf žiwjenja do
doma potasana, hdžež nicžo dale njeje khiba služob-
niza, kiž ma na słowo poslušacž kaž poš, bewaf
pač hubu džeržecž. Tajke wscho sa nju wostanje,
doniž muž njewumrje. A je so to stalo, potom je
sa žonu hiščeže hórje; pschetož wona dyrbi na
mužowej kmjerczi wina byčž, a to so jej spochi
porofuje. Žadny džiw njeje, so teho dla wudomy,
runjež bychu hiščeže mládbšče byle, swojemu trudnemu
žiwjenju kame je swojej ruku tónž scžinja. Do
šhrystufroweho čzafa so zónske pola pohanow ani
próčsta lěpje njemějachu. Kšhesčžijanska wučžba pač
je tute swjastki rosmjasala a je zylemu dotal czwilowa-
nemu zónskemu splahej čzeščž a sbože wróczila.
Pschetož nětko so wučžesche, so je zónska sobuherba
Božeje krapnosčže, so psched Bohom to kame placzi,
schtož muž. Zónske su hnydom spósnale, so je tuta
wučžba sa nje ranšče jera noweho sbožowneho čzafa.
S wulkej lubosčžu su ewangelij pschijale a jón
w domje wučžile. Hdžž misionaroyo Bože słowo
bjes druhimi lidami wučžachu, duchowni we wošadže
jo wukładowachu, dha su zónske w domje jo bjes
swojimi domjazymi pschezo kručžičho šalozecž pytale.
A to bēšče jich sbože. Nětko je zónska nimale we
wschēch wēžach mužej runa. Wona ma pschistup do
schule a do wschelaticz fastojnstwow, wona wot žanych
radoščžow wotdželena njewostanje a ma w domjazym
žiwjenju wot wschnosčže schkitowane prawo. Hdžž
kšhesčžijanske zónske swoje žiwjenje pschirunjuja je
žiwjenjom swojich póhanskich šotrow, a hdyž wo-
pomnja, so je jim sbože wuróštko jenož i korjenja
kšhesčžijanskeje wučžby, dha so Bohu dobžakowacž
njemóža sa to, so je zyrkej na semi šaložil. Duž pač
maju čžim wjetšchu pschicžinu, na to džeržecž, so
w jich domach tež kšhesčžijanska wučžba móžna wo-
stanje. Hdžež tuta wučžba hašča w domje, tam
zónske najprjedy a najbóle trudne pscheměnenje pytnu
a pod nim čžerpja. Wróczja so jako sa nje čžerpjenja
póhanskeho čzafa, a wone k žanemu sbožu wjazy
njepschidnu, doniž kmjercž jich trudobje tónž nješčžini.
So tole njeje i próbdneje hlowsy wumyslene, ale so
je wopravdže tač, móžesč we wschēch tych domach
nashonicž, hdžež muž do kšhesčžijanskeje wučžby nicžo

wjazy njedžerži, njech nětko tute swoje waschne
psched lidžimi jawnje potaže abo njech jo taji.

Druha dobra wēž, kiž je kšhesčžijanska wučžba
kwētej pschinješla, je fastaranje khudych a hubjenych.
Hdyž ptacžk schori, na haložku šleczi, swoju hłowčžku
pod kšhidlescho tytnje, doniž mornoy i haložki nje-
padnje; druge ptacžki pač nimo njeho šecza a so wo
swojeho khoreho towaršča ani njepostaraju, khibo so
do njeho hiščeže i wótrym pyštom hafaju. Tačle
so khudym a hubjenym w póhanskim čzafu džēšče.
Sa khudych nicžo njewosta, khibo droha, hdžež bychu
wo šmilne dary prošyli. A wučženy komsti měščežan
wotradža khudym něšto dawacž: „Schto dha jim
hačle dawacže a i hubjenymi šbytknymi kručškami jim
jich hubjene žiwjenje šdžeržicže? Daječe jim tola
wumrjecž, so tuto hubjenstwo šterje a lěpje wot-
budu!“ Sa khorymi so tež nichtó dale prašchal
njeby, khibo jehó najbližšchi, a schtož by bjes nich
byč, by tež bjes hladanja wumrjecž dyrbjal. A kač
šrudnje bēšče sa starych, kiž so šami wjazy sežiwicž
njemóžachu? Wjele bjes nimi je hlódu wumrjecž
dyrbjalo. Pola Araufanarjom w južnej Amerizy je
waschne, so dorosčženy šyn, hdyž móže so šam se-
žiwicž, nanaj row wuryje, nan so živy do njeho
lehnje a šyn row šafšo šamjeta, a i tym je nan sa-
starany. Tajke něšto móže pohanstwo wupłodžicž.
Schto je tola w tym wschēm kšhesčžijanstwo do
pscheměnenja pschinješlo? Wone wučži, najbližšchi
je kóždemu tón, kiž jehó pomogy trjeba a sa njeho
ma so po tajkim najbóle staracž. Schtož pač tač
bližšchemu služži, tón služži i tym šhrystufkej šamemu.
Duž kšhesčžijenjo bōšny bližšchemu w nušy pomhačž,
niž jenož sa pschislušnosčž, ale šamo sa čzeščž a
sbože džeržachu. Dotelž tajka wučžba we wutrobje
knežesche, nastawachu nětko wschudžom khorownje,
hdžež khorych hladachu a šhrotownje, hdžež bychu
wošhrowčžene džēčzi hladane, khudobne khezē, hdžež
khudži hospodu a khlēb namatachu. A i kóždym
létom bu fastaranje lěpsche. Hdžež su w nowišchim
czafu wulotne pokladnizy sa pad khorosčže a bēdnosčže
do žiwjenja šupila, je to jenož wotnožka je schtoma
kšhesčžijanskeje wučžby. A tutón schtom njeje po-
šlenju haložku docžeril ale šmēje pschezo rješšče a
mládnishe. Džiwnje je, so so wschelazy khudži teho
hiščeže dohladali nješbu, hačž runjež móhli jo
i rukomaj mašacž, so je mjenuizy kšhesčžijanska
zyrkej khudych ludži najlēššča, haj jenička špravna
pschecželniza.

Tole su jenož někotre wēžy, na kotrychž widžišch,
kač i kšhesčžijanstwa nam wschēdnje nowe sbože
šhadža. Duž dyrbjeli pač wschitzy khorej kšhesčžijan-
skeje wēry kručže džeržecž. Hdžž so we wójnje nje-
pschecžel potaže, tehdy so wscho wokoło khorchoje
šromadži. A tač dyrbjalo w našchim čzafu tež

i křechesczijanstwom bycž. Wjele njepřechczelow řo pofařuje, kotrymž je křichž hrořnořcž. Eřu to i přenja, řidži, kotřiz řebi řanej řkladnořczi hiež njedadža, hđžež mōža neřchto na křechesczijanřtu zřrtej cziřnycž, řu to řozaldemokratojo, kotřiz wot řidow wuczeni wřchudžom křechesczijanřtwu řalořtne murje podřrwacž přtaju, řu to pak tež wōřebje w Eřerbach ludžo, kiž řo w Eřerbach wuřnyu a niečo ninaju hacž pořnu mōřceř pjenjeř a pořnu wutrobu njewēry a pořnu hłowu njekřechesczijanřřich myřlow, a kotřiz nětko wřcho dobre pobořne řerbike wařchnje wuřmēřhujaj, řerbřřu lubořcž ř Bořemu řłowu hanjaj, a tak řaž cžerūv cželo řerbřřeho naroda přchetocžaj, řo hacž dotal mlōdna řelena hořofa řerbřřeho pobořneho luda na řchtomje křechesczijanřtwa tu a tam řoltnyč pōcziņe, řo tež wřchelazny Eřerbjo zřřwaje řo řdalowacž pōcziņaju. Lubi Eřerbja, dopomūcže řo, řchto w křechesczijanřtwoje macže a řchto byřchcže ř nim řhubili. Njeřtowařřchcže řo ř tutej njewēru, ale řtejče na řtronje řwojich duchownyř, kotřiz wam wēru řdžeržecž přtaju. Duchowni řteja w řwojej cžeržkej řkūřbje a majaj přchi cželnyř a duchownyř napinanjū wucžřbu řwjateho piřma rořřchēřecž a wobtwjerdžicž. A řa wřchu řwoju přowū žnēja wot wřchelactich njedřak. A tola je jich řkūřba wulzy wařna. Njeř by jich řt na řhwilku, na neřchto lēt přchēřtal řecžecž, njeř bychu bohaczi neřchto lēt bjeř napominanja wofřali, řa řhudnyř řo řtaracž, řhudzi bjeř napominanja, řo řpokořicž ř tym, řchtož jim Wōh đal je, macžerje bjeř napominanja, řwoje đžeczi ř cžarřom ř řchryřřuřej wodžicž, njeř bychu rař Bože đžecžacž kařnje, Wōži hrožajy řud a wřchē druhe wucžby řwjateho piřma neřchto lēt njenapomniņene wofřalo, přtom byřchcže řpōřnali, řak wjele duchownyř đželo řamōže. Naj, řrōtke đrje je předomanje na klētzy, přchi woltarju, přchi rowje, řrōtki cžarř traje rořwucžowanje pacžerřřich đžeczi, ale tu wucžene řlowo Bože đžerži woprawđže wřchōn porjad a wřcho řbože. Duž lubi Eřerbja, wařcže řebi đželo řwojich duchownyř a pōkažcže to ř tym, řo ř nim řwēru řtejče. Tež by wulzy řadacž byřlo, řo bychu wřchitzy wjazy na radu duchownyř tež přchi řwonřownyř wēzach, přchi wōľbach đo řejma, đo wřchelactich radow, řaž tež přchi wřchelactich gmejnřřich wēzach dawali. Ğuřto řo wot řawjercžamnyř hłowēčřow, w kotryřž je nop přōřđny a w kotryřž řo jenož jařř řpēřchnje wjerezi, wodžicž đadžaj a potom řo đživne wēři řtanu. Đžeržcže bōle na radu řwojich duchownyř, a cžinē po njej. Tak to řōřlo, ř kotřebož wjazy řohnowanja đo Eřerbow řo wuliwa, đyřli ře řaneho druheho, w Eřerbach njepaprahņe: řlēbrojařne řōřlo křechesczijanřře wēry.

Rořřlad w řwēcže.

Řařo je řo lētō minulo. Wōhu budž đřak, řo nam njeje řane wjetřche njēřbože přchinjeřlo. Wjele bōle řny w nim wřchelate řwjeřelaze nařřonili.

Řchtož najpřjōđzy nařřu **Řařřu** nařřupa, mamy ře řađženeho lēta rađženje Đrađžanřřeje wuřtajeņzy a přchede wřchēm jejneho řerbřřeho đžēla wuřbēhnyč. Rowiřři cžarř je cžarř wuřtajeņřow. Řaž bēřche přjedawřři cžarř cžarř witolow abo hermantow, řo bychu ludžo đaloto a řchēřoto na hermantki řhodžili, đofelž đomach wřcho, ř najmjeņřřa niž w neřařřim wuřjertku, đofřali njebychu, tak je neččijēři cžarř cžarř wuřtajeņřow. Nunjež je wřcho wřchudžom đofřacž, đha je tola nuřne, řo wařne wēzy řo na wēřřyř mēřřnacy wuřtajeja, řo bychu đruřy ře widžecž a na nič wuřnyč mōhli, bjeř teho, řo bychu řo tajke wēzy přchēdawale. Ğđyž tak jedny řjemjeřřniř wot đruheho wuřnje, mōžeja jich đžēla přchēřo đojpōlniřře a řjeņřche byč. Duž mējeřche loni Řarlin tajřu wuřtajeņzu, řaž tež Đrađžanř. Đrađžanřřa wuřtajeņza řo jenož na Řařřu wobnjewowařře, tak řo bēchu w nej jenož wēzy, w Řařřej řřotowane, widžecž. E wjetřřa bēchu te řame we wuřřotnyř twarje nařřopjene. Řchtož je řebi te řame wobhladał, đyrbi řjež, řo řařři řjemjeřřniř woprawđže neřchto hōđne đokonjaj. Wřhjeř teho bēřche řebi wuřjert wuřtajeņzy přchēđował, wopřtowařřam přchēđ woczi řtajič, řajke řu řtari Nēmzy přchēđ nečđže 3 lēt řtoteřřkami mēřta a byđla mēři, a řak řu w nič řo řiwili. Duž bēřche na wuřtajeņzy na napōhľad mařřivne, tola pak woprawđže đrjewjane řtare mēřto natwarjene, cžicže w tym řřylu, w řařřimž bu řehđy twarjene. Bēřche tam rađna řhēžaj ř winowej piņzy, pōř ře řařřarřřim pōřřnyř wōřom, hłowna řtražaj, přchēđ kotřejž wōjazy w řařřarřřej đrařcže ř hōborřřimi řřēľbami řtrařowachu, a tak đolho hacž řtrařowacž njetrjebachu, řa řwoje řony nōhajzy řchřřyřowachu, đofelž je to nečđy tak wařchnje byřlo.

Ğuřto by tež řorhōřcže mēřchēžanōřta, řařřarřři bareř na hłowje a řařřarřři mantel woblecženy, đolhi řij w ruzy đžeržo, přchēřřol, řo by hladał, hacž tež je wřchudžom wřcho w řjedže. Řerzy ře řařřarřřimi huřřemi a řrubami řarū cžinjachu, a řchtož by řhřyl, mōžeřche řebi po jich řchřabanju jenu řařřocžicž. Wē řo, bē w řōđđym đomje řorčřma, ale niž ře řařřarřřim, ale ř đobryř neččijēřim piřwom, a tež niž ře řařřarřřimi, ale ř neččijēřimi wřřōřimi placžřřinami. Ğđyž tež řu řtari Nēmzy řhēřto pili, a na to hlađachu, řo njeby řhija wuřřřla, w řōđđym đomje wřřař tola piřwo porjedželi njeřřu. Tola dla wopřtowařřow wuřtajeņzy bē tu řello řorčřmow řřeba. Řchtož je đo řtareho mēřta řřupil, řemu bēřche woprawđže tak wōřoto wutroby, řařo budžejřche přchēř řřut neřařřřeho řuřřarřa wo neřchto lēt řtoteřřow đo

jadu pschedahzemy byl. Tuto stare město mějesche w swojej bliskosci herbfku wjeř je herbfkej wustajeńzu. Běsche jara mudra a džakowna myřliczka, so běsche pschedhdyřstwo zyleje wustajeńzy tajku herbfku wjeř, kajtaž hiřche nětko je, ludžom psched woczi stajilo. A to bě řo tež jara derje radžilo. Wuhladasche tam najpriřodny dom ř Blótow w Delnjeje Łužicy. W nim bě wscho tajke napravjenje, kajkež tam nadeńdžesč, a psched domom běsche rjane hrjebja wuryta, so móžesche řo dacž wot herbfseje holeczki ř Delnjeje Łužicy po czołmje wosycz, kaž řo w Blótach, hdžez drohi njeřřu, wscho po czołmach wořy, ke mřchi a do schule, řtót na pastwu, řřyno ř łukow a plody ř polow. Wě řo, běchu wschě domy se řłomu kryte, a tež na baczonowe hneřdo řo řabyło njebē, řiž na řiřesche stejeishe. Psched domami a pschi hrjebjach řo rybjaze řaki řujachachu. Šchtōž w Blótach řenje byl njeje, je tu widžal, kajkež wscho tam je. Njedaloko wot tuteje wřy běsche hornjołužiska wjeř. Běchu to wscho tajke je řłomu kryte a ř drjewna twarjene domy, kajkež běchu psched něhdže 60 lětami w Šserbach wschudžom namakacz a kajkež tu a tam, wořebje w holi, hiřcheže dženska nadeńdžesč. Zedyn ř nich běsche woprawdže w herbfkej řemi řtal a bu tam wotłamany a na wustajeńzy řařo řestajeny. Běsche to něhduřcha Kalbicžanska řchula. Šchtōž je do njeje řtupil, je řo wjeřelil, řak řjane domy řu řebi našchi wotřoyo ř drjewna je řłomy řhotowacz mōhli, a je řpōřnal, řo řo w řajkich řuchich domach lēpe bydli, řacz w řamjeńnych pinzach, řiž řo nětko wschudžom twarja. Nimo domishego běsche tam řak tež hrōdž a kōlnja, řak řo bē řurřki dwōr dořpōřnje řotowny. Tež řłoma, drjewo, řrat a wořy nje-pobrachowachu. W hrōdži řamo řruwvy řtejachu, řotrychž młoko řo řa řuni pjenes pschedawasche. Tež řřjo řerzy je Šslepeho je řtarymi a řastarřkimi řstrumentami w herbfkej wřy řnřnu řudžbu wobřtarachu. Wotpohlad, řiž je wubjerk ř natwarjenjom řerbfskeje wřy mēł, njeje řenicžy řon byl, mēřchžanam něřcho wjeřne psched woczi řkusłacz, ale je wařniřchi. Ludžo a pschede wschēm twarzy dyrbja tu něřcho nawuknyč. Woni dyrbja řebi wothładacz, řak řu Šserbjo twarili, a po řutym řtylu, wē řo, ř nřřnyimi pschemēnjenjemi twaricz poczeč, řo bychu řařo řjane domy řastawacz řapocžake. W mēřtach nětko dolhe lēta hižo nicžo wjazy njewjedža, řacz domy po řak mjenowanym řasřarmowym řtylu řtajecz. Šo te řjane njeřřu, řōždy wē. Psched uēřcho czařom wschāl řu pocželi, řdnyž běchu řo řurřkich domow w Schwajzarřkej dohładali, po řak mjenowanym řchwajzarřkim řtylu twaricz. Šsu to domy ř dolhim wotřiščřkom. Tola wschudžom řo řutōn řtyl njeřhodži. Duž je nětko móžno, řo twarzy wot řastarřkich řerbřkich domow něřcho nawuknu a po řutym řtylu twarja.

Lubike řo řajke domy, řa něčziřchi czař a řa něčziřche řamēny pschiprawjene, wēřče bychu. Wēřče naj-wařniřchi džēł herbfseje wřy řak běishe dom je řberku řastarřkich řerbřkich wēřow. Dom běishe po řaczřřku architektky Grothy, řiž je w Šserbach řebi hižo ř tym cřesne řjeno dohřl, řo je řaczřřk řa řowu řodžičny řyřkej a řa řowu Maczicžny dom w Budyřchinje řhotowal, natwarjeny a w nim běishe woprawdže wulkotne bohatsřwo řerbřkich řastarřkich wēřow, ř řotrychž móžesche řiwjenje řerbřseho řodu řa řotřki czař řpōřnacž. Běchu tam wōřtowe řigury, řerbřku draštu woblecžene a řiwjenje řerbřseho řodu wōřnamjenjaze; řerbřse piřma wot řrēnjeho ř 15. lētřtotetka řacz do najnowisheho; řerbřse řudžbne řstrumenty; pschadne koleřka, řřanory, řmjerřne řeje atđ. Wulki džēł řutrych řahromadžennyh wēřow řudže w řwōřim czařu řowu řerbřki řufej w Maczicžnym domje pschicž. Řduž je řakři řral pschi wobhładanjtu řuteho řomu řrajil, řo je řutōn řerbřki džēł pschazyleje wustajeńzy, dha je to nař wschēh jara řwjeřelaze řłowo. Řajka wustajeńza řak, kaž řebi to něčtōžkuli myřli, řama je řemje njewulēje, ale řada řebi wjele řrōzy a wjele řtarocžow. Řēdma woprajicz řo řodži, řelko džēla a woporow je nřřne bylo, řriedny řacz řuchu wschē tute wēzy řnamřane, do Draždžan řpōřłane a řam řestajane. Duž řluschatym řnjeřam, řiž řu tute džēla wobřtarali, džal wschēh Šserbow. Wořebje je řo w řutym řastupanjju řařřluzbny řēžimł řnjeř wyřchřchi řymnařialny wučžer řr. Muka (řodžemy ř Wořyřa) w Freibergu. Wōn, kaž je plōdny řpiřaczel na řolu řerbfskeje literatury, řež tu řrōzy a woporow řładal njeje, řo by w Draždžanach řerbřka wustajeńza něřcho hōdne byla. A to je řo řemu ř pomozu řruhich řerbřkich wubjerkownikow řolnje radžilo.

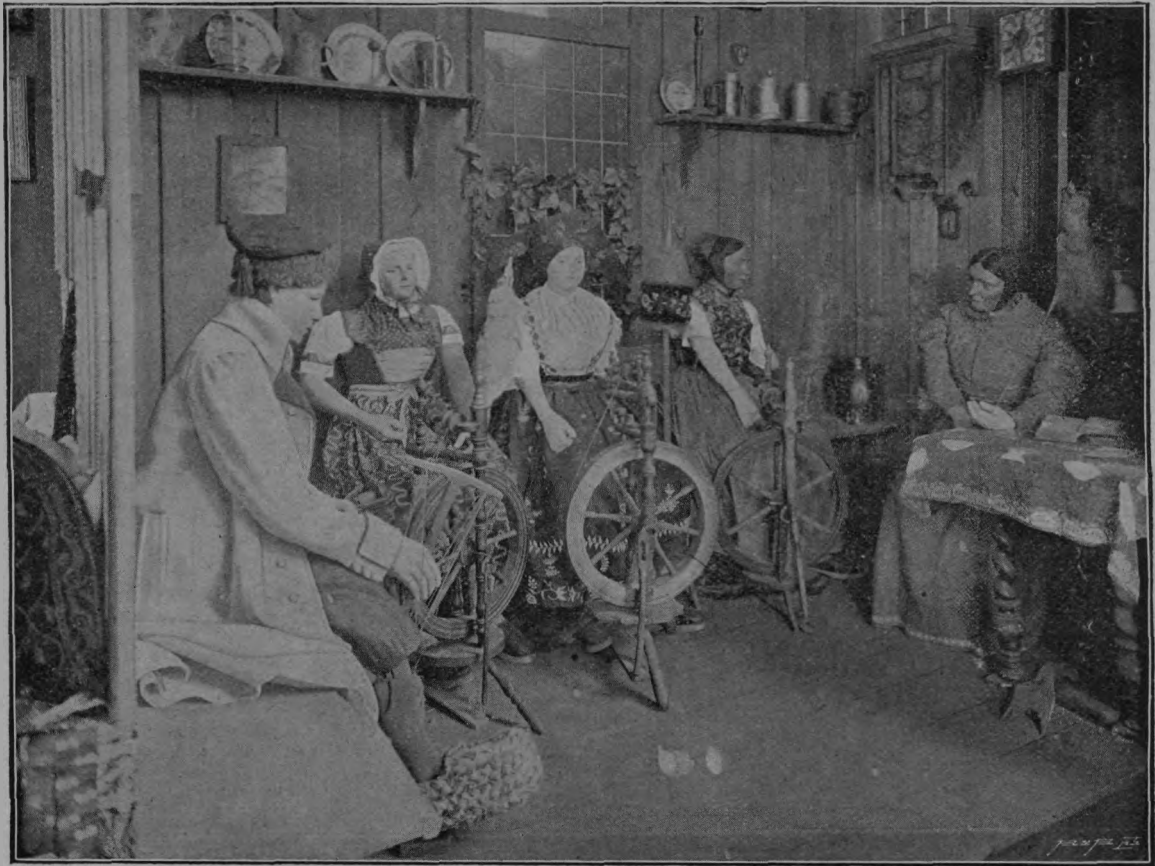
Wotewřjena bu řuta wustajeńza řobotu 20. junija dořpōřnja. Řehdy řeřidže řo psched řerbřkim řufejom řadna a wořebna řřromadžina. Na řrēnim mēřtnje mjenujemy řu řadobnu řřřitowarřku řerbfskeje wustajeńzy, řeje řralowřku Wyřkofocž řryņžeku Mathildu, řeho řunja běchu pschitōmni řeje řan, řeho řralowřka Wyřkofocž řryņž řurij, řryņžaj řriedriř Mługust a řan řurij a řruřy. Psched řurjemi řerbřseho řufeja wocžakowachu wyřkōi wopyt řobustawy řerbřseho wubjerka: řř. řr. Muka, wučžer řommer, ředaktor řsmoleč, řandriř řymny a řerbřřaj řejmřřaj řapōřłanzaj řkōłka a řsmōla. Řralowřřkich řořčzi řowita řnjeř řr. Muka je řřēdowazymy řłowami:

„Najřwēřliřcha řnjeři řryņžeka! Šo řebi řařřa řralowřka Wyřkofocž našchu řoniřnu řerbřku wustajeńzu, řotraž ma řbože, pod řařřim wyřkōim dohładowarřřtwom řtejecž, mīłosčřiwje wobhładacz pschidže, nař ř najwjetřchej wjeřelōicžu a ř najnutniřchej džakownořču napjelnī. A řule našchu

wjebeloseč a džakownoseč budže zły herbski lud, wulzy wobšoženy, i nami saczuwacz, šhoniwšchi, so stej šo na jemu droholube wězy jeho žiwjenja a štutkowanja woczi Wascheje kralowskeje Wyškofseje milosečiwje složiłoj. Duž powitamy Waschu kralowšku Wyškofseč, šwoju wjeleczesečenu schitarku, i džakownej wutrobu a se herbskim postrowom: Witajče, witajče najwutrobnišcho do našeho herbskeho museja, a wolamy i najhlubscheje dušche: Bóh zohnuj našch zły lubowany kralowški dom! Šława!”

čžeseč jako pschewodnika a wulafowarja dostala, pschišpomnicž: „Kralowška Wyškofseč, šiny tak šbožowni, so wobras wobšedžiny, kotryž Waschu kralowšku Wyškofseč jako herbsku njemještu potafuje.“ Še wschem, šštož w herbskim museju widžachu, beču wyšozy hofežo i kralowškeho domu jara špokojeni; a wopjet be wot nich šlyšecž, so je herbski musej jedyu i najšajimawšchich dželow zylje wustaježy.

Tón šamy džej popołdnju mějesche šo wulkotny draštny čžah. Na nim šo wobdželichu ludžo se

Pschafa w herbskim museju.

Przyněžna be i tymile wutrobnymi šłowami widžomnje pschekwapjena a šwjebelena, pschija hnadnje wot knježny Wojuarjez i Konjez różowny buket, ša kotryž šo herbski podžakowa, a šastupi hnydom po tym do wustaježy šameje, kotryž šebi i wulkim šajimanjom wobhlada, runje kaž tež jejni wyšozy pschewodnižy. Šserbsku njewjesčinsku bortu šebi wobhladawšchi, praji Šeje kralowška Wyškofseč: „Tajku bortu šym tež nošyla pschi škotym kwafu mojego njebočičkeho knjefa džěda, krala Šana“ — i čžemuž móžesche knjes dr. Wuka, kotremuž be šo

wšchych dželow Šakšete šameje w narodnej drašče, kaž tež wošebje hornjo- a delnjokuzišy Šserbjo. Běšche wschak wot nich wschych wulki wopor, i dalkoseče šo do Draždžan podacž, tola mytowana bu próza i dobrym radženjom zylcho čžaha. Šserbski wotdžel be pschede wschem tež teho dla najwážnišchi, dokelž šo w nim widžana narodna drašta wopravdže hišchže trjeba, hdyž tež niz wjazy husto wokolo Budyšchina, dha tola bjes wuršacža wokolo Šhróšcžy, Mužakowa a Šhocžebuja. Wječor šo potom herbske hry a reje potafowachu.

Njedzeli na to popoldnju bēšche wulkotny spěwaniski herbski konzert w Draždjanach pod wodženjom knjesa wučerjara Krawza. Dofelž bēšche popoldnju a tež wotdžerženje konzerta ho došel snate čžimlo njebē, njebēšche došel wopytany; tola je ho jara rjenje spěwalo, a je hebi tež spew we wšchēch nowinach wulku křwalbu dobył, tak so žadanje nasto, so by ho tajki konzert bōrny wospjetowal. To je ho tež štalo. W konž septembra (řobotu 26.) wotmēwalsche ho s nowa tajki herbski konzert, teho runja pod wodženjom knjesa wučerjara Krawza. Wšches 100 spěwarjow a spěwarřow pschi wuwjedženju teho řameho řobu škutkowalsche. Wšchednosřowane buchu ludowe spěwy a někotre nowe kompozicije wot Krawza, Frenjšlaga, Šłodena a druhich. Wšchē městna bēchu wobřadžene. Bjes wopytowarjemi bēšche tež macž nasřeje řhěžorti, Aldeheid, Schleswig-Holsteinska wjerřowka.

Wopytowarjow je herbski musej psches 50,000 mēł. Tež řu wšchelale herbske a nēmske šhule tam pobnyłe. Se herbskeho wotbželenja wustajenřy tež nēřhto řa nowotwar Macžicžneho doma wotpadnje. To wjedže nař na nowotwar Macžicžneho doma. Macžiza Šserbka bu w lēče 1847 řaložena a řmēje teho dla lēřka (1897) řiwōj řloty jubilej. Wjele řohnowanja je ho s Macžicžneho škutkowanja do zřleje herbskeje semje wuliwalo, dofelž je ho wona řa čžisřež dobrny řherbski ř knihow, wōřebje tež řhulřki ř knihow, řtarala. Wotmyřlene je, tutōu jubilej tež s tym řwjećicž, řo ho w tutym lēče, je-li nēřak mōžno, řakladny řamje řa nowy Macžicžny dom položi. Jara rjenje by było, hdy bychu Šserbjo řo naprořež dali, po mōžnosći wulke dary řa Macžicžny dom hač do jutrow 1897 nawdacž, řo mohl řo řpomnjeny wotpohlad tež wuwjeć. Řjana a zřle Šserbowřtvo poćeřežowaza wēž budže, hdyž budže řtōncžnje dolho wotečatany dom w Budyřhinsje řtačž.

Šwjeřelaze je, řo bu loni pschi řejmski ř wōlbach na městno řemřeteho řapōřkanza knjesa Řerka s Řodez teho runja wōtzowřy řmyřlenu Šserb, řnješ Šsmola ře Špyřez, wuřwolenu. Šo Šserbjo řo w nim myřli njeřku, ře wōn bōrny pořasal, hdyž je řerbke naležnosće na řejmje ř wulkej wuřhitynosće řa řahorjenoře řa řařupowacž wjedžal. W řejmje je řo w řařdženym lēče nowy wōlbny řakoň pschijał, řotryž řostaja, řo budže řo pschichodnje do řejma po řřōč klassach wolicž.

We Łužicy řo loni w přenich dnjach septembra w pschitomnosći řařkeho řkala a nēmskeho řhěžora wulkotne maneřy wotmēwachu. Šchtyri armeekorpy řo wobbželichu, a bu řańřche wōjřko wot řrabje Waldersēea, wjeřorne wot řařkeho přynza Šurja wōđzene, mjes tym řo najwřisřche řořkajowanje w řuzy řhěžora řeřeře. Telko wořakow nařcha

Łužiza wot lēta 1813 wjazy widžala njebē. Ša-jimale bēšche pschihladowacž, řak njeřšećel nje-pshećelaza pŕta a řak potom wōjřko wōjřko pschimalře. Witwihēřo bēšche w Bufečanski řa Řorschisřki řtronach. Maneř je řo ř wulkej řpokořnosći na-řcheho řhěžora poradžił. Šwjeřelaze je, řo řu Šserbjo ř nowa pořasali, řo řu řowpōdliwy řud; pschetož nimalē wřhity řowpōdarjo řu ř radořež wšcho mōžne čžinili, wōřakam dobre řowpōdy pschihotowacž, a je řo to tež wot wojeřki ř wysřchich wōđerjow řjawnje ř džakom pschipōřnalo. Tež ř rta jednory ř wořakow řmy řhysřeli, řo řařke dobre řwartery, řaž w Šserbach, druhdže mēli njeřku. Wē řo, řařke wojeřke wuwuěžowanja tež wjele řchody na polach nacžinjeja a řatarře džeło řatorhujaj; tola řepje je, řo ř tajřim nēčřim řa řubo wōřmjemy, hač řo mamy njeřwuwuěžowane wōjřko, a potom njeřšećel do řraja pschidže a řak řakhadža, řaž řranzowřojo 1813 w nařchich Šserbach.

Š nēmskeho řhěžorřtwa dale ničō wāžniřche řpomnič njeje, řhřba řo je řo dolho pschihotowany řivilny řakoň, řiž w lēče 1900 do řkutkowanja řtupi, pschijał. W nim je wjele řostajenřow, řiž řu jara dobre a wužitne. Wřhēm wēřajym řhēřećžijanam pař je to jene w nim wopaf, řo řivilne mandželřtvo tež dale jenaf řlacžaze wōřtanje a řo nowy řakoň tuto řbēhnył njeje. Šařka wřchaf řejesche řižo řotal dobrny řivilny řakoň, řo by jara derje řjes noweho wutřala, řaž dže je Šařka tež w druhich wēřach po řwōjim mōđrym řnjeřeřřtwom do přeřka, ale we wřchelaki ř druhich džełach nēmskeho řhěžorřtwa bēšche zřle nuřne, řo nowe řepřche řostajenja pschidū. W dobre je, řo w zřlym řhěžorřtwe řotom jene prawo řneži. W juniu Řemřku řhineřisřki řinister Li Šung Šchang wopřta a bu ř wulřim poćeřežowanřom witany, a w řeptembřu řo ř nēmskim řhěžorřom řuřki řar Wřllawř ře řwojeje młodej mandželřtu řeřdže. Ša řpshećelenje wōbeju řudow řařke řeřdženje wjeřchow ničō njeřchodži. Duž je wōčakowacž, řo ř najmjeřřha w bliřřchim čžařu wōjna řjes Řuřkami a Řemžami njeřudřri. Řuřojo wřchaf nimaju pschicžiny, Řemžam nēřhto řraja wotemfacž, a Řemžy teho runja ani řa řohčřom řuřeje řemje njeřřeđža. Duž drje tu mēř wōřtanje.

Wōwřisřka ma psheřo řwoje řtarōčje. Šžeřke řłowubolenje je jej čžimlo, řo bēšche řeřchēřanřke řařupjeřřtvo we Wřnje antiřemitu řa řeřchēřanřtu wuřwolilo, a hdyž bēšche řhěžor řeho njeřwōřkřčřil był, řeho wōřpjet wuřwolilo. Řhěžor pař je prawy wupuež namafal, řo je řpomnjenego řandidatu Řuegera namōwřajal, řo by řmandat njeřpschijał. Tole je wōn čžinił, a duž je wōn nēřto namēřtny řeřchēřanřta, mjes tym řo je řa řeřchēřanřtu řo druhji antiřemita wuřwolil.

Š kňžoroweho domu je 19. meje 1896 arzy-
wójwoda Korla Ludwig semrěl. Dolež kňžor šam
žaneho žyna nima, běše wón kňžorowy našlědnik.
Po jeho žmjerči pscheńdže tuto prawo na jeho
prěnjeho žyna Franza Ferdinanda, kiž pak je kňoro-
waty a nježenjeny. Tak njeje možnota wusamknjena,
šo w žwojim čašku jeho druhi žyu Ota, mandželški
jakskeje prynzežy Marie Josefy, kňžorsku krónu do-
stanje.

Wuherska žwjeczeška 1000lětny jubilej žwojeho
wobstacža, pschi lotrež składowežki běše tež w Bejeze
wulka wustajenža, lotraž pak je šo malo poradžila.
Wuherska je žwojimi hordnymi Maggarami, kotřiž
žwoju móž na to naložuja, wschě we Wuherskej

lud powjesč wo žlubje i wulkej radošču pschijal.
Bšched něšto lětdžekatkami žebi wěšče žadyn wjerch
na to pomyšlil njeby, žłowjanšku prynzežu ša žonu
žebi šhladacž. Žyła Europa by k temu žwoju
šchědžiwu hlówu tšhašla. Nětko pak žu žłowjanške
ludy k čzešču pschisšle. Wěšče žebi mlóda čžorno-
hórška prynzeža borju lubošč žwojich nowych kraja-
now dobudže.

Š Turkowšteje žu šle powjesčje pschisšle. Šak
je Turkowška w Armeniskej šahadžala, w „Bšchedže-
naku“ na druhim měštnje čžitajš. Šle tež w Kon-
stantinoplu, kaž tež na kupje Šreta a w Malej
Afiskej je wona wjele ššehesžžianiskeje krwě pschelala.
Někotři wot Turkowšteje wyšchnošče najecži rubjež-

Štalški krónprynž a čžornohórška prynzeža, njewješta italškeho krónprynža.

bydlaze žłowjanške narody podtkočowacž, je wschaf
něhdy móžny kraj byla, nětko pak i jeje mozu a
nahladnosčju do šady dže.

Štalška je loni čzeške poraženje dostała; psche-
tož jejne wójško w Abssiniiskej bu do čžista šbite, tak
šo drje Štalška žebi wjažy na dobweže kolonijow
myšklíč njebudže. Šle wschaf je ša tutón kraj, šo
tajke poraženje pschěńdže, kiž krajej wjele millionow
še šaka wucžehnje, hdyž w Štalškej tak hižo wschu-
džom na pjenješach pobrachuje. Ša to pak je še
štrony knježerstwa ludej něšto šwjelaze žo dostało.
Štalški krónprynž je žebi njewještu šhladal, druhu
džowku montenegriskeho wjercha Nikity. Dolež je
montenegriniska prynzeža wulkotna rjanošč, je italški

nizy, kiž běchu armenšku draštu woblecženi, běchu
banu w Konstantinoplu nadpanyli a čžinili, jako
bychu ju wurubicž chžyli. Šo placžeske nětko
Turkam ša šamošl, žo na w Konstantinoplu psche-
bywaznych Armenow walicz a jich kónzowacž. Wjele
psches 10,000 žu jich ša krótki čžaš šabili. Šohož
njebychu šabili, teho bychu na čžolm donješli a š nim
na morjo wujeli a jeho tam tepili. Wšcho to šta
žo pak na wošebitu pschitašnju turkowškeho knještwa.
Š pschi wschěm kónzowanju ležachu kóžže europisšich
wulkomozow psched měštom a š nich njepschěńdže
wobohim Armenjanam žana pomoz. Tež na kupje
Šreta Turkojo ššehesžžianow šabiwaju. Šži pak žo
wobaraju. Šajki kónž wěž šmeje, žo nětko hiščeže

prajicz njehodži. To pak je wěšte, so Turku skóncznuje f Europy wuhnajú, ale najskerje hiščeže došč hšehšezjianskeje krwě pšhelateje njeje. Takfi muž, kaž sultan, fiž taf knježi, do Europy nješlucha.

Čzornohórski wjerch Nikita.

Ruska je naleto 1896 wulki šwjedžen mela; pšchetož tam bu mlody thěžor Wiklawšch II. krónowany. Wulkotna pucha bē pšchi tym na zyle město wupšhštrjena. Wšcho šo šybolshe a jahnjeshe a wjeczor roškwětki městno wulkotny wóhništroj. Tola wulka cziščezna pšchi ludowym šwjedženju je na 4000 ruskim thudym ludžom šwjercz pšchinješla, a tuto nješbože kaž czěmna wróczel nad herwat poradženym šwjedženju leži. Kaž šo šba, mlody zar wotežki knježenja we wustojnej a twjerdej ruzy džerži. Wón wē, šhto chze.

Nowa železnica pšhes Šsibirisku šo dale twari, taf šo budže Ruska bórny pšchi czichim morju f knjesom a směje Čhinesow a Šapanesow w šwojej mozy. Łódže w czornym morju šo pšchšporjeja, a Ruška na prawy wofomif czaka, šo by šwoju ruku na Konstantinopel položil. Nam móže wšcho jene bycz, hacž Ruška abo Šendželečan, abo šhto druhi tuto město doštanje, jeno šo by štoro sultan f njeho wuhnaty byl a šo bychu tam hšehšezjienjo šo wjazy po tyšazach nješabiwali.

Rumunška, Šserbiška a Awštriška mėjachu pod wobdželenjom šwojich wjetchow wulkotny šwjedžen. Rěka Dunawa ma mjenujzy kótko pšhed šwojim wulwanjom do morja w šwojim rěczniščežu wjele móžnych kamjenjom, kotrěž šo „želešne wrota“ mjenuja,

a jědženje łódžow šadželaju. Duž je šo nětko wjele lēt na tym dželalo, pšhes tute kamjenje šchěrofu runu hrjebju wutšelec, šo mohle wulke łódže po nej bjes stracha jědžicz. To je šo poradžilo, a hdyž w septembu 1896 přenja łódž f awštriskim thěžorom a rumunškim a šerbiskim kralom nowu drohu pšchejēdže, bē nowy pucz wotewřenj. Wón pšchelupštwu tamnišchich štron wjele pomha.

Botharška šo dale wudofonja pod šwojim knjezerjom. Mlody přynz Boris je do orthodoxyške wery pšchijaty, šhtož šo wšchat ludej lubi, šhtož pak je njeprawda je štrony katholicšeho wjercha Šerdinanda.

Botharški krónprynz Boris.

Šchwedško-Norwegška je šwojemu krajanej Šanfenej, fiž bēšhe na łódže „Fram“ pšhed 3 lētami wujel, šo by polnóžny pol dožpil, a fiž šo nětko jašo wróczki a móžeshe šjewicz, šo je taf wyšoko f polnozy doščol, kaž dotal žadyn druhi człowjek,

wulkotne domowitanje pschihotowala, na kotrymž so hamo kral wobdželi. Wjele wschaf su tuczi khrobli lódzniży wustali, kaž na lódzi, kiž bėšche 3 lėta do lodowych hor samtnjena byla, tak pschede wschėm Zansen se swojim towarščom, kiž je lódz wopuschėziwšchi na žantach i pšami wjele stow kilometrow daloko pučowal, na kotrymž bėšche mjedz-wjedz polezał, a kiž bėšche tež hewal wjele spytał. Sčto su noweho nashonili, Zansen wėšče bóršy w knihach, kotrež zyle tunje njebudžėja, ijewi. Druhi khrobolaf, Andree, je wotmyšlenje mėl, so w ballonje psches polnóžny pol pschenješč dacz. Ballon bėšche hižo napjelniemy, wscho do njeho natykane, ale wėtr njechafše hojicz. Duž je Andree wot swojeho wot-pohlada lonje (1896) wothladał a so domoj wrócił. Ssnano je jemu tež khrobkojeć trochu do schkórnyow šjėla, hdyž je žebi na hrozazy strach pomyšłit. Wulki wužitk wschaf njesmėje, hdyž sčto na pol pschindze a tam widži, so tam luty žněh a lód leži. Bydlicz tam tak ničto njemóže. We Ružizy je tola lėpje.

Franzowka je ruskeho zara widžala a jeho i wulkej čzešču powitala. Franzowkam wschaf derje čžini, hdyž móžeja wožobnemu mužej „hlawa“ wot-lacz a pschi tym trochu wjekełi pobycz. Sdyž su so sažo dohladali, kajta rjana wėž je, kónowaneho muža pschi žebi mēcž, žnawo na tu myšł pschindu, žebi sažo krala wušwolicz. To by ja lud wschaf najlėpje bylo.

Tola njech je dojeć se sadženeho lėta. Ludžo wjele pišaja a wjele rėčža, womi žebi wjele staro-ščow čžinja a wjele próžy, a něchtóžtuli žebi pomyšłi, so po jeho woli ponóžje — tola wscho wobži Woža ruka, a duž móže pschezo byčž dobreje nadžije — wėrjazy kšchescžijan.

Wšchescžėhanje w Armenštim kraju.

Armenšti lud bydli w ranščim džėle mateje Af-šteje a je wot starodawnych čžafow žem kšchescžijanšti. Armenojo su džėlawi a wuščikni rólnikarjo a žiwja so je wschaj čzešču. Dofelž su slutniwi a spróžniwi, su tež po čžabu k něčowmu pschischli, runjež pod čzeštym pschahom turkowskeho knještwa šdyhujaja. Tole knještwo pak i kóždym lėtom wobohich Armenow, dofelž su kšchescžijenjo a niz Muhamedanarjo, bóle křjudowacz poczja. Powjeseče wo tutym njebožow-nyym dóńče wobohich Armenow tež hižo pschod lėt-džepatkami do kšchescžijanškich krajow a wožebje do Ruškeje dóńdžechu a tam myšł wubudžichu, Armenštu na nėkajke waschuje i ruki móžneho turkowskeho sultana a jeho mordarškeho luda wumóž. Přėni nadbėh, tajku pomoz pschinješč, sežini Ruški lud. Sdyž bėšche Ruska w lėče 1877 Turkowštu šbila a

wobohich Wolharjow i ruki turkowskich muhamedanškich wjelkow wumóhła, tehdy bėšche tež w šbožownje wójnje Armenštu dobyła a wobšadžila, a budžijche ju wobkhowala a na tajke waschnje Armenam šbožomny pschichod šwėščjila, hdy budžichu jenož druge europište mozy pschecžiwu temu njebyle. Me dofelž so bojachu, so mohła Ruska potom w zylej ranškej sem pschemóžna byčž, su ju nušowale, armenšti kraj sažo wopuschecžicz a wobohi kšchescžijanšti lud w turkowskich swajštach jawostajicz. Tola pak žebi nětko Ruska žadafše, so bychu Turkojo nušowani byli, Armenow pschi jich wėre wostajicz a jich dale njeřjudowacz a so so Ruškej pschewostaji, Turkow k temu džeržecz a nušowacz. Tola tež tole nětotre wulkomozy Ruškej njedowolichu a, so bojo, so Ruska na tajke waschnje pschewjele mozy doštanje, na wahje-nje Žendželsteje postajichu, so maju tute wulkomozy žami na to hladacz, so Turkojo i Armenami lėpje šakhadžėja hacž předy. Tola Wobužel tute wulkomozy swoj nadawł wuwjedle njejšu, Turkojo Armenow křjudowachu. Runjež so jim wot jich w Armenškej bydlažych konsulow wjazy hacž juntrócž wobkručzi, jeli so Turkojo dale tak kšchescžijanow pschescžėhaju a podkłėčujaja, budže Armenšti lud bóršy hacž na posłednjeho prošerija wutupjenu, dha so wulkomozy tola ani kusta njehibachu, hacž so na sultana listy seželichu, so dyrbial nětko bóršy lėpichi porjad w Armenškej postajicz. Sultan by potom pschecžeknje wotmolwil, so tole žadanje bóršy dopjelni — a wscho by pschi starym wostalo a wosy Arme-nojo bychu dale čžerpili. Duž pschindze lėto 1895. Žaložne křjudowanje w Armenškej so skoro wjazy šnješč njehodžėšche. Tcho dla Armenojo deputaziju na sultana pošlachu, so by jim jich pschah trochu polóžil. Me sčto so sta? Ta deputazija, i wjele stow Armenow wobštejaza, bu w Konstantinoplu, jako chzyšche k sultanej so podacz, wot Turkow i wulkeho džėla šesabiwana. Tute krejroslecže a mordowanje bėšche pak suamjo sa to šrudne krej-roslecže, kiž je so kónz lėta 1895 w Armenškej mėl, w kotrež bu 100 000 Armenow na bolosne waschnje škónzowanych, 100 000 nušowanych, muhame-danštu pschidėru pschijecz, 500 000 wo wschu jich žiwnošč pschinješenych a wjele žyrknyow šapučženych abo do muhamedanškich moschewow pschewobrocženych. Sdyž buchu kšchescžijenjo w přėnich lėštottach wot hřubnych pohanow pschescžėhani, dha tola tamni tajke wulke čžwile njejšu pschecžerpicž trjebali, kaž Armenšty kšchescžijenjo w lonščim pschescžėhanju pod mordarškej ruku kwėlacžnych Turkow. Duž žnyšče tute čžwilowanje. Wot starych čžafow žem žanemu kšchescžijanaj dowolene njeje, brónje nošycz w Turkowskej, bjes tym so su Turkojo tam wschitzy brónjeni. Nětko bėchu žebi Turkojo wschudže křtko

do tych dnjow, hdyż chycycho ńo na Armenow walić, żadali, ńo Armenojo wsche ńwoje w domje sřhowane brónje swunodchujaja a je Turkam pschepodadža, a, jeli ńo to njeczynja, ńo se ńmjerczu křostaja. S bojořcju psched tajřim křostanjom ńo teho dla Armenojo wschudže ńwojich brónjom wsřachu a nětko ńo Turkojo na nich kaź wjelki na wowzy walichu a poczachu jich mordowacz. S wjetřcha bėchu mordarjo muhamedanřzy mėscheženjo abo hromadu sbežany wjeřny prař, ale turtkowzy wojazy jim pod nawjedowanjom wysřichich pomhachu a wsřcho to sta ńo na wořebitu pschifasnjju turtkowsřeho řnjeřřtwa. Sawinowali Armenojo tajře řakhadženje na žane wařhnje njebėchu. Wobaracz ńo njemóžachu, dofelž brónjom njemėjachu. Duź bė Turkam to mordowanje lohka wėž, a woni to wuźichu. Muhamedanski mėschnik by rano ř wėže dele boha „Allah“ wo řbože řa mordowanje prořyl a nětko by ńo kónzowanje řapoczalo. S woprėdka drje bychu Turkojo ńo ř tym řpořojili, ńo bychu Armenam ř mjeřom hłomu wotrubali, ale into rubanje ńo jim doľho dořeć njelubjeřche, woni chycycho wjazy mėsč, řjudowacz a cźwilowacz ńwoje wbohe wopory. W jenej wřzy někotrych wopak na koliki řwjajachu, druhich, na 50 ludźi, ř hořdźikami řwobwuwachu a jich hromadu řwjajachu a nětko do nich řřelachu, hacź bė pořleni wumřel. Wřřty Turka Djever w Gabarřu da dweju bratrow hromadu řwjajacz, na řemju poloźeć a psches njeju koliki dyri, hacź njebėřchtaj wudychaloj. Wjeřny pjeřař w Reřerif bėřche řam ře ńwojim mjeřom 97 řřeřeřijnanow řkónzowař a wón ńo pschijahajřche, ńo 100ty teź hiřčeře kónz wofmje. Wotčzate hłomy bychu na lebije řtykali a je po mjeřeje wokoło nořyli a pschi tym wjeřele řpėwy řpėwali. Teź do domow bychu Armenow hoinili, potom petroleum na řřechu naleli a dom řpalili ř tymi, řiž bėchu nutřkach. Tola řnano maju Turkojo ř dźećimi řmilnořeć! Ale teź to niź. Sultan drje bėřche pschifasař, ńo maju dźeći do 7. řeta ńo pschepuřčezecź. Ale řcho ńo tutón lud wo to řtara? Males dźeći, kotrychž řaricji hižo mormwi ležachu, a kotrež nětko hłóдне a plače po hařach bėhachu wo řhłėb prořcho, wojazy do palazeho doma cźiřnychchu a wschej jich nuřy kónz cźinjachu. W Waibureče 15 maczerjow ř cźeřchnymi dźećimi do doma řamřnychchu a jón řapalichu. Wobhaty mėschežan w Trapezuncze Awatian prořeřeřche mordarjow, řo chze jim wsřcho ńwoje řamóženje dacź, jeno řo jeho dwe dźeřeři a jeho mandźeľřtu pschepuřčezaja. Tola řcho Turkojo? Dźeřeři řkónzujaja psched woczomaj řtarřejeju. W Bitľišu řadajaja muhamedanřzy wojazy dźowecźeřku na klinje jejneje maczerje a to czeřko ř jeneho bayonetta na druhi mjetachu, hacź řkóncznje mječ maczeri do wutrobny řtorczėchu.

W někotrych mėsřach Armenojo do ńwojich

řyřkwujow czeřkach, řebi mřřlo, ńo Turkojo tam řuku na nich njepoloža. Tola řař ńo myľachu! Żyku řyřkej řapalichu wojazy a ńo wjeřelachu nad řtyřřnym wolanjom wbohich woporow, hacź řkóncznje řlomjo wsřchė řpóžera. W řchabinu bėřche teź 200 Armenow do řyřkwje czeřko. Řich wojazy ř řyřkwje řwuczahachu a jich psched durjemi jeneho po druhim řkónzowachu. Řajhóřje řakhadžachu ř wořkobnyimi Armenami. Řřchedřtejczerja řłóřřtra w řahag ř dźeřacz duchownymi řabichu a jim kožu ř czeřa řežezechu a tutu kožu je řłomu wutyřanu na řchymu powjeřnychchu a mėjachu ř tym ńwoje řmėchi. Řaj, hdyže řu něhdy romľzy póhanjo tajře djaboľřte cźwile řebi wumřřlili, ńo bychu řřeřeřijnanow řjudowali, kaź Turkojo nařcheho czařa? A pschi tutym kónzowanju ńo žaneho rosdźeľa njeczynjeřche bjeř řtarymi a młodnymi, bjeř žónřřimi a mužřřimi, řřiba řo bychu młódsche a řeňřche žónřřte wotwjedli, ńo bychu je pořdźiřcho w ńwojich haremach ř njeczereři řřebali. A řař ńo řřeřeřijnanřte žónřřte psched tym bojachu! Wjele řtow tajřich řu řame wot řo do řetow a řtudujow řřoczėke, ńo bychu psches řmjercź hamby wuczėłke. Wopėbnia armeniřta žónřřta bu ř druhimi žónřřimi teź řař precź wjedžena. Hdyž ř brjořam řeki řuphrata doidže, pschewoľa ńwojim njesbožownym towarřřkam: „Wuczėřamny njeczereři“, a řřoczė do žoľmow, a wschė řřeřeřijnanřte žónřřte řa njej. A njedyřbi ńo nam wutroba řamacz, hdyž tónle řiřt armeniřřeho nana na jehu w řuřby pschewwazehu řyna cźitamny: „Muhamedanřzy pschindźechu a hrožachu mje řkónzowacz, jeli řo jim twoju řotru njepodam. Wřřcho bėchu nam hižo řebali: drařtu, pořleřeřezja, řėdź, drjewo. A nětko chycycho hiřčezje moju dźowku. řa jim napřřečijnwo řtupich a njechach pschidacz. Hdyž pař mi teřař na řiř řłozichu a bė mi řmjercź wėřta, duź ńo twojja řotra řama wot ńo Turkam ř nohomaj cźiřny a woľařche: »Pschepuřčezje mojeho nana, tu mje macze«. A woni řu ju precź wleřli.“ Tola na tym hiřčezje dořeć njebė. Hrořnořeře řu Turkojo wobėřřili, řiž ńo ani wopřacz njehodžaja a řiž móže jenož řatan řam řebi wumřřlicź.

řchoť pař řkónzowane njebu, mjeřeřche ř najmjeňřcha řřeřeřijnanřtu wėru poľlecź a muhamedanřtu pschijecź a řa to buchcu najřřurowiřche řřėdki naľoźowane. S wjetřcha bu jim prařene, jeli řo chzeře pschi řiwjenju wostacz, macze muhamedanřtu wėru pschijecź. řchto chcyľ wbohich wopuřčezėnych řamacz, hdyž potom ř řtom řľubichu, řo to chzedžaja, jeno řo bychu psches to bolofnej řmjerczi řo wuřřowali. Tola teź potom hiřčezje řu mnogich řkónzowali, derje wjedžo, řo tamni we wutrobje tola řřeřeřijnenjo wostanu. Hdyže pař bychu wot muhamedanřřeje pschuwėry niczo wjedžecź njechali, by na nich řalořne řjudowanje czařalo. Archimandrita řan řapazian

w kłóschtreje Tadem njechafche hwoju křesćizjansku wěru saprěcž. Duž jemu najprjedy poroty a potom ruzy wotrěsachu. A jako tež to njepomhafche, wotrěsachu jemu na hašy hlownu. W Biredjiku bu schědžiwz, kiž hwoju wěru saprěcž njechafche, k jemi czižnjeny, na to bu zehliwe wuhlo na jeho cžělo kładžene, a jako ho nětko w štjstnych bolosćach wiješe, džeržachu jemu bibliju psched woczi a jeho hanjo proschachu, so by jim tola něotre flubjenja, na kotrež je ho spušcězał, wucžital. W Diarbekiru bu wulka zyrkej, do kotrejež běchu křesćizjienjo cžěkali, wot Turkow wobdata, jejna třecha wotrěty a do njeje palaze křošcěža a drjewo mjetane. Hdžž nětko woboju woblehneni s zyrkwoje cžětachu, Muhamedanizy do nich se wšchěch bokow šelachu. Bjes nimi běšche tež duchowny Katheršchijan. Hdžž teho sa duchowneho spóšnachu, storžechu jeho k lemi a bijachu jeho s retlemi. Biblija bu jemu wotewrjena a jemu s jejnej papjeru huba jatřfana, na cžož jeho s wuzhměchowanjom namotwjachu, jim přědowanje džeržecž. Hdžž chyzšche nětko hwojim mordarjam wulěcž, jeho pschimnychu a do wohenja czižnychu, hdžž ho spali. Njedopomina na rycžerstwo Makkabejskeho cžafa, hdžž w Urfa křesćizjanska macž, jako chyzchu jejnych hynow k wotpadej nufowacž, jich napominafche: „Njech waš pschezo sabija, ale njesapřecže hwojeho knjesa Jesuša“, a rycžersty hynowo dachu ho jedyn po druhim s mjeczom farěšacž. Žóniske a džěczi běchu w tutym rycžerstwje hebi rune. W Witliju 100 žónskich, kotrychž mužow běchu stónzowali, na torhoshcěžo dowjedžechu, je wobstupichu a jim prajachu: „Wotrjekucže ho Jesušej a waš pschi žiwjenju wostajimy“. Echto na to žóniske wotmolwichu? „Ně, našchi mužojo hu sa njeho wumrjeli a my budžemy to tež cžiničž“. Na to je wšchě šesatšelachu. W Zefariju bě pschi wulkim krejpschelowanju protestantski křesćizjan se hwojej 12 lětněj džowecizžu ham domach, njes tym so běšche macž hebi runje k pschecželnizy wuščla. Duž hruby Turka do teje jstwy, w kotrejež holcžka běšche, jastupi a k nej rjekny: „Moje džěcžo, twój nan je mowwy, dokelž nicžo wot muhamedaniseje wěry wjedžecž njechafche. Nětko chzu ja tebje Muhamedantu šcžiničž a chzu cže jako tajfu do hwojeho doma pschijecž a cže sa hwoje džěcžo mēcž. Chžejch ty?“ „Sa wěrju do Jesuša“, wotmolwi holcžka. „Wón je mój šbóžnik a ja mam jeho lubo. Sa njecham cžiničž, šchtož hebi žadašch, tež hdžž mje stónzujejch.“ Na to krawwny njebolat ho na to džěcžo s mjeczom da a do njeho biješe a kalafche, so s 12 ranow krawwješe. Echto ho potom šta, ničto njewě; dom pak bu spaleny a sapuščeny. Tón hamy džěni wječor pak ho kara psched tón dom storčži, w kotrymž macž tamneje holcžki runje pschebywaše. Tej špšchecželeny muž k nej do domu

jastupi a rjekny: „Sa cžělo twojeje džowki na karje wješu. Sa jo ležo wostajicž njemóžach, duž mašch jo a pohrjebaj jo.“ Macž wša to cžělo a ho dohlada, so hišcěže flabje dncha. Šekar bu wotany a tón tu holcžku swobala, tak so je nětko šašo jahojena. Tola hdžž tež mnohy hwěrní wostachu, šchto chžyl tych wbohich tamacž, kotřiz žalofnu bolofnu hnjercž psched wocžomaj ho wobčěšacž dachu a s tym muhamedanšku wěru pschijachu, s tej nadžiju, so tak rucže hacž móžno tutón namufowany špšchah wot ho czižnu? Tole tež Turkojo wjedžachu a duž hu tež mnohich, kiž běchu lědma do hwojeje wěry pschijeli, stónzowali. Nětko wjedžachu, so hu cži hamy jako muhamedanarjo wumrjeli.

A to wšchitko je ho štało na pschifasnju turtowškeho knjejtwa w Konstantinoplu. Wone je wuščafnje sa mordowanje dale a je hwojim wojakam pschifajalo, so maju mordarjam pomhacž a wbohich křesćizjanow jim do rukow honičž. So pak njebhychu europiske wulkomozy jeho hrojne štkiti šadžewale, je wone w hwojich šelharnych nowinach kžě rosschercžecž dało, so hu Armenojo šběžł cžinili a so hu ho Turkojo jenož wobarali a so hu ho jenož někotři sabili. A Bohužel wjetřchi džěl němlich nowinow hu ho wot Turki mēšazy dolho sa nōš wodžicž dale a hu tute kžě hwojim cžitarjam sa wěrne podawki podawali. Našchi wótzwojo hu derje wjedželi, šchto hu cžinili, hdžž hu w zyrkwi špěwali: Šdžerž, Knježe, twoje hlowno nam a postorcž Turku ham. Nětko pak křesćizjanske ludu tuteho Turku w Konstantinoplu cžesčža kaž žaneho drugeho wječha. Wóh chžyl ho hmličž. Měr w Armeništej tón cžah hišcěže njeknježi. Tola we wšchěch krajach ho křesćizjienjo hibaju, so bychu ho po Armenach horžebali. Duž je tola móžno, so s njewinowateje křiwě 100 000 šabitych Armenow tym šbřtynym bratram kwětka hwobody a šboža šeňdže.

Šbóžny je tón, kiž ho teho Knjesa boji, ale hrěch je ludži štaženje.

I.

„Holla! Amri, pschijejš mi hišcěže jedyn kus drjewa. Ale wuběraj mi prawje cžiste a mjehke. Ty wěšch, mam šnamjo našchego šbóžnika s drjewa wurešacž; knjes šarat bě wčžera ham tu a je mi to porucžil. Budže džělo hotowe, rjany pjenes dostanu, tola wěšče 10 frankow. Sa te chzu cži potom nowu draštu kupicž, šelenu s najlěpschěje tworj, kaž ju šušpodžiz Trudi ma, so šmějch na nej hwoje wješele. Duž šhwataj a dži do kólnički, hdžž mam šuche drjewo a cžit kaž cži prajach“, takle muž šřěnich lět psched hwojim domom šedžo rěčěšche a pschezo dale

pŝchi tym ſ wótrym małym nožíkam ſ bèleho, arwoweho drjewa podobu džiweje koŝy wuréŝowafche, pŝchi čzimž ani wóčžo wot ſwojeho džéla njewotwobročzi. Wón bėŝche w ſwojej wŝy Sils w ſchwajzarſkich horach ſo narodził, wot ſwojeho nana tuto džélo nawuŝnył a hdyž bė wón, Uli, kaŝ rėkaſche, w lėtnym čaŝu zuŝych na wyŝofe hory pŝchewodžował, dha, hdyž ničtó runje jeho nježadafche, ſ wjeŝelofčzu ſwoje wot nana nawuŝnjene džélo hajefche a pŝchi tym něŝtcho hódne dofonja, ſo bė jemu ſamo woſadžiny duchowny poručzil, ſnamjo ſchižowaneho ſa zyrtwiny nowy woltať wudžólacž.

„Ťa hižo du, luby nano“, ſ tutymi ſłowami ſuže ſo ſ niŝtmi durjemi małego domečta rjana 20lėtna holčka, Amri, Uliowa jeničta džowka. Njana po čžele a runa ſwočžena by wona kóždu ſemjanfu wuŝalała, hdy by ſo ſ nimi wo wjetu draŝčizč wobła. Ťak pať bė wona wobležena tu ſamu draŝtu, kiž wjeŝne holzy w hórŝej wŝy Silŝu noſchachu.

„Ťa hižo du, a mi čžini wjeŝele, tebi w něčžim poſtlučizč. Echtož pať ſlubjenu draŝtu naŝtupa, nje- trjebam žaneje noweje. Načož radŝeho pjenjeŝy na to, ſo pŝched dom mału khlódnižu ſtajičž daŝch. Ťa čhu ju potom ſ džiwinim winom wobſadžecž, a ty nje- budžefch wjažy w ſlónžu džėlacž trjebacž a pŝched wėtrom budžefch teč wuŝhowany. Njewėrno, pŝchi tym woŝtanje, nano?“ a tole porėčžawŝchi ſo ſpėŝchna jeleniza w małej kólnicžzy ſhubi, kiž bėŝche domej pŝchiplažnjena a hdžėž ſebi drjewnourėŝowaf Uli drjewo ſhowafche, ſo by pŝchezo poľnje ſuche a ſtare doŝč ja ſwoje ſhumŝchtne džélo mėl.

„Ťe tola pėkne džėčžo“, pŝchi ſebi nan myſleŝche, „kiž w njej mam. Čžiječe tajfa, fajkaž bė jejna njebočžizčta macž — Wóh daj jej ſbóžny wotpocžink —, kotraž ſo pŝchi jejnym narodženju wudycha. Ťe po- ſluŝchna, ſwólniwa, džėlawka kaŝ žana w zyľym Silŝu a ži tym dole rėki Bernini, kiž ſe ſněhowych hor pluŝtoze pŝches zyľy doł, a pŝchi tym žaneho wjeŝcheho wjeŝela njeſnaje hačž mi ſlužizč. Wóh ſaplacž jej tole wŝcho ſ tym, ſo ſo jej w poſdžifŝchim žiwjenju derje hičž da, hdy by wŝchal ſuŝodžiz Franzl —“

„Tu ſym hižo, nano, a hladať, hačž njeſŝym dobry truch wuŝwolila. Budže ſo čži na nim derje džėlacž,“ taťle porėčžawŝchi, Amri ſ truchom drjewa pŝchiudže a jón nanej pŝchepoda, kiž jón wŝa, po čžimž ſo jaŝo ſhubi, ſo by ſwojeho domjazecho džėla hladała. Nan wŝa drjewo do ruŝow a džėlafche a njemėjeŝche kėžbu, kať ſlónžo ſe wŝchej kraŝnoječzu ſo ſhowafche, wŝchė kónčžki horow ſe ſwojim ſwėtłom poſlocžejo, jaťo by na nje něŝtcho njebejeŝeje kraŝnoječe wulečž čhyľo. Wotom počža čžmolŝiŝcho byčž a kruny ſ paŝtwičėčžow na horach, hdžėž bėchu ſo zyľy džėn paŝle, do wŝy čžehnichu, kóžda ſwój rjenje klinečžazy ſwónčł pod ſchiju, kiž pŝchi kóždym ſtupnjenju ſaľlinečža.

Wŝchė ſame wot ſo wjedžachu, do kotreho domu žana ſluŝcha a kóžda by ſo ſama wot čžrjódny wot- džėlika a pŝched durje ſwojeje hródžizčzi ſchła, hdžėž by žona abo džėčžo jej durje wocžiniľo, a kruna by na nóž do ſwojeje hoŝpody ſchła. Ťež Uliž dwė kruny, rjaney čžetwjeno-brunej ſčtrymje pŝched Uliž domom wot ſtabla ſo wotdžėlimŝchi k domej ſo na- ſtajičhtej, pŝched Uliom wotomif poſaŝaŝchtej a na njeho pohladaŝchtej kaŝ byŝchtej jemu čhyľej dobry wjecžor pražizč, ſo tať pilnje džėla, a potom jej Amri do hródže wŝa, hdžėž jej bórŝy dejizč počža.

Uli ſtaže, doŝčłž ſo čžmicž počža, ſe ſwojeho ſtoła a poda ſo do domu a bórŝy nóž zyľy Sils ſ zyľym dołom Bernina pŝchitrywafche a w domach ſpaŝche kóždy mėrnie abo njemėrnie, ſa tym hačž mėjeŝche dobre abo ſle ſwėdomunje, ſtrowe abo ſhore čžėlo. Uliž hoŝpodať a jeho pėkna džowka Amri mėjeŝchtaj woboje, ſtrowoſčž a dobre ſwėdomunje a duž ſpizy pučž wot wjecžora hačž do ranja pŝch- kročžifŝchtaj tať rucže, kaŝ ſchťo durjomy próh pŝch- kročži.

II.

Njane ranje naŝtawafche. Šłónžo jaŝo hory, něťo ſ drugeho boka, poſlocžowafche, ptačžki ſwój pyŝ pod ſchidleŝchťom wucžėžechu a ſe ſchťomow na lučžku ſlecžichu, ſo bychu něŝtcho k jėdži namakale. Dolny wėŝŝit, kiž po dole zyľy džėn duje, ſo ſbėhny, kruny, hdyž bėŝche wjeŝny paŝtyť ſatrubil, ſe ſwojich hródžow do ſtabla ſo jeŝtupachu, ſo bychu na paŝtwu ſchła, a wyŝoto nad dołom čžehnjeŝche ſwoje koleŝa worjoť ſ wótrym wóčžłom na ſemju hladajo, hačž taw njeby žaneho ſajaza, młodu ſornu abo młodu džiwju koŝy wuŝlabał, ſo mohł do njeje ſčłicžž a ju ſwojim młodym do hněřda na wyŝofu ſkalnu horu wotnjeječž. Durje Uliž doma ſo wotewrichu, a hdyž mėjeŝche nan džėnŝa jeneho zuŝomnika na ſněhowu horu gletscher wjeječž a bė hižo ſ zuŝomnikom do ſwitanja wuŝchoł, džėŝche Amri na hórku, kiž ſady jejneho doma ſo ſbėhaŝche, ſo by tam ſyno, kiž bėŝche nan poŝyľł, wobročžala, prjedy pať ſama něŝtcho trawy poŝyľła. Špėŝchnje ſtupajo tam džėŝche. Wona njewjedžefche, ſo bėŝche ſyn wjeŝneho wojnarja Ťofla widžal, kať wona ſ domu wuŝtwiwŝchi na ľuku džė a ſo wón po drugej ſchėžėžzy džėŝche, kiž na to ſame mėŝtno wjedžefche, hdžėž wona bėŝche. „Dženŝa“, pŝchi ſebi do ſwojeje čžetwjeneje brody bėrbotaŝche, „čžu jej pražizč ſo ſym ſebi ju ſa mandžėľku ſhlabał. Ale hačž teč mje rodži? Ťo by ſhort ſam był, hdy bychu pražili, ſo je wojnarjež Ťofla podarmo wo holžu ſa žonu poŝyľł. hdy by ſebi ſwėřila, mi „ně“, pražizč, potom dyrbjał ju diabol —“ a pŝchi tym hrojne ſelenje ſ jeho rta wujėdže, wón pať ſo wuŝmja a hubu ſčžehnje, ſo by ſo tón ſtróžil, kiž by jeho

w tym mofomifnjenju wobkedzbowal. „Ssnano pat Amri na Franzlu wiſy, kiž je jako fuſodny hólz, ſ njej wotroſł a nětko w zuſbje. Tola teho chzu jej ſ hłowy wubieč, teho njeplecha, kiž je mi ſe ſwojim hłupym ſwědečenjom 1 lěto jaſtwa na ſchiju powiſnyl. Njemóžeſche hłupy khadla pſchibač, kaž bė ſa mnje niſne? Šchto dha by jemu kzu dopoſaſal? Šsudnizu w dalokim mjeſce, kiž ſo ſtróža, hdyž na naſche hory pſchindu, wěſeje niž. Ale tón něſchto w ſwědomju čzujeſche, kiž jemu kzu njedowoli, a wo Boſy, kiž wſchė falſchne pſchibaſi wječzi. Hłupy khadla, ſe ſwojej pobožnoſcju. Nječh tola tajke ſlaboſeje ſtarym žonam a duchownym woſtaji — ale ſwobodny ſchwajzar ma mudriſchi byeč a njeſmė wjeſneho towaſſcha do njeſchozja pſchinječ. A hdy by tutón Franzl mi hiſčeze ſ rjanej Amri wujel — čžert a hela — to chzył ſam — m. Tola nětko do přědka.“

„Dobre ranje Amri, hižo pſchi džele?“ ju poſtrowi. „Haj, ſchto dha mohla lěpſche čžinič, hač dželač, hdyž dželo a móz k dželu doſahuje“, wotmolwi, ſo wuſtróžiwſchi Amri a naſtaji ſo na druhu poloju kufi, ſo by tam ſykla a tał wohidnemu ſoklej a jeho rěčam wuczeſka. Tola ſokla jej puč jaſtupi: „Woſtaſi tudy ja chzu ſo čze jenož něſchto wo- praſhecč a njebudže dołho tracz.“

„Dha čžin wěz krótku, ja mam dželač a njeſhyj ſwucžena, ſwětky džej piſheplapotacž a jón tał Bohu kradnyč.“

„Woſtaj Boha na pokoj, to je wumyſlena wěz —“ pſchewwata ſo ſ rěču ſokla; tola hnydom ſo dopomniwſchi, ſo ma pſched Amri pobožneho hracž, chzyſche pſchewwatanje porjedzič — „wumyſlena wěz, haj niž po mojim mēnjenju ale po druhich mēnjenju. Ty wěſch, ja te mſchi kłodžu a ſym dobry kſheſčžijan a njeſhyj ženje ničo njeprawe —“.

„Šchto, ty dobry kſheſčžijan“, pſchetorže jeho Amri, jeho wurēcž poſnamſchi, „je to dobry kſheſčžijan, kiž jako ſchulſki hólz ptačži kwi a jim kſchidleſſka ſwutorha a je puſchėži, a njeje tebe tehodla kujez wuczeč bil a ſaſo bil?“ „Ach tehdy bėch hłupe džecžo, poſdžiwſcho njeſhyj tajke něſchto čžinič,“ ſakitowaſche ſo ſokla. „Niž to ſame drje, ale“, porokowaſche Amri dale, runje kaž ſudnik kłodničej jeho hrėchi pſched woczi ſtaja, „ale hiſčeze hórſche wězy.“ Ze ſnano tón dobry kſheſčžijan, kiž murmle, hdyž w jamach ſpja, wurje a je kónzuje a tuł pſcheda, hdyž je tola jaſaſane murmle wurywacž a je jeno dowolene je wonkach kſelēcž, ſo ſo w naſchich krajach tute rjane, male ſwėrjatta njebychju ſhubile? „Abó je ſnano tón dobry kſheſčžijan, kiž, hdyž prawo na hoſtwnu nima, tola džiwje koſy ſtėla a je potom ſtradžu pſchedawa a pjenjeſy ſebi ſſhowa. Njeje to paduchſtwo, abó je ſnano tón dobry kſheſčžijan —“. „Amri, budž ſmėrom a njeħnėwaj nje“, ſo čžertwjenowoſkaty ſokla roſ-

ſłobi a woheń jemu ſ jeho njedowěrliwych woczow ſapaſche, „ſchto wſcho to dale? njeſhu hory naſche a njeje Wóh džiwje koſy ja wſchėch ſtworił, čžeho dla dyrbja je jenož někoſi mēcž a bohacži ſo ſ nimi kornicž? A budžiwſche tón kłodrotny Franzl, tuta helſka ſala, w ſwojej hłowje lute ſyťanje njeměl ale kuſf roſoma, njebudžiwſche na mnje ſwědečžił, ſo je nje tehdy widžal. Tón čžłowjek hódny njeje, ſo —“.

„Njerēcž“, ſnapſchecžiwu Amri, „na njeho ničo, „tón je lěpſchi hač ty, a jene ſłowěčko wot njeho je mi wjazy winojte hač tyžaz wot tebe.“

„Ni, aj, dha drje ſebi na njeho myſliſch. S nim by kħude žiwjenje mėla. Šchto dha bychu ludžo prajili? Wón je kħudlas, kiž nima, hač ſchtož na ſebi woſy“, hanjeſche ſokla.

„Šchtož na ſebi woſy a w ſebi“, jemu Amri do rěče padny, „je wjazy winojte hač twój dom a twoje kufi a twój ſłót. Na ſebi ma čželeč, kiž by ty w jaſtwe woſtajił, a w ſebi ma dobre ſwědomnje a kſheſčžijanſku wėru, ſchtož je tebi woſoje čžert ſam wſal. A wón je mi tyžaz krócž lubſchi dylłi ty. A nětko čžin, ſo přječž pſchindjeſch.“

„Dha je to twoje poſłenje ſłowo?“ praſheſche ſo ſokla ſ hroſnej kħutnoſcju.

„Haj, poſłenje“, wobtrucži Amri, „a nětko dži mi ſ woczow. Na tebe ſo hiſčeze přječž čžiwnyč njetrjebam“, a ſ tym ſo wot njeho wobroczi a jeho ſtejo woſtaji.

Tole ſebi ſokla tola wot njeje docžakał njeby. Suby ſakufnywſchi do lėſa džėſche a tam přėnju mlodu jėdu ſhrabnywſchi ju ſe ſwojimaj ſylnymaj rukomaj roſlama a ſo rocžiwſche: „Kaž tutu jėdu roſlamam, tał dyrbi ſo tež pod mojej ruku Franzlowe žiwjenje roſlamacž a Amrijowe ſobu a hdyž moja ruka doſeč ſylnoſeje njeſmėje, dha nječh čžert ſam ju poſylm. Wón dyrbi mój pomoznik byeč a na pſchelatej kwi mojeho pſchecžiwniſka a jeho hordeje njewjeſty dyrbi moje wócžo ſo ſradowacž. Duž do přědka: Gol-drijo!“ Takle wuwola, ſo mőzny wothłóž ſo wroczi wot fuſodnych ſkałow, a potom džėſche dom, ſo by ſwój hñew ſ winow ſalał. Wbohaj kħubjenaj, Franzl a Amri, kał ſo wamaj póněž, hdyž je ſo čžert ſam na waju roſklobił?

III.

Lěto bė ſo mimylo, čžoply wėtr bėſche ſněh roſtal a ſaſo nalėtni wodych pſchėſ doł dujeſche. Wli bėſche wſchė mozy napinał, ſo by ſnamjo ſbóžni- lowe rjane ſhotowal, ſchtož bėſche ſo jemu tež polnje poradžilo, a hižo ſtejeſche na woltarju, a hdy by Wli, ſchtož ſo kłodzu njedželu ſta, w Božim domje na woltarju ſwoje džėlo wuſladał, by jemu tał derje bylo, ſo je tež něſchto ſa Boži dom wudželač ſmėł. Amri bėſche jemu dale luba džowfa, kiž do zylcho

doma se wschëm swojim pëlŕnym waŕchnjom pruhi wobŕbožazeho ŕwëtka ŕeželeŕche. Zolkej wschudžom ſ pucža džeŕche, hdžež móžeŕche, na wjeŕnych rejach ſo njewobbželeŕche a wonfach by ſŕchezo ſpěŕchnje dale khwatała, hdy by jeho najdala wuhladała. Duž ſo Franzl, ſ kotrymž bė wotroſtka, domoj wróceži. Wón bė we wŕchelaŕich měſtach ſlužił. Wŕchudžom bė rad widžany, dokelž móžeŕche ſo jeho knjejtwo we wschëm na njeho ſpuŕŕežecž. Tež bėŕche ſebi hižo hódny pjenjeſ nalutował. Nětko pať ſo jemu, kaž kóždemu Schwajzarjej po jeho horach a rěfach, po wótžnym domje ſtyłcač pocža. Tutón ſtył pŕŕi- bėraŕche, ſo ſo ſtónčnyje ſ zuſhy domoj wróceži. Tu chžyŕche wot njebo nana namrėtu lhěžtu ſebi wupo- rjedžicž, do njeje rjanej kruwicžzy kupicž a k temu něŕchto kufow. A hdyž potom Almri, kaž wjedžeŕche, ſ wėrowanŕŕeho woltarja ſ nim do jeho doma po- czehnje, potom budže jeho ſbože dokonjane. Š tajŕimi nadžijemi domoj pŕŕiudže, ſ tajŕimi nadžijemi wyſŕofe hory witaŕche, ſ tajŕimi nadžijemi ſbožowny wŕŕho nujne ſ Almri a jejnym nanom Uliom, kiž rad ſwo- zej džowzy po woli cžinjjeŕche a je ſwojeje ſtrony „haj“ prajeŕche, wotrėca. Bėrŕy tež ſ Zolkom hromadže pŕŕiudže. Wjeŕety na ſdace a pŕŕečelny jeho domoj witaŕche a wječor, hdyž ſo wjeŕni hólzy pola korečmarjež pŕŕi wije ſhromadžichu, na jeho ſbože a na ſbože jeho njewjeſty jemu pŕŕipwaŕche, ſo ſebi Franzl na ničzo ſte njemyſleŕche a bėŕche teho měnjaja, ſo žaneho huėwa wjazy na njeho nima a ſo je ſebi pŕŕehemyſlił, ſo wón tehdy pŕŕečed žudom njeje hinať ſwėdėcič mohl. Wbohi Franzl, to wón ani njeſnajeŕche, ſo mějeŕche Zolka něŕŕŕto druhe na njeho, a ſo wón je ſwojeje pŕŕečelnoſčju ſyčž pŕečjeŕche, w kotrež chžyŕche ſ cžim wjeŕŕej wėſtoŕčju Franzla popadnyčž.

Sady wŕy bėŕche hora nahła a ſkałojta. Na 700 mtr. ſbėhaŕche ſo ſkała runje horje a jenož tu a tam bėchu ſ njeje arvy a ſchmrėki wuroſtke, kotrež nětko ſwojim korjenjam hluboko do roſŕŕečepjeneje ſkały nič dachu a ju hiŕcheže bóle roſŕŕečepjachu, pŕŕi tym pať hame kaž ſwėža rune k njeju roſčechu, kaž bychu na najplódniŕŕej jemi řadžane byle. Tute ſchmrėki ničto řadžal njebė a ničto je njepuŕŕečjeŕche, dokelž ničto k nim njemóžeŕche. Šŕhly ſnėh abo wėtr by drje ſ nich hornju połoju wotlamal, a ta řelnja bė ſtejo ſhuila a potom pol ſhuila do doła řjėla. Žudžo na tutu ſkału njemóžachu, tež džiwje koſy (gemny), kiž hewať ſ wėŕtej nohu wschudžom ſebi ſwėrja, tam pŕŕiſtup njenamačachu, ale cžim wėŕežija wukhowanta bė tam ja ptaki, ja rapaki a ſktraholzy, ja řokole a worjolny. Por worjolow tam na njepŕiŕtupnym měſtnje huėſdžeŕche a cžinjjeŕche, tať dolho hacž mlodym pižu noŕŕeŕche, žylej wŕy wjele ſchťody bjeſ mlodymi džiwimi koſami a ſajazami.

Někotry wobydleť wŕy Silſa bėŕche na rubježneho ptaka ſebi ſ ſelbu mėrił, tola dotal pŕŕečo bjeſ wu- ſpėcha. Haj hdy by ſchťo mlode ſ huėſda wubracž mohl, dha byſchťaj tež ſtaraj ſkału řamaj wot ſo wopuŕŕečju a wjeŕni bychu rubježnikow wotbyli byli, ale ſchťo dha ſebi na wyſŕoku ſkału ſwėri. Na tole nětkle Zolka ſwój helſti wotpohlad řloži.

Nas ředžachu, bėŕche to w nalėtnim cžahu, wjeŕni hromadže w korečnyje. Franzl a Zolka bėŕchťaj tež bjeſ nimi. Zolka pocža ſo bėrŕy khwalicž, ſo jemu žana ſchťakoba pŕŕeŕŕeroſa njeje, wón ju pŕŕe- ſkoczi, a žana ſkała pŕŕehnaħla, ſo wón po nej na někaŕke waŕchnje horje pŕŕiſchol njeby, a pŕŕi tym powjedajche, ſ kaŕkej wuŕŕiŕnoſčju je pŕŕečed krotkim dweju řendželčzanow pŕŕehwodžal na horn Monte Roſa, hdžež jich řuėhowa mjeczel pŕŕehwata, hdžež pať bė wón ſ wulkim wuŕŕiŕkom wobeju zuſobnikow ſbožownje do doła pŕŕiwjedł, ſa cžož bu jemu rjane myto wot njeju date. Wŕŕižy poſłuchachu a, wjedžo, ſo Zolka woprawdže ſebi wjele ſwėri a wjele do- konja, jeho khwalachu.

„Tón wŕŕať dyrbi, kiž chže tajŕe něŕŕŕto do- konječž, w Schwyz wotačž“, měnjjeŕche Zolka ſ wocžomaj trochu na Franzla pohladajo, „a niž ſwój najlėpŕŕi cžah w měſtach runiny ſlužičž, hlupym lėnim měŕŕečzanam cžrije cžėřacž, jich draŕtu kŕpacž a pŕŕi tym ſa lubo bracž, ſo wot jich hlupnych žonow ſa pŕa tam a řem řlacž dacž a jich řwarjenja do řo řracž; pŕŕi tajŕim džėle wŕŕa khrobťoſež wu- ſkhnje kaž řėdla, hdyž ju do řėſta tyknijeŕ. Šchťož je tam pobyl a poſdžiŕŕo do Schwyz ſo wróceł, je podomny ſtarej žony a njeje ſa ničzo dale khmany, řhida ſo džėci hlada a kruwy a koſy, a ſchťož prawa kruwa je, by ſo hańbowala wot tajŕeho ſmjehčeneho cžlowječka ſo dejič dacž a by jemu ſ wopuŕŕu do nopa prařla. Njeje wėrno, Franzlo!“ Wótte řmjecže bėŕche mŕda ſa Zolkowe rėče; kóždy wŕŕať wjedžiŕche, komu tole pŕacjeŕche, a Franzl ſo ſ huė- wom řacžėrwjeni a by ſwojemu wuŕŕmėchwarjej naj- radjŕo něŕŕŕo ſa wuŕŕi dal; tola ſo wobkneži a rjeŕny: „Ty řėdojta huħa, Zolka, njekhwal ſo twojich wulkich wėzow, w jaŕtwje w Waŕŕelu řy tež ſmėrom ředžecž dyrbił a tehdy tež njeſty po ſkałach kaŕeč mohl; a ſchťož mje naſtupa, dha cži praju, ſchťož ſebi ty ſwėriŕŕ, to ſebi tež ja ſwėrju, njech je ſchťož chže; moja ruħa“, pŕŕi tym ſ móžnej pjaŕčju wo blido dyrbi, ſo ſchťleńzy ſchčėřecžachu, kaž by ſo ſemja ſaŕŕařla — „w řlužbie wotřabla njeje a moja noħa ſwój wėſty ſtup řhubila njeje. Š tobu ſo hiŕčje mėrju we wschëm džėle, hdyž pŕŕečžiwio řakonjei njeje. A nětko džėř twojju řėdojtu řhlamu, hewať móžeŕŕ něŕŕŕo nařhomicž.“

„Ty mi hroŕiŕŕ?“ řleczi Zolka na njeho, „ja chžu cži poŕaŕacž“, a bėŕche na tym, jeho pŕŕiŕmacž,

tola wón ƒo dopomni ƒwojeho wotpohlada, kiž nihtó njeſnajesche, tħiba wón ƒam; hdyž chyziche jón wuwjeſež, mejeſche nětko měrneho hracež a duž na ƒdacze měrný prajeſche: „Franzlo, ty prajich, ſo ƒebi wſcho ſwěriſch ſchtož ja. Za ƒym ƒebi dołho na jene dźěło myſlił, kotrež by ſ wulkim wužitkom byle ja zyłu wjeſ; ale ja ſa to pomoznika trjebam, dofelž wěž ƒam wuwjeſež njemóže, a w zyłym dole Bernina drje ƒebi nihtó ſwěrił njeby ni w tym pomhač. Duž je ta wěž woſtala. A tež tebi by twoja tħrobloſež ſ zyłej wutrobu do ſchřoni ſjěla, hdy bych eži ƒwój wotpohlad woſjerił.“

„Braj“, wotmolwi Franzl, na kotrehož wſchitzy wjeſni hladachu, „ſchto maſch w myſlach a ja ƒo njeſtróžu.“ „Duž ƒlych“, poča Zofla, „wſchitzy wěčeže, ſo worjołaj nam wjele lět dołho wulku ſchřodu ežimaj. Zyła wjeſ by temu dźakowna byla, kiž by jeju hnědo wubral. Njeje taſ?“

„Taſ je“, wſchitzy pſchitomni ſ ƒłowuſhilenjom wobtručichu.

„Ale hnědo“, potracžowaſche Zofla, „je na wyſoim meježe a je ežežko, k njemu pſchicně. Wóžno paſ je, hdy by mi jedyn ſ waſ pomhał. Raſ džeħacžo dźemy ſ boła na horu. Horla ƒo wokoło wulkeje arvy, kiž tam ƒnano hižo 500 lět roſeže, přemi powjaſ ſwinje, a ja ƒo ſ tym, kiž chze mi pomhač, dele puſchežu hač k ſchmřekej, kiž tam ſteji. Wokoło njeho druhi powjaſ ſwinjemoj, a dale nižiche tſeži a ſ tym hač k hnědej pſchidžemoj. Włode worjoły ſčonzowanſchi horje ſlěſemoj a wěž je dołonjane. Za ƒym ƒebi wſcho derje pſchemyſlił. Chzeſch Franzlo ƒobu? Abo budže twoja njewjeſta Amri je ƒwojimi ƒylyſčezkami twoju wutrobu ſnjehčezč, kaž hdyž ƒo ſchmałž ſchřeje?“

Franzl, kiž derje wjedžeſche, kajki ſtrach we wotpohladže ležeſche, by ƒebi wěž najradſcho bliže pſchemyſlił. Dofelž paſ bėchu wſchitkich woczi na njeho wobrocžene, hač wón haj abo ně praji, dha ƒo ruče roſħudžiwſchi rjekny: „ja ƒym ſwolnivy, ƒobu hič, a runjež to hižo jutje bylo.“

„Dha tež jutje hižo poňdžemoj“, pſchitaj Zofla, kiž ƒo bojeſche, ſo mohłaj Amri a Uli, jeli ſo ƒo wěž bjeſ komdženja njewuwjedže, Franzla wot wotpohladaneho ſtutka ſčoncžnje hiſcheže wotdžeržez. „Schto chze nětko naju hač na horu pſchewodžez a na naju tam ežafaz, domiž ƒo njewróčimoj?“

To chyzchu wſchitzy a bóřny džeħacžo ƒlubjachu, ſo budža najajtra do ƒwitanja je wſchēm nuſnym gratom, ſ powjaſami a motylkami a ƒijemi hotowi ſa wotpuč.

„Taſ na dobre poradženje ſe ſchleňzami ſaſliktajmy“ najſtarſchi bjeſ wjeſnym ƒo ſbėhnywſchi poča, „a wupijmy na ſrowe ſaħowidženje“. Taſ ƒo ſta a na to ƒo wjeſni roſbėžachu.

IV.

Franzl domoj pſchicħedſchi ƒo domach njeſadžerža, ale hnydom k Ulije džeħe, ſo by jemu a jeho dźowzy wěž wupowjedal. Uli ƒo ƒobluħaſche; ale jemu ƒo ta wěž njelubjeſche. Amri paſ poča žaloſnje plakač: „Tón ma myſł“, pſchetorže wona jeho, „tebe pſchi tym ſčonzowacž. Za wēm, kajka ſłójež jemu ſ wocžow ƒapa a kajke hroſne myſle we wutrobje ma: hórſchi ežert byč njemóže, dylłi tón; ja eže proſchu, njeňdž ƒobu, njeňdž ƒobu a woſtañ tu.“

„Ale Amri, ty ƒebi tola Zoflu pſcheſ měru ſleho myſliſch, kajki wón tola njeje. To ƒebi tola wěčeže na ƒwědomnje wſacž njeſwěri, mje ſčonzowacž. A hdy by to chyzł, nimam ja tež woczi, ſo ƒo wobhladu abo ruču, kiž ƒlabſcha njeje, dylłi jeho?“ pytaſche Franzl ƒwoju njewjeſtu ſmėrowacž.

„Zuby Franzl“, proſcheſche Amri dale, „ſ leſežu wón na tebe poňdže. O, njeňdž ſ nim! Dženħa w nozy ƒym wo ƒnje widžala, kaſ ty ſ wyſokeho ſchřoma padže a na ƒmjercž ſranjenu wołajſche a potom eže domoj pſchinjeħechu a ty lėdma dychajſche a ja taſ jara plakač. Zyly džen ƒym ƒebi teħodla myſlił, hač eže dženħa žane njeſbože podeschlo njeje a bėch taſ wjeħoła, jaſo eže wječor k nam hič widžach. Ale nětko wēm, ſchto ma ƒón na ƒebi. Tón na jutſiſchi džen dže a eži njeſbože wěſcheži; njeňdž ſ Zoflom!“

„Ale, ſchto dha bychu wjeſni prajili, hdyž ƒym najpriedy prajil, ſo ƒo ſtracha njeboju, a nětko bych tola myđko wjeſł? Ħanili mje bychu ežaf žiwjenja a ƒo wjazy bjeſ nini poſafazč njetrjebal. Duž dyrbju hič. A ƒo ničeho njeboju. Smėruj ƒo!“

„Njech praja, ſchtož praja“, plakaſche Amri, „wſchako jich njetrjebaſch. Ežemu dha ludžazych rėčow dla do tajkeho ſtracha ƒo podacž! Njeňdž jutje ƒobu.“

„Za bych najradſcho tež radžil“, Uli ſčoncžnje rjekny, „ſo Zoflej hiſcheže wotprajich. Hdyž wſchaf tajku ſłójež Zoflej njedowėru, kaž Amri, dha k njemu tola ženje žaneje wėry mėl njeſħym a bjeſ ſtracha ta wěž ƒama tola njeje. Ty wěſch, powjaſ ƒo roſtorħnje, ſchřom ƒo wuwali a potom ſtaj wobaj ſħubjenaj.“

„Taſ ſlė wſchaf njebudže, kaž ƒebi myſlitaj; a ſčoncžnje, njeje dha Wól na njeby, kiž móže Zoflej wobaracž, hdyž ma ſle myſle na mnje? Schtož ƒym ƒlubil, to ƒym ƒlubil, a ƒłowo łamacž njeħam, Duž dobru nóz a jutje wječor na ſbožowne ſaħowidženje.“ A ſ tym ƒo wutorže ƒwojeje njewjeſeže a poda ƒo k měrej.

Amri wſcha w ƒyſlach ſrudnje ja nim hladajſche. Sej bėſche, jaſo budžiſche dženħa poħłedni křeč jeho ƒłowo ƒlyħala. Budže taſ? — —

V.

Njane ranje žwitaŭe. Noŭa kwětka debjeŭe a nastawazy dołowy wětr poča kwětkowe hłowčzi tŭhaŭe. Ptaczki spěwachu a runje Sils se žwojej kęžejazej wokolinu sdaŭe ŭo Boži raj byež. Na 12 muži s powjaŭami, wótrymi motytkami a drugej nadobu je wŭy won krocžachu a ŭo bórny w rjany m lębu ŭhubichu. Murmle, kiž raiŭe kwětlo wužiwŭe, ŭo paŭechnu, jako mužow wuŭladachu, ŭo kaž blyŭk do žwojich podŭeinskich ŭhowantow ŭhubichu. Džiwe koŭy beču ŭebi trochu dalo ko do doliny ŭwėrele. Sich wodžęka, naŭhownjena koja. hdyž mužow wuŭlada, ŭahwiŭda a wŭŭe ŭo w ŭkalinje ŭhubichu. Ezi mužojo paŭ, ŭokla a Franzl na jich ežole, pomału a nje-wuŭtawojo po horje wyŭe a wyŭe ŭtupachu. Chyŭchu k worjołowemu hneŭdu. Franzl a ŭokla hromadže powjedawŭtaj a ŭokla beŭe taŭ pŭŭečęelny a dobreje myŭle a wjedziŭe wŭŭo taŭ derje roŭeŭtajęe, taŭ čyzetaj hač k worjołowemu hneŭdu ŭo dele puŭŭečęe, ŭo Franzl wŭŭu njedowėru ŭpuŭečęi a ŭo hižo na to wjeŭeŭe, ŭo je ŭo wŭŭo radžiło a ŭo je ŭokla lępŭŭi, hač je ŭebi wona jeho myŭŭila. Taŭ pŭŭiŭdęe hač na wječę horj. Tu ŭo najpriđoży jeŭyduchu a wino, twarožk a khlėb ŭwucęahawŭi ŭo wŭŭylnichu a nětko honjeŭe ŭokla: „Do dęęla!“ Powjaŭy ŭotwivawŭi tón prėni wokoło tołŭteje arny wŭichu a po nim ŭo ŭokla a Franzl dele puŭŭečęiŭtaj. Tam beŭe ŭylny ŭŭmreŭ je ŭkaly wuroŭk, kaž beŭe teŭ ŭokla jim wŭŭem to prjedy wopŭŭal, a jeho ŭo dęęęo, taŭ dwaŭ ŭhrobolataŭ drugi powjaŭ wokoło njeŭo ŭadžernyŭŭtaj a ŭo hiŭečęe hłubje puŭŭečęiŭtaj. Eŭwojim towarŭŭam beŭŭtaj ežięe s wocęow pŭŭiŭŭlaj, doleŭ hornja ŭkala hłubinu wo něŭto pŭŭewiŭŭawŭe. Teŭ jich hłōŭ wjaŭy ŭyŭŭečę njebe, pŭŭetož rėčęta s wječę horj w bliŭtoęęi s mozu ŭŭumjeŭe, kotrejeŭ ŭumjenje ani tyŭaŭ ludi njebydu pŭŭewoław k mōhli. Duž ŭbucęnje k worjołowemu hneŭdu pŭŭiŭdęeŭtaj. Eŭi młode ŭo tam nutŭŭach haŭachu a runje do młodeje dęęwjeje koŭy haŭachu a ju ŭeręechnu, kiž beŭe ŭtary worjoł jim ŭa ŭnėdanje pŭŭiŭŭeŭ. Eŭarej paŭ tam njebeŭŭtaj. Teŭo dla beŭe loŭka prōza te młode ŭeŭawŭečę.

Dęęlo be dołonjane a Franzl ŭo ŭa powjaŭ pŭŭimny a ŭtupi trochu won na pŭŭewiŭŭaty kamjeŭ, ŭo mōh po powjaŭu horje lęež, bjeŭ tym ŭo ŭokla pŭŭi ŭkale wōŭta, hđęež mējeŭe noha twjerdy ŭaložk a ruŭa mōzeŭe ŭo jaworzoweho korjenja twjerdže dęęečę. „Pomału“, ŭokla ŭawoła a dęęwi wōheŭ jemu s wocęow ŭapawŭe, „pomału, mam s tobu jowle, hđęež ŭmōj bjeŭ ŭwėdow, něŭto porėečęe, prjedy hač eže domoj do ruŭow twojeje hordeje ŭmri puŭŭečęu.“

Franzl ŭo ŭtrōži. Nětko poča roŭymieč, taŭ

derje je ŭmri ŭoklowu ežertowu wutrobu ŭpōŭnala. ŭola paŭ bojoŭež taŭo, hač runjež ŭo ani wobaracę ani ežetnyež njemōzeŭe, doleŭ na pŭŭewiŭŭatym kamjenju ŭtejeŭe, s mērom wōŭta, jako by ŭo ničęho njebojał. „Praj mi“, a pŭŭi tym k njemu wo krocęel bliže ŭtupi, ežęho dla ŭy mje ty s twojim ŭwėdęęnjom do jaŭŭwa pŭŭiŭŭeŭ? Dęęęa eži wot-pławęu. Ežęho dla ŭy mje ty pola ŭmri wuŭkalał? Dęęęa eži mŭdu dam. „Tu lęež“, a pŭŭi tym ŭo s hroŭnym hanjenjom na njeŭo wali a jeho s kamjenja do hłubiny ŭtoreči, „tu lęež, a hładaŭ, hač twōj Wōh jandęela pōečęe, ŭo eže 600 mtr. hłuboko bjeŭ ŭŭŭody dele ponjeŭe.“

„D ŭeŭom ŭhryŭečęe“, wuŭoła Franzl, a doleŭ ŭo ničęho dęęečę njemōzeŭe, be hižo s kamjenja ŭtorečęny a wot njeŭo ničęo wjaŭy widęež njebe.

„Dęęak ežeręe eži“, ŭebi ruzy rybujo ŭokla s helŭim wōŭečęerjenjom rjelnny, „ŭo ŭy mi pomhał. Nětko njeŭ ŭo ŭmri s nim wėruje, hdyž jeho roŭ-razęneho a ŭmječęneho ŭa něŭto dnjow ŭaŭo widži, ŭo by jeho do rowa položila. Kōžda ŭyŭa s jeŭnych wocęow paŭ dęębi kaž woliŭ na moju ŭranjenu wutrobu padnyeč. Nětko ŭym ŭo lępje wječęil hač ŭŭto drugi w zylej ŭŭwajzarŭej.“ ŭ na to ŭo prōzowawŭe po powjaŭu ŭaŭo horje ŭlęečę. Hdyž tam pŭŭiŭdęe, ŭo towarŭŭojo kaž s jeny m hłōŭom prawŭachu: „ŭle hđęe dęa je Franzl?“

„Franzl? Dęęwny ežłowjeŭ, ŭo ŭebi teŭ wŭŭo ŭwėri, hdyž tola wjaŭy ničęo k ničęom njeje. Powjaŭ, ŭo dele puŭŭečęo, wjaŭy dęęečę njemōzeŭe. Mōž jeho wopuŭečęi a du hłubiny padny. Chyŭch jeho dęęečę. ŭle njemōžach jeho doŭahnyeč. Wōn ani worjołowe hneŭdo wōhładał njeje. Eŭa jeho ežęlom pytačę ani hōdnje njeje. Wone je tola na wuŭimūž roŭmječęe“, taŭle ŭeŭlarny mordaŭ Franzelowe nje-ŭbože wuŭladowawŭe. „D kajte njeŭbože! Tōn pęny Franzl, ŭo dęębjeŭe taŭti kōn wŭŭečę“, wŭŭiŭty wo njeŭo ŭe ŭyŭami ŭarowacę počęachu, „ŭŭto budže ŭmri prajiečę; ŭŭŭoda, ŭo jemu wotrādęeli njeŭny wot ŭtraŭneho dęęla. ŭola nětko ručęe, ŭo byčny jeho ežęlo pytali a jo s ežęečęu poŭhrowali.“

ŭokla temu pŭŭiŭhłōŭowawŭe a ŭam ŭudobu ludawŭe.

„Hač je ŭo teŭ“, bōle wōŭŭarny muž, kotryž ŭokla ŭnajeŭe, pŭŭi ŭebi rjelnny, „ta wē taŭ mēla, kaž to ŭokla wudawa. Ničęto drje to prawje nje-ŭhoni; tola na ŭudnym dnju ŭnawo ŭo dęęęniŭŭe njeŭbože trōčęu hinaŭ wopŭŭe. Wōh budę krawnŭkej hnadny!“

ŭa to ŭo wŭŭiŭty na pytanje dachu. E bōka ŭkaly wjedęeŭe ŭŭŭaloba prėki pŭŭeŭ ŭkału. Tam ŭo wot jeneho ŭŭtoma k druhemu wlecęiŭchu; pŭŭetož wot tam mōžachu zyle derje to mēŭno pŭŭewidęečę, na kotrež beŭe Franzl po jich mēnjenju padnyeč

dyrbjał. Śsnano tam něhdže jeho cželo ležo wu-
hladaju, pšchi febi měnjachu. Dolho tam a fem
pod strachom žiwjenja lažachu a lajnu tu sa sčtom,
tam sa kamjeń sadžerniwšchi fo dele puščežachu,
pšchi cžimž, wě fo, Zofla pomhašče, hacž skónczujne
jednu s nich wułowu: „Ja jeho widžu. Tam
w hałofach alpowych rózow saschmatany leži. Wyšoko
padnył njeje, lědma 30 metrow, žnano je Bóh džiw
cžinił a jeho pšchi žiwjenju šdžeržal“.

„Hallo, hallo! S Bohom do přědka, nětko rěka
žiwjenje mažicž, wšchato mamy nadžiju, so towaršcha
žiweho domoj donježemy“, tak wotmolwi khor druhich.
A, kaž wo žiwjenje, tak nětko fo na to dachu, so
bychu febi k Franzlej pucž dobyli. To bě cžežke
dželo. Wót fo wbohim Silsanam po cžole liješče,
tolena a ruzy jara krawjachu, tola ničto teho kězbu
njeměješe. Zofla fo tola pocža bojecz, so mohl
Franz hičeže žiwjenje w febi mēcž. Tola sčto
chžyšče nětko šapocžecz? „Śsnano je tola morwy“,
kam fo trošchtowašče, „a hdyž njeje, dha přēju.
Ničto pódla byl njeje; dyrbjeli ni mjenje wěricž,
dyžli jemu?“ Tola pocža jemu trochu džiwno bycz.
Sčto dha pak fo nětko wo njeho starasche?

Něčto do wječora skónczujne towaršchojo hacž
na městno pšchindžechu, hdyž Franzl ležesche. D
kajki napohlad? S hluboteje ranu na cžole trej
běžesche, a ruka bě žlamana, ale, džiw wšchekomóžneho
Boha, wodnych hičeže w nim bě. Tola pšchi febi
wšchat wjazy njeběšče a ani žlowežka piknyčž nje-
móžesche. Najsterje bě do hałojow dweju jedlow
padnył, kotrejuž wješčtaj bēščtaj wotlamanaaj a
potom hagle do hałojow alpowych rózow, hdyž
wižajo wošta; pšches to bě móž padnjenja wo wjele
pomjeńšchena a Franzl wošta žiwu. Zandžel Boži
běšče jeho wo prawdže na žwojej ruzy wjał a jemu
w alpowych rózach ložo pšchihotował. Sčto mohl
radosčž Silsanow wopišacz, hdyž žiwjenje w nim
pytnychu? pšchetož Franzla mějesche kóždy rad, dokelž
běšče šprawny snježliwy towaršch.

Nětko jeho s leinami wuwjašachu a jeho nje-
žechu a wlecžechu, kaž to samóžachu, hacž na ščežezku
s nim pšchindžechu. Tu febi s hałojow nošnydlo
šhotowachu a jeho dale nježechu.

Wě hižo cžma, jako fo jedyn wot tych 12, kiž
běchu rano wuščli, a kiž bu s powjesczu do přědka
póžlamy, wo Uliowe durje kłapašče. Wjeřela wu-
škocži Amri, febi myřlo, so fo Franzl strowy wróczi,
ale, jako druhého pšched durjemi stejo wuhlada,
s wótrym kšchikom k semi padny: „Dha je mój Franzl
morwy, a ty nježesch mi šrudnu powjescz. D mój
žón, o mój Franzl!“

„Niž morwy“, trošchtowašče tamny, „jenož wob-
ščtodženy; my jeho nježemy a wón bórny sažo
wotkhor.“

Ša khywilu jeho tež pšchinježechu, ale niž do
jeho domu, dokelž pšchi nim ničto njebě, starichej
bēščtaj dawno njebohej, ale do Ulioweho domu, so
měl tam dobre hladanje. Wjeřny lěkar žobu pšchindže.
D to bě šrudne witanje! Amri fo njemóžesche šmėro-
wacz, so jeho tajkole dom došta, tola pak na měšče
pocža ranu mycz a pod lěkarjowej wufasni wobalecz.
Lěkar jeho pšchepytawšchi rjekny: „Strašchne žu rany,
ale bjes nadžije njejšu. Jeho žylna natura žnano
s Božej pomozu wšcho pšchewinje.“ D to běchu
trošchtne žłowa sa Amri a ja Ulija, a Amri s džakom
lěkarjej ruku kłocžesche.

Duž, hdyž běšče lěkar wšcho nužne wufasał, fo
wotřali se wšchěmi wjeřnymi, a Uli a Amri bēščtaj
žamoj se žwojim franjenym Franzlom, kiž dale we
womorje ležo žlabje dychašče a ani stawežka hibnyčž
a ani žlowežka piknyčž njemóžesche. Kat fo Amri
přowowašče, jeho hladacz, a kat na jeho wodnych
kězbowasche, hacž by žlabšchi abo móžnišchi byl, a
kajke horze proštny k Bohu ščelesche, so by, kiž bě
na horje widomnje jeho šchitował, tež jemu žiwjenje
šdžeržal. Śswěža jstwu rošžwětlesche, cžasnik žwój
„tił tak“ cžinjesche, wšcho bě hewak cžišče, pšchetož
Uli a Amri s nicžim franjeného španje mylicž nječa-
šchtaj. Duž Amri, kiž něčto šařtyšcha, jako by
šchto pšched wotnom na tam ležaze žuche driewo
štipil, fo k woknu wobroczi a — o Božo pomhaj! —
šchto to bě? pšches wokno fo do jstwy tšeli a Amri
šacžu w lėwey ruzy bolosčž, jako by ju šchto kłól, a
wospjet fo tšeli a kulka franjenemu lizo wobodre.
Uli staže a s durjemi won šleczi, a hlaj, cžłowječ
pšched nim cžekasche, ale wón jeho nješpóžna, dokelž
bě cžma; tola pak fo sa nim poda. Tamny překi
pšches pucž běžesche, so by w lěžu fo šhubil, ale
hdyž chžyšče s pucža na škalojtu luku, fo wobšunij
a wuwolajo: „cžert a hela, dže dha dženska wšcho
překi?“ mižnu a padnu. Uli fo domoj wróczi, hdyž
wulke wjeřele na njeho cžakasche.

Amri drje bě loško franjena, ja to pak bēšče
pšches wrjekot wutřelenja Franzl s womory wotzucžil
a mějesche telko mozy, so fo šhraba a we ložu
žedžesche. D to bě wjeřele! Bórny bě wšcho wu-
powjedal, kat je Zofla jeho se škały štorczil, a kat
bēšče na wjeřchaj dweju šchmřekow padnywšchi
w alpowych rózach wižajo wošta; hdyž bēšče fo
krawawjo wjedženje šhubil. W žyčej wšny njeběšče
pšched krotkim wjetšcha šrudoba byla, nětko pak njebě
nihdže wjetšche wjeřele hacž w Uliž domje.

Pšches wutřelenje nastřoženi žuřodža tu bórny
bēchu a džechu nětko wot Uli wjedženi pšches dróhu,
hdyž bě fo tón mordat šhubil, a šchto tam widža?
Še žwojej tšelbu tam Zofla ležesche a bēšče febi
jenož 2 metraj hluboko padnywšchi šchiju šwinyl.
Praweho bēšče Bóh šdžeržal pšchi padnjenju s wyžo-

teje skaly, a njepravny mordac namaka tu hwoju midu, hmjercz na nimale runej semi. Wjeczjenje je moje, praji Boze kłowo.

VI.

Mjany njedzelski dzeń bē pschischol. Bēsche sa-poczatł julija. Seleny haj rjane dymy do powētra sezelesche, wschē brōżki ho selenjachu i młōdnej travu a ho pižanjachu i czerwjenymi, młōdnyimi a druhimi barbami, kaž maju w alpach wschē kwētki czēmnišchu, wōtrijšchu barbu, dyžli w runinach; hōdžež haj hušty njebē, ho zyle hona sybolachu kaž czerwjeny plaišchēz; pschetož tam sežeješe rjana alpowa rōža. Wjykofo na skalach roseješe kralowy bēluschf (Edelweiß), a hišcheže wysche horu wēczny bneh kryjesche: kaž by ludžom prajiež chyzł: „człowiste džēczo, chzesch-li do njebeš, dha ma tvoja wutroba bēla i njewinu bycz“. Po drōsy pucžowachu italszy byzzy, kofij, jenož hubjenu draštu wobleczeni, i zulsby pschiūdžechu, so bychu bohatschym Schwajzarjam lufi pošytkli a šebi pschi tym nēscho šaklužili. Do teje krašnoseže sezelechu hwoje šłabe, ale šlēborolincžate swufi swony zyrkwiczi w Silju, a hlaj, kwapny czah czechnjeseche i Ulijowehe domu do zyrkwje. Amri a Franz chyznjchaj dženka hwoj mandželki hwajst psched woltarjom hwajacž dacz. Zyla wješ ho na tym wobdželi, dofelž bēschtaj wobaj wschēm wješnym lubaj. Na woltarju stejesche šbōžnikowe šnamjo, kiž bēsche Ulijowa rufa šhowala, a kotrež hwojeje ruzy kaž žohnujo wupšēstrijenej džeržeseche.

„Wulki džiw“, tak pocža duchowny, „je Bōh nad wamaj cžinił“, a potom rēčeseche wo tym šamym. Žane wōczko bjes džaknych šylšow njewosta, a hdyž bēsche duchowny šfōncził, czechnjeshchaj do hwojehe domu šbožownaj Amri a Franzl. Tam pak we wēnzju napišane šłowo jeju domoj witaše:

„Šbōžny je tōn, kiž ho teho Anjesa boji, ale - hrēč je ludži štaženje.“

Štarschid pobožnoscz džēczi wobarnuje.

Žandarm je hwojehe žiwjenja tole powjedajše: Sa mnje bēsche jedyn i najczēžšich nadawkow, kiž šym w hwojim žiwjenju mēl, hdyž dyrbjach raš młodeho pōstneho šajstojnika do teje brōžnje dowjesč, w kotrež bēsche nēkotre pienjezne listy šhowal, kotrež bēsche pschēschiwil. Pschi tym mējachmoj nimo jstwy hieč, w kotrež jeho štaršchaj bydlešchaj, kotrež wo tej zykej wēzy hišcheže ničzo njewjedžischchaj. Hdyž bēch listy pod šłōmu swuczahal, mējach se šynom psched štaršchaju štipicz a jmaj powjesč wo šynowym šawinowanju a jeho šajeczju pschinjesč. Hdyž chyzch runje wo durje kłapacz, šlyšchach, so ho nan runje nutšlach modlesche. Ša psched durjemi smērom stejo wostach! pschetož ja njechach jeho w jeho modlenju

šatorhnyč. Młody šfōstnik pschi mni stejesche a ja wohladach, tak wōn jarža a šdychny. Mōji sežezechmoj kōždy klobuk a budžichmoj ruzy štykloj, njebudžich ja pschitafinju mēl, ruku młodeho paducha džeržecz. Duž šlyšchachmoj, tak nan nutrne tež ja hwojehe jenicžkeho šyna prošesche, so by Bōh jemu padnyčž njedal, ale by jeho psched špytowanjemi tuteho šeho šwēta šwarnowal. Šsyn to šlyšchawšchi na žylym cžele ržeseche a šylšy ho jemu i woczow ronjachu. Tež ja bēch najhłubšcho šatorhnyeny a chyzch hižo ho teho wostajieč, runje nētko šchēdžiwemu nanaj tu šrudžazu powjesčž pschinjesčž, ale ja dyrbjach do jstwy; pschetož tam mējach hišcheže wēšte papjery pytačž. Wopišacz pak njemōžu, šcho nētko pschiūdže. Šrudoba a žalosčž štaršchaju bēsche wulka. Šot teho cžaha wēm, šcho to rēka, njeporadženeho šyna mēcz. Na pol hodžiny drje tam šawostach: pschetož ja dyrbjach hłubofo šrudženyimaj mandželškimaj cžłowiske dželbracze pošajacz. Tehdy bēch tež teho šwēdł, so do tuteje cžēmnošče pruha Wōžejc hnady padny: se wscheje štyšnojčeže ho tola wēra a nadžija k njebyu dobywajštej. Najprjedy drje nješlyšchach ničzo, šhiba lutu šfōržbu, potom pak nan k hwojeje žonje rjekny: „Šmēruj ho, luby Bōh tola našche proštwy wušlyšchi.“ Bōh je tehdy hwoj škutk na šynowej wutrobje cžinił, so je ho šyn polēpschowal. Ša mnje pak je tutōn podawł tōn sežešwł mēl, so nētko na młodych ludži, kotrychž mam jimacz, i hinašchimaj woczomaj hladam, dyžli prjedy; dyrbyu njenujzy pschēzo i dobom tež na woboheju štaršchaju myšlicž, kotrymajž chze ho pschi nješbožu jeju džēczi wutroba šlamacz.

Šapaneske towarštwō pscheczivo palenzpiežu.

Na polnōžnym kōnzu Šapanšteje mala špodžiwna kupa leži. Ša šama rēka ņfuschiri a je šnano 5 hodžin dolša a 2 hodžinye šchērofa. Šemja je plōdna a i rjanymi šchtomami poroščena, wobhydlerjo pak ho i rybolojenjōm žiwja, dofelž je tam wjele rybow. Wōšebje ho tam w nalēcju wjele jerjow naloji. A šchōž ho tehdy prōzuje, mōže telko šaklužieč, so psches zyle lēto wjele wjazy džēlacž njetrjeba. Š teho drje je tež pschischlo, so cži ludžo tam wjazy pija, hacž to hewal rybazy w Šapanškej cžinja. Š lēcze 1884 na tutej kupje 260 wošobow bydlešche. Cži šami ša jene jenicžke lēto 12000 hrōwnow ša palenz, kiž ho i rajša džēla, wudachu, tak šo na kōždeho, džēczi šobu licžene, mēšacžnje 4 hrōwny ša palenz pschiūdže. Hdyž ho nētko wopomni, šo tajši rybal ša mēšaz lēdma 20 hr. šakluži, špōšnajesh, šcho to rēka, hdyž na kōždu wošobu 4 hr. ša palenz wotpadnje. Duž bēsche bjes džiwja, so wobhydlerjo kupy ņfuschiry wofhudžichu a hušto doščž hłodu

tradachu. Domy počachu do hromady jěcz, rostohane haki njebuchu wjazy płatane, pucze pšches měru hubjene, jeniczka schula hō lědma dzeržehje. Dobrocziwi sastoijnizy chyzchu jim pomhač a namjeto wachu, nalutowarnju satožic; haj, ale woni njemjajachu ženje ničžo wyšehje, dokelž bu hnydom wšcho pšchepite. Duž hō tšjo mužojo s jich hrjedzišny smuzičku, tutemu palenzpicžu napšchecziwo stupicž. Najprjedy drje hō wšcho sepjerahje, ale stōncznje tola to dozpeču, so wšchitzu wobydlerjo se hwojim podpizimom hō na dwoje hłubjenje swajachju: 1. Mj wobydlerjo kupy Dkuschiry hłubiny, wšchitzu hromadže a kōždy sa hwoju wošobu, hō wšcheho palenzpicža wdač, jōn ani njekupowacž ani njeprchedawacž. 2. Kōždy wobylle, kiž tole hłubjenje hōbu njepodpische a tež dale palenz kupuje, pšchedawa abo ham piye, je wufamtnjeny wot wšcheje pomozny se stromy wobydlerjow, hdžez by tajteje pomozny tež najpotřebnišchi byl. Wukrajni, kiž runje na knje pšchewowachu, bēchu nišowani, hō teho runja tutemu wobhamtnjenju podcziznyč. Wšcho tole pak dyrhjesche najprjōdžy jenož na bližiche 5 lēt kaž na pruhu placžic. A jecho bē s teho? Słubjenje bu kručže dzeržane. Szamo knježestwowi sastoijnizy, kiž bychu na khwilku kupu wopytali, dyrhjachu hō palenzu s dzeržecž. Pšchi tym hō wobydlerstwo wo 5 kručž pšchispori, wšcho w fakach a druhej rjabowej nadobje hō wo 10 kručž powjetkchi, wšchē twarjenja bēchu rjenje swoporjedžane, wšchudže nastachu dobre drōhi a pšchi tym wšchēm mējesche kōždy dom wjele nalutowaných pjenješ. Nēšchto pušteho kraja bu do pola pšchewobroczeue a wjazy schulow hō jaloži. Hdnyž bē prjedy wjele pšchestupjenjow jakonja, dha bē tajke nēšchto nētko jara žadne. Po pjeczich lētach bu hłubjenje wobnowjone a hižo je jena druha wulka japanjka wošada to hame hłubjenje wotpoložila. Dale wēž s Japanjseje je dobra, a jara rjenje by bylo, hdnyž bychu czi ham s Serbjo, kotšiz w palenzu hwoje sbože pytaju, ale pak hwoje njesbože namalaju, runje tajke hłubjenje na 5 lēt wotpoložili. Woni bychu hō džiwali, wo kak wjele hu ja tute 5 lēt we wšchēm sbožu do přēdka pšchischi.

Kak dołho hō stōt s plodom nožy:

	hrēni czaš	najkrōtšchi czaš	najdlēžichi czaš
Konje	340 dnjow	330 dnjow	419 dnjow
Kruwy	285 "	240 "	321 "
Wowzy a tosy	154 "	146 "	158 "
Szwinye	120 "	109 "	133 "
Pšy	64 "	63 "	65 "
Kōczki	58 "	56 "	60 "

Tu masch na tabeli wobliczene:
Sapocžatk Rōnz huczelnošče

huczelnošče	polo koni	p.kruwow	pol. kofow a wowzow	pol. hwinu
1. jan.	6. dez.	12. okt.	3. junija	30. hapr.
2. febr.	7. jan.	13. nov.	5. julija	1. junija
1. mērza	3. febr.	10. dez.	1. aug.	28. junija
1. hapr.	3. mērza	10. jan.	1. sept.	29. julija
1. meje	5. hapr.	9. febr.	1. oktobra	28. aug.
1. junija	6. meje	12. mērza	1. nov.	28. sept.
1. julija	5. junija	11. hapr.	1. dez.	28. okt.
1. aug.	6. julija	12. meje	1. jan.	28. nov.
1. sept.	6. aug.	12. junija	1. febr.	29. dez.
1. okt.	5. sept.	12. julija	3. mērza	28. jan.
1. nov.	6. okt.	12. aug.	3. hapr.	28. febr.
3. dez.	7. nov.	13. sept.	5. meje	1. hapr.

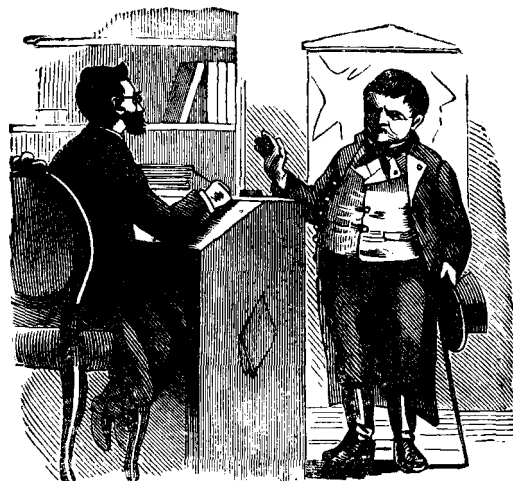
Na jejach hūdaja kofosche: 19—24, s wjestscha 21 dnjow; truty: 26—29 dnjow; hušy: 28—33 dnjow; fakča: 28—32 dnjow; hošlje: 17—19 dnjow.

Šmēšaki.

Šarat: Šlaj, Motjo, kak dha mōžesch hō takle bjes rošoma wopicz! Szamo luby stōt wē, hdy ma pšchetačž šlofacž."

Mots: Haj, knjes šarat, hdyž ja wodu piyu, dha ja to tež wēm."

Rēcziŋ a bur.

Rēcziŋ: „Dajče hēbi radžicž a šforžče je hušodom, kaž hyn wam radžil. Wy tola wēščže, so chzu wasche najlēpšche.“

Burik: „Wēm žno. knjes rēcziŋko, so chzeczē moje najlēpšche — moje pjenješy. Mēječē hō derje, w Woženje.“

Wójniski lękar pŝchi męrze rekrutu pŝchepytajo:
„Masz žaneho bracha?”

Rekruta, „Sa mam jara bliske widzenje, knjes doforo.”

Lękar: „Ach, bliske widzenje, niczo dale hacz wuręcż.”

Rekruta: „Sa chzu wam to na męscze dopotasacz.
Widżicze tam na scżęnje tón czorny blecżk?”

Lękar: „Esó węc, so widżu.”

Rekruta: „Nó haj, a ja niz.”

Wopaf nalożena wuczba.

Wuczer: „Michale, dyrbisch ludżom pŝchezo we wŝchēm k woli byęc. Rosymisch?”

Raf Michal po wuczbie knjesa wuczerja czini, hdyż bęŝche tón ras rubischto shubil a Michal chzysche jemu k woli byęc a jo sbęhnyęc.

(Ma tu hrosnu khodojtu.) Studenta (k swojej hospoju): „Tutu nóz mje khodojta žaloknje klóczęŝche.”

Hospoŝa: „Węriu wam; pŝchetoż wŝchitzy drusy ŝchudenci nad wami leżachu, jako waż mój muž dženŝa w nozy i pŝchętowa czahaŝche.”

(Płóbdny kraj.) Finansny minister: „Rosęze pola waż tež derje?”

Bur: „D haj, knjeze, a hdyż hewaf niczo dale, dha tola dawki.”

Esudnik: „Cżeho dla móŝcheń, kiż scze hrjedu w nozy namakali, na męscze njeŝcze na poliziji wotekali?”

„Dokelż bęŝche ja to pŝchepojdże.”

Esudnik: „Cżeho dla ju njeŝcze nasajtra rano wotekali?”

Wobŝtorżeny: „Dokelż bęŝche tehdy hižo próŝdna.”

Sergeanta: „Ty wjedrowy khadla, ŝchto dha hwoj pyŝt ŝchahujęŝch? Njeŝky ŝlyŝchal, so masz ŝmęrom ŝtačż?”

Wojak: „Nje mucha do noża kló.”

Sergeanta: „ŝchto to dale. ŝafski wojak ma ŝmęrom ŝtačż a au i wóczkom miknyęc njeŝmę, tež hdy by jemu czrjóda elefantow na nożu polka rejwala.”

Nan: „Korlka, baczon je maleho bratsŝita pŝchi-njeŝł. Chzeŝch jeho widżęcż?”

Korlka: „Bratsŝita niz, ale baczona.”

Statistiske a genealogiske powjescze.

Po poslednim liczenju luda w lécze 1890 ma:

Němski kraj: 545,086 □km. a 49,422,928 wobydł.; kžězor Wylem II., rodž. 27. wulf. r. 1859; kžězorski kónprynz Bjedrich Wylem, rodž. 6. meje 1882.

Sakſka: 14,993 □km. a 3,500,513 wobydł. kral Bjedrich Albert, rodž. 23. haprleje 1828; ženjeny s prynzeſynnu Karolu s Wasa, rodž. 5. aug. 1833. Kónprynz Bjedrich August Jurij, rodž. 8. aug. 1832; bě ženjeny s portugalskej prynzeſynnu Hanu Marju, wudowz wot 5. februara 1884.

Pruska: 348,354 □km. a 29,959,388 wobydł.; kral Wylem, rodž. 27. wulf. rózka 1859.

Bajerſka: 75,898 □km. a 5,589,382 wobydł.; kral Otto, rodž. 27. hapr. 1848, nježenjeny, kotrehož město, dokelž je na duch kžory, jačo prynz-regent fastupuje prynz Suitpold, rodž. 12. měrza 1821.

Wúrtembergſka: 19,503 □km. a 2,035,443 wobydlerjow; kral Wylem II., rodž. 25. febr. 1848.

Badenſka: 15,081 □km. a 1,656,817 wobydł.; wulfowójwoda Bjedrich, rodž. 9. septembra 1826.

Awstrija: 673,463 □km. a 40,968,412 wobydlerjow; kžězor Franz Joſef, rodž. 18. augusta 1830.

Italſka: 287,220 □km. a 28,460,931 wobydlerjow; kral Humbert I., rodž. 14. měrza 1844.

Franzowſka: 528,572 □km. a 38,219,000 wobydlerjow; praſident republiki Felix Faure.

Šendželſka: 315,279 □km. a 37,242,000 wobydlerjow; kralowa Viktorija, rodž. 24. meje 1819.

Španiſka: 497,244 □km. a 16,952,600 wobydlerjow; kralowa Marija, wudowa 25. nov. 1885 šemrjeteho krala Alfonsa XII., fastupuje šwojeho šyna krala Alfonsa XIII., rodž. 17. meje 1886.

Portugalska: 91,260 □km. a 4,576,000 wobydlerjow; kral Korla, rodž. 22. meje 1863.

Ruska: 5,389,627 □km. a 88,356,000 wobydł.; kžězor Miſlawſch II., rodž. 18. meje 1868.

Turkowſka: 172,224 □km. a 4,658,000 wobydł.; kžězor Abdul Hamid II., rodž. 22. sept. 1842.

Gričiska: 64,688 □km. a 2,019,000 wobydlerjow; kral Jurij I., rodž. 24. dezembra 1845.

Rumunſka: 129,947 □km. a 5,376,000 wobydlerjow; kral Khorla I., rodž. 20. haprleje 1839.

Šerbija: 48,586 □km. a 1,952,000 wobydł.; kral Alexander I., rodž. 14. augusta 1876.

Bošharſka: 63,856 □km. a 1,965,500 wobydł.; wjerch Ferdinand Koburgſki, rodž. 26. februara 1861.

Čornohórſka: 9030 □km. a 245,000 wobydlerjow; wjerch Miſita (Miſlawſch) I., rodž. 25. septembra 1841.

Bołnózna Amerika: 9,068,272 □kilom. a 57,000,000 wobydł.; praſident republiki Cleveland.

Egiptowſka ma: 1,021,354 □km. a 5,586,280 wobydlerjow; wjerch Abbas Paſcha; 14,000 wojaſow; najwjetſche města: Kairo 350,000 wobydł.; Alexandrija 212,000 wobydł.; Suez 150,000 wobydł.; Khartum 50,000 wobydł.

Aſghaniſtan: 1,049,866 □km.; 6,000,000 wobydlerjow; wjerch Abdharaman, 70,000 wojaſow; najwjetſche města: Rabul 60,000 wobydł.; Randahar 50,000 wobydł.; Herat 85,000 wobydł.; Kelat 12,000 wobydł.

Čhineſka: 8,562,880 □km.; 437,600,000 wobydł.; kžězor Kwang Sii, rodženy 1872; 800,000 wojaſow; najwjetſche města: Peking 2 mill. wobydł.; Tientſin 950,000 wobydł.; Nanjing 500,000 wobydł.; Šanghai 1,500,000 wobydł. atd.

Japanſka ma: 379,711 □km.; 34,338,400 wobydł.; Mikado abo wjerch: Muthuhito, rodž. 1852; 35,400 wojaſow; najwjetſche města: Jeddo 1 mil. wobydlerjow; Fokodode 112,000 wobydł.; Fokohama 64,000 wobydł.

Šermuške w ſakſkej a pruskej ſerbſkej hornjej Łužicy na lěto 1897.

29. augusta: Wóšborſk. — 12. septembra: Budyſchka ſerbſka katoliſka woſada, Šodžij. — 26. sept.: Palow, Wožerezy, Ššywik. — 3. oktobra: Budeſtezy, Dolha Borschč, Ššiniza, Wjeleczin. — 10. oktobra: Šbjelſk, Kulow. — 17. oktobra: Horni Wujeſd, Mužakowſke wſy, Nješkwačidło, Wotrow. — 24. oktobra: Bufezy, Guſta, Kettlitz, Khróſčizy, Lupoj, Lubij, Barzow, Šalepo, Šprejizy, Šeččeiz, Čželno, Welzej. — 31. okt.: Grodžiščežo, Gučzina, Šaſeń, Kotezy, Ričijſchow, Šrjebja, Lejno, Moſačizy, Radichow, Šmilna, Šy Komorow, Wufrancizy, Žarnow. — 7. novembra: Bart, Budyſchka Mičhalſka woſada, Budyſchint, Delni Wujeſd, Šablonz, Klětno, Klufſch, Kholm, Čorny Kholmz, Łuczo, Maleſchezy, Minakał Njebjeleczy, Porſchizy, Raſezy, Rychwald, Šdžary. — 14. nov.: Blunjo, Bukow, Kamjenz, Łas, Pačezy, Wochoſy, Šamory, Wóſklint, Radwoč. — 21. novembra: Rabizy.

